

Beretning

om

Det sjette aarlige Synodemøde

af

Den norske Synode

af den Amerikanske Evangelist
Lutherske Kirke

Afholdt i

Der Grelsers Menighed ved Princeton, Minn.

fra 15de til 21de Juni, 1923

The Luth. Free Church Pub. Co., Print. Minneapolis

Beretning

om

Det sjette aarlige Synodemøde

af

Den norske Synode

af den Amerikanske Evangelisch
Lutheriske Kirke

Afholdt i

Vor Frelsers Menighed ved Princeton, Minn.

fra 15de til 21de Juni, 1923

Synodens ordning og medlemmer

Den norske Synode af den Amerikanske Evangelisk Lutheriske Kirke holdt sit sjette aarlige møde i Vor Frelsers menigheds kirke, pastor O. M. Gulleruds kafé, ved Princeton, Minn., fra 15de til 21de juni 1923.

Mødet aabnedes med gudstjeneste paa formiddag, og pastor Laurits S. Guttebø prædikede over 1 Kor. 15, 58: „Derfor, mine kjære brødre, bliver faste, uroffelige, altid rige i Herrens gjerning, vidende, at eders arbeide ikke er forgjæves i Herren“.

Efter endt Gudstjeneste holdt stedets præst, O. M. Gullerud, synoden velkommen og formand G. A. Gullixson udnævnte en midlertidig fuldmagtskomite bestaaende af pastorerne J. B. Unseth og Stephen Sande, samt repræsentant L. J. Madsen. Denne komite gjordes siden permanent. Tiden for eftermiddags sessionen sattes til kl. 2. 30.

Tilstede værende stemmeberettige præster.

Chr. Anderson, O. M. Gullerud, G. A. Gullixson, G. Guldberg, L. S. Guttebø, B. Harstad, John Hendricks, G. Ingebritson, L. P. Jensen, J. A. Moldstad, M. F. Mommsen, G. P. Nesseth, C. N. Peterjon, G. A. Preus, S. Sande, J. E. Thoen, G. M. Tjernagel, A. J. Torgerson, J. B. Unseth og dr. S. C. Olvisaker.

Staaende medlemmer.

H. Anestad, C. U. Faye, J. J. Strand, P. A. Widvey, G. E. Møller og P. E. Forseth.

Repræsentanter.

Andersens kafé, Fairview mgh., C. U. Faye.

Gulleruds kafé, Vor Frelsers mgh., M. Brynteson og L. J. Madsen.
Gullixsons kafé, St. Pauls Ev. Luth. mgh., Harold Bergengren,

Erik Furuholmen og Arthur C. Olsen.

G. Guldbergs kafé, First Luth. mgh., E. P. Kallstad og St. Stevens.
L. S. Guttebøs kafé, Vestre Koskfonong Mgh., C. O. Felland.

Hansens kafé, Center mgh., Sam Gonseth.

Hansens kafé, Scarsville mgh., Nels E. Brudvig og Hans N. Sande.
Harstad's kafé, Parkland N. L. mgh., E. B. Ellingsen og L. C.

Scetra.

Hendricks kafé, Bethania mgh., Peder Tjernagel.

Hendricks kafé, Vor Frelsers mgh., Elias Peterson.

Ingebritsons kafé, Lime Creek mgh., John A. Førde og Martin Stene.

Ingebritsons kafé, Lake Mills Ev. Luth. mgh., Ole Heglie og L. E. Budvig.

J. A. Molstads kafé, St. Markus mgh., O. Henry Olsen.

Petersons kald, Ebangers mgh., Nup Christiansen og Sivert Knutson.
Preus kald, St. Lukas Ev. Luth. mgh., Richard Knudsen.
Sandes kald, Hartland Synode mgh. John E. Johnson.
Tjernagels kald, Jeriko mgh., Andrew Braham.
Tjernagels kald, Saude mgh., Alf O. Baala og Geo. Miller.
Torgersons kald, Somber mgh., G. E. Brundsbøld og M. L. Morstrøm.
Torgersons kald, Vor Frelzers mgh., J. G. Sime og D. A. Smedal.
Unseths kald, Østre Paint Creek mgh., Herman Dehli.
Olvisakers kald, Our Saviors Luth. Church, E. N. Edwards og
F. Peterson.

Delegater.

Ingebritsons kald, Richland mgh., Søren Petersen og Hans Schovemann.
Unseths kald, Vestre Paint Creek mgh., F. P. Bakke

Raadgivende medlemmer.

Prof. F. W. Wahlers, Prof. Wm. Moenkemoeller, Knut Helle,
Lengbr. Minn., Knute Opheim, Fertile, Minn., E. Ellingsen,
Faribault, Minn., Ole Reierson, Wittenberg, Wis., Nils Larson,
Deerfield, Wis., D. P. Tveden, Buxton, N. Dak., Einar Thysen,
Emmons, Minn., Prof. Oscar Leverson, New Ulm, Minn., Martin
Nilsethuen, Cashton, Wis., Arthur Dahle, Emmons, Minn.

Undskyldninger.

J. S. Strand, for sildig ankomst. For ikke at være repræsentant:
ret: Voice N. Ev. Luth. mgh.; Shell Rock Ev. Luth. mgh.; Mt.
Sterling Norsk Ev. Luth. mgh.; Zions Norsk Ev. Luth. mgh.
For fravær: Repræsentanterne, Axel Barke, St. Lukas Ev. Luth.
mgh.; E. A. Helgeson, New Hope mgh.

Prester for fravær: M. Fr. Wiese, D. A. Sauer, C. A. Moldstad.

Optagne i Synoden.

Prester: G. M. Tjernagel, O. G. Åberg; G. Emil Møller;
B. Gødde.

Menigheder: Jeriko menighed og Saude Norsk Ev. Luth. menighed,
Lawler, Iowa., past. G. M. Tjernagels kald; Rockwell Ev.
Luth. menighed, Norman Co., Minn., C. N. Petersons kald.

Gjester.

E. A. Thysen, Anna Dahle, Arthur Dahle, Anna Dahle, Emmons,
Minn., Nessine Ludvig, Inga Ludvig, Mrs. Rev. H. Inge-
britson, Alf, Herman, Walter og Joel Ingebritson, Mabel Furness,
Sarah Stene, Amanda Huso, Stella Tressing, Lake Mills, Ia.;
Mrs. Søren Petersen, Mrs. H. Schoenemann, Thornton, Ia.; Nehe-
mias, Herman og Bertha Tjernagel, Story City, Ia.; Mrs. F. G.
Pederson, Madison, Wis.; B. H. Tweit og Mrs. B. H. Tweit, Glen-

wood, Minn., Mrs. Severt Knutson, Mrs. Nup Christianson, Her-tile, Minn.; John Michaelson, Milnor, N. Dak.; Mrs. O. P. Eveden, Mrs. O. Hovet, Adolf Eveden, Burton, N. Dak.; Mr. og Mrs. Olaf Wangen, Conwick, Minn.; Mr. og Mrs. M. Nilsethuen, Erling og Olaf Nilsethuen, Miss Agnes Tosterud, Carlton, Wis.; Mrs. M. Leigen, Newburg, N. Dak.; Mr. og Mrs. Albert W. Hanson, Mrs. Rev. D. L. Lee, Didrikke Anderson, Minneapolis, Minn.; Mr. og Mrs. Ed. Rusten, Mrs. L. E. Ludvig og Homer Ludvig, Lake Mills, Ia.; Mrs. Rev. G. Guldborg og Catherine Guldborg, Suttons Bay, Mich.; Lars E. Vien, Mrs. Rev. C. J. Quill, Edella, Stella, Marvel og Grant Quill, Renville, Minn.; Emma og Edna Johnson, Clarks Grove, Minn.; Mrs. Thomas Heller, Minneapolis, Minn.; Amos Martinson, Scarville, Ia.; Mrs. A. L. og Esther Mostrum, Mrs. J. Hopperstad og Edna Hopperstad, Northwood, Ia.; Mrs. Dina Torgerson, Martha og Nora Leberson, Norma Anderson, Dagny Torgerson, Northwood, Ia.; Naomi Torgerson og Blanche Brunsbold, Northwood, Ia.; Agnes og Freda Nygaard, Hartland, Minn.; Mr. og Mrs. Oliver Harstad, Mc Ville, N. Dak., Mrs. Rev. J. E. Thoen, Oklee, Minn.; Mrs. O. N. Smedal, Albert Lea, Minn.; Hilda Anderson, Minneapolis, Minn.

Aabningsprædiken.

(Past. L. S. Guttebø).

Tekst: 1 Kor. 15, 58.

„Herre hvad vil du, jeg skal gjøre?“ Det var Paulus som gjorde dette spørsgsmål, dengang han laa paa jorden udenfor Damaskus's mure. Herren havde stanset ham i hans vilde lsb, et lys fra himmelen omstannede ham og Herrens ord: „Saul, Saul, hvi forsølger du mig. Jeg er Jesus, som du forsølger, det vil blive dig haardt at stamppe mod brodden“, havde gaaet ham som et sting gjennem hjertet. Det stod nu klart for ham, at denne Jesus dog var Guds són, den almægtige Herre over alle ting i himmelen og paa jorden, den forættede Messias. Han fortvivler over sig selv og sin egen visdom og spørger ydmhg: „Herre, hvad vil du, jeg skal gjøre?“

Og det var ikke blot denne ene gang, at Paulus gjorde dette spørsgsmål. Under alt sit arbeide i Guds rige var dette hans første og sidste spørsgsmål. Han vilde kun gjøre det, som Herren sagde, at han skulle gjøre. Kun det vilde han prædike, kun det vilde han skrive. Derfor figer han ogsaa i den dybeste ydmghed, men tillige med et helligt heltemod: „Af Guds naade er jeg det, jeg er, og hans naade mod mig har ikke været forgjæves.“

Enhver kristen, som er gjenfødt af den Helligaand, enhver, som er kommen til erkendelse af sin syn og derfor ogsaa længes efter

Herrrens naade og hjælp, siger med Paulus: „Herre, hvad vil du, jeg skal gjøre?“ Æs sit kammer, i sin familiefreds, i Herrrens hus, vil han altid føge raad og veiledning hos Herren og i hans ord. Æs den hensigt er ogsaa vi nu samlede her som synode. Vi vil overveie med hverandre, hvad Herren vil at vi, som enkelte kristne og som samfund, skal gjøre.

Derfor spørger ogsaa vi:

„Herre, hvad vil du, vi skal gjøre?“

Æs vor tekst gir Herren os ved sin apostel Paulus et tredobbelst svar paa dette spørgsmaal:

I. Mine kjære brødre, bliver faste, urokkelige.

II. Bliver altid rige i Herrrens gjerning.

III Gjør eders arbeide med glæde.

I.

Apostelen siger i vor tekst: „Mine kjære brødre, bliver faste, urokkelige.“ Hvorfor skulle nu Korinthierne blive faste? Hvorfra skulle de ikke lade sig rolle? Disse ord er sintningsordene af det herlige femtende kapitel af det første brev til Korinthierne, i hvilket apostelen har slaaet fast visheden af Jesu Kristi opstandelse fra det døde og vist, at hele vort frelses haab grunder sig paa denne kjendsgjerning. Med triumferende glæde udtryrder han tilslut: „Men Gud være tak, som giver os seier ved vor Herre Jesus Kristus“. Dertil sier han saa denne formaning: „Derfor, mine kjære brødre, bliver faste, urokkelige.“ Apostelen opmuntrer altsaa de kristne til at staa fast i troen, i troen paa evangeliet, om Jesus Kristus, som han i det første vers af dette kapitel minder dem om, at han har forlyndt dem, hvilket de har annammet, og i hvilket de stod faste. Apostelen roser Korinthierne, fordi de havde staaet faste i troen paa evangeliet, og esterat han har slaaet fast, hvor paalidelig dette evangelium er, opfordrer han dem endnu engang til at blive faste i troen paa evangeliet. Heraf ser vi, at apostelen ansaa det at blive faste i troen vaar evangeliet, som det allervigtigste og det allernødbendigste. Han gjentager denne formaning i det følgende kapitel: „Staa faste i troen, værer mandige, værer sterke“. Og til menigheden i Kolosæa skriver han: „Saasremt Æs ellers forblive i troen, grundfæstede og stadige og ikke lader eder rolle fra evangeliets haab.“ (Kol. 1, 23).

Dette er ogsaa endnu idag det allervigtigste og det allernødbendigste. Skriften forjettelser gives troen alene. Ved at tro evangeliet om den korsfæstede og opstandne Kristus Jesus blir vi Guds børn. Ved troen fyldes hjertet med kjærlighed til Gud og næsten. Ved troen aabner himlen sig for os arme syndere. Ved troen paa evangeliet blir vi salige, som apostelen siger i 1. Kor. 15, 2: „Ved hvilket Æs og blive salige, dersom Æs fastholder, hvorledes jeg forkyndte eder det“. Vor Frelser selv siger: „Hvo, som tror og bliver døbt, skal blive salig“. (Mark. 16, 16.)

Naar apostelen opmuntrer Korinthierne til at blive faste og uroffelige i troen, saa tyder det paa, at der var fare forbunden, at der var fiender som vilde berøve dem deres troes klenodie. Det var ogsaa tilfældet. De boede jo i den hedenske verdensby, Korinth, og var paa alle kanter omgivet af fristelser til at falde fra troen. De vise hedninger spottede det enfoldige evangelium om den forståede Kristus. Med sit lastefulde liv satte de de kristne et daarsligt og forførende eksempel. Dertil kom, at der indenfor menigheden selv var opkommert allelags vildfarelser. Der var saaledes mange farer, der truede deres troesliv.

Og det er ogsaa stig nu. Den daglige erfaring lærer os, at der er alfor mange kristne, som falder af fra troen. Der er mange kristne, som af ganse hjerte tror at Bibelen er Guds ord, at Jesus Kristus er den eneste frelser, og dog blir de et let bytte for mangehaende fremmede lærdomme. Med glæde har de annammet det evangelium, som blev dem forklynt, men saasnart de ser, at det er saa og uanseede mennesker, som befjender sig til den sandhed, de har annammet, medens de høie og anseede befjender sig til den modsatte lære, begynder de at twile og at rofkes i sin tro. Efterat være drevet hid og dit af fremmede lærdomme veir sider de maaſſe tilſidst ſibbrud paa troen.

Vi lever i en vantroens tid. Evangeliet spottes og foragtes af den store mængde. Ligegyldighedens og løvhedens aand har grebet om sig inden kristenheden. Vort eget kjød og blod er saa tilbørlig til at antage den ugadelige lære og leve paa verdens vis. Hvor vigtig er det derfor ikke at blive faste og uroffelige i troen! Naar vi ser, at det kun er saa, som befjender sig til evangeliets sandhed, maa vi ikke blive mismodige, men meget mere trøste os ved Jesu ord: „Frugt ikke, du lille hjord, thi det er eders Fader behagelig at give eder riget“. Naar vi ser, at det er de simple og uanseede folk, som holder fast ved evangeliet, medens det forfastes af de store og mægtige, hvilken frøst er det da ikke at mindes Jesu ord: „Seg priser dig Fader, Himmelens og jordens Herre, at du har ſkjult dette for de vise og forstandige og aabenbaret det for de umyndige“. For at opmuntre os til at blive faste og uroffelige har Herren i sit ord frenholdt for os flere eksempler til efterfølgelse. Der er Noah, som i 120 aar trofast forhynede evangeliet for den slægt blandt hvilken han lebede, endiforndt han kun hæftede deres utak og spot som løn for sit vidnesbyrd. Paa Herrrens befaling gik Abraham ud fra sit land og sin slægt og sin faders hus til et fremmed land. Tilstrods for at hans hele slægt var hengiven til afgudsdyrkelse, og tilstrods for at det saa ud, som Herrrens forjettelser ikke vilde gaa i opfyldelse, holdt han dog ubredelig fast ved Herrrens ord. Apostlerne sit befaling om at gaa ud i al verden og forhynde evangeliet for al staabning. Grimodig gif de paa denne Herrrens befaling ud. De mødtes af spot, modstand og forfølgelse paa alle hold, men blev dog uroffelige faste i troen og vandt derved seier over alle sine fiender.

Hvorledes kan vi nu blive faste og uroffelige? Det kan vi ikke af os selv. „Vor egen magt er intet værd, vi bare snart forlorne“. Ingen kan give sig selv en fast tro. Det er kun ved Herrens naade at vi kan komme til troen og blive faste i troen. „Det er godt at hjertet styrkes ved naaden.“ (Hebr. 13, 9.) Her hjælper ikke menestelig videnstab, lærdom eller indsigt. Kun den kan blive fast i troen, som har erkjendt at han er en arm, fortapt og fordomt synner og har lært at trøste sig alene ved Guds frie og uforstyrrede naade i Kristus. Den, som saaledes ved den Helligaands oplysning gjennem naademidlerne, er kommen til vished i sin salighedssag, kan blive fast og uroffelig i troen. Det var den erfaring Luther gjorde. Han var i lang tid i uvished tiltrods for, at han havde lært at se, at der var mange vildfarelsler inden bælefirken, og tiltrods for at han havde erkjendt mange kostelige sandheder. Men endelig da det naadens ord: „Den retfærdige af troen skal leve“ ved den Helligaands oplysning, blev levende for ham, forsvandt ogsaa alle hans twil. Han siger selv: „Nu følte jeg, som om jeg var blevet ganske fædt paa ny, og som om jeg havde fundet en vidt åbnet dør, der førte lige ind i paradiset“.

„Derfor, lader ogsaa os, hjære brødre“, blive faste, uroffelige i troen paa vor Herres Jesu Kristi evangelium.

II.

Apostelen fortsætter: „Og bliver altid rige i Herrrens gjerning“. Herrrens gjerning i Korinthierne var: troen og den deraf flydende hjærlighed. I denne gjerning skulle de vokse og tiltagte. De skulle vokse i erkjendelsen af Kristi evangelium og anvende det paa sig selv og andre med tiltagende iver og frimodighed. Saaledes skulle de mere og mere blive verdens lys og jordens salt, forat Guds og vor Herres Jesu Kristi navn kunde æres og prises.

Dette er sagt ogsaa til os. Herren har gjort os rige. Hos os lyder evangeliet klart og fyldigt. Vi hjænder veien til evig salighed. Vi ved, at vi arme syndere retfærdiggjøres uforstyrret af naade alene ved troen paa vor Herre Jesu Kristus. Skal vi nu staa os til ro hermed og tænke som saa: jeg har nok for mig og mine, jeg behøver ikke at bekymre mig om andre. Eller skal vi i stolthed og hovmod rose os af vores fortrin og ned foragt fe ned paa andre, som ikke har faaet saa stor en naade?

Maatte Herren fri os fra slige tanker og et sligt sindelag! Meget mere skulle vi altid huske paa, at den hvem meget er betroet, af ham kræves meget. Herren har velsignet os med en større naade end mange andre. Og hvorfor? Jo, netop for at vi skal blive til velsignelse for andre.

„Bliver altid rige“. Staa aldrig stille; gaa fremad i Herrrens gjerning, udvid eders virksomhed. Vi er kaldte til at være Herrrens medarbejdere i at bygge, udbrede og befæste hans kirke paa jorden. Vi skal være med at redde dyrefjægte sjæle fra fordærvelse og under-

gang ved evangeliet. Æ sandhed en herlig gjerning! Dersør bliver rige. Den virksomhed, som vi har begyndt, skal vi drive med iver og nidskærhed; og dersom Herren anviser os en ny arbeidsmark, maa vi ikke tænke: vi har allerede paataat os saa meget, vi faar for mange gjøremaal. Da vilde vi ikke være rige i Herrens gjerning. Nej, hvor ofte fristes vi ikke til at være sløve, dorskø og ligegoldige i vort arbeide. Hvor let blir vi ikke mismodige. Dersor har vi heller ikke grebet alle de anledninger, som han tilbuds sig. Vi har nok grund til at bede Herren om forladelse, fordi vi ofte har været fattige istedenfor rige i Herrens gjerning.

Herren har uidentvist sat os i dette land i den henfikt, at vi ved at blive faste, uroffelige i troen skulde blive til bessignelse for vores medmennesker. Hvilkens høpperlig anledning har vi ikke til at blive rige i Herrens gjerning. Ingen baand lægges paa os. Æ frihed kan vi drive vor gjerning. Den ene dør efter den anden har aabnet sig for os baade her og i hedningelandene.

Vi er samlede for at raadslaa med hverandre om hvorledes vi paa bedste maade baade som samfund og som enkelte kristne kan drive Herrens gjerning. Vi vil spørge: „Herre, hvad vil du, vi skal gjøre?“ Og svaret lyder: „Bliver altid rige“. Ifølge dette Herrens ord vil vi dersør ogsaa i alt, hvad vi her gjør og beslutter, ha det maal for øje: at volfe, at tiltage, at gjøre det mest mulige med de midler og gaver, som Herren selv vil give os.

Endelig opmuntrer apostelen os til at gjøre vor arbeide med glæde.

III.

Det er sandt, at der er mange, som vil berøve os den rette glæde i vort arbeide. Vi er jo saa faa, og vi har ingen eiendom, ingen anialter. Vi har ogsaa ofte været misfendte. Det er vor oprigtige henfikt at blive faste i troen paa evangeliet og rige i Herrens gjerning, men vi har været beskyldte for at ville hindre og forstyrre Herrens gjerning. De synlige frugter af vort arbeide har ofte været faa og ubetholige. Alt dette har ofte fristet os til at gjøre vor gjerning suffende og med mismodigt hjerte. Dersom vi skulde følge vores egne tanker, vilde vi ofte fristes til at sige: „Det er jo frigtesløst, ingen agter paa eders vidnessbyrd.“ Men vi vil ikke følge vores egne tanker. Vi spørger: „Herre, hvad vil du, vi skal gjøre?“ Herrens naadige svær ved sin apostel lyder: „Gjør eders arbeide med glæde, med lyst og frimodighed, vidende at eders arbeide ikke er forgjæves i Herren“. Det enkst, vil apostelen sige, eders gjerninger, eders arbeide er Herrens gjerning og Herrens arbeide. Han har begyndt det, og han har kaldt eder til at være hans medarbejdere. Æ skal faa være med at samle dhrekjøbte sjæle ind i hans himmelske rige. Er ikke det grund nok til glæde, selv om vi ikke kan se frugterne? Tænk, hvilken øre Herren beviser os syndere, derved at han tar os i sin tjenseste.

Dernæst forsikrer Herren os om, at vort arbeide ikke skal være forgjæves. I vor teft siger han ved apostelen Paulus til Korinthierne og alle troende kristne: „vidende at eders arbeide ikke er forgjæves“. I ved det jo, det er vist, at eders arbeide ikke kan være forgjæves. Og naar Herren har sagt det, da er det vist. Deraf, fjære brødre, kan heller ikke vort arbeide, som ikke har noget andet maal end det at bygge og udbrede Kristi rige, være forgjæves. Herren vil selv give velsignelsen og velfigelsen. Hans ord vender aldrig tomt tilbage. Vi har jo pga os selv erfaret, at det er en Guds kraft til saliggjørelse.

Vi har ogsaa af Herrens naade ofte erfaret, at vort arbeide ikke er forgjæves i Herren. Hvor megen glæde har ikke Herren beredt os i vort arbeide i disse faa aar. Der var vel neppe nogen af os, som for fem aar siden, da vi var samlet til vort første synodemøde, vilde have vobet at tro, at vort arbeide skulle have slig glædelig fremgang. Vi bør deraf ta til hjerte profeten Asarjas ord til kong Asa: „Men I være frimodige og lader ikke eders hænder synke. Thi der er løn for eders arbeide.“ (2 Kr. 15, 7.)

Lad os gøre vort arbeide med frimodighed og glæde. Lad os takke Herren fordi vi faa være hans medarbeidere og allid blive rigtige i hans gjerning. Vi vil selv have den største velfigelse deraf.

Herren har af sin store naade givet os det usorfalskede evangelium og bevaret det for os. Dersom vi kun bliver faste og rigtige i Herrens gjerning, behøver vi ikke at befrymre os om frugterne af vort arbeide. Selv om alt synes at være forgjæves, saa kan det dog ikke være forgjæves. Ved ordet alene er kirken bleven grundet, ved ordet alene er den bleven op holdt indtil denne stund, til trods for Satans magt og rænker. Ved ordet alene vil kirken visselig ogsaa blive slaaende i denne sidste onde tid indtil dagenes ende. EFFE eu-
gang helvedes porte skal faa overhaand over den.

Gud give at vi alle engang maatte faa samles i den triumferende kirke i himmelen og faa høre de livsalige ord af vor Frelsers mund: „Vel, du gode og tro tjener, du har været tro over lidet, jeg vil sætte dig over meget, gak ind til din Herres glæde“. Amen.

Formandens synodaltale og indberetning

Hjære fædre og brødre!

Naar vi nu atten samles i Guds navn som Den Norske Synode af den Amerikanske Evangelisk Lutherske Kirke for at raadstaa om vort fælles maal og de fælles anliggender, som vi som et kirkesamfund har at varetage, saa er det af allerstørste vigtighed for os, at vi, med høn til Gud, stræber alvorlig efter, at vi alle kommer til klarrhed og vished om, hvad vort maal som kirkesamfund er, og hvad vores vigtigste gjøremaal altid hør være.

Følgse vort samfunds forfatning kap. V. parg. 4 hør vi komme ihu, at ogsaa dette møde ligeoversor de enkelte menigheder er kun raadgivende.

Med hensyn til Synodens formaal og fælles anliggender hør vi altid mindes vor forfatnings bestemmelse efter Guds ord: Ef. 4. 1—16., Kor. 1, 10. Synoden skal vaage saabel over lærenes renhed og enhed som over det kristelige livs udvikling. (Kap. IV.)

Dette formaal ligger jo ogsaa udtrykt i samfundets navn. Samfundets navn hør være et banner, som vi følger med troskab baade i strid og fred. Men det gjelder for os, at samfundets navn ogsaa forstaaes og børres af os med rette. Vi har antaget navnet Den Norske Synode af den Amerikanske Evangelisk-Lutherske Kirke.

Der er dem iblandt vore modstandere, som atten og atten udfaster den beskyldning, at vi med urette bører dette navn. Vi hør vel overveie, om dette forholder sig saa.

Vi hævder, at vi bører navnet „Den Norske Synode“ med rette, jordi disse ord udtrykker vor afstamning fra Synoden for Den Norske Evangelisk-Lutherske Kirke i Amerika. Vi er høren af det samfund, som før blev benævnt „Den Norske Synode“. Ingen kan for Gud eller mennesker negte det.

Vi hørte til dette samfund saaleden det eksisterede som et selvstændigt, virksomt kirkesamfund, og fulgte den lære, som den efter Guds ord befjendte sig til og havde antaget. Vi har ved Guds naade ikke veget fra den lære, som var hævdet af den gamle norske synode indtil den tid, da „opgjør“ blev antaget.

Men naar den ved majoritets vælde besluttede at affslutte sin virksomhed som selvstændigt, aktivt kirkesamfund og gaa ind i den forening, som blev dannet i 1917, uden virkelig at have opnaaet enighed paa Guds ord's grund med dem, som de blev forenet med, og saaledes frænkedes synodens antagne forfatning trods vores protester og vores hønner om ikke at gjøre dette, da kunde vi ikke med frelst samvittighed gaa med. Vi blev staende igjen, da den store majoritet forlod det gamle hus og dens grundbold og blev indlemmet i den store Norske Lutherske Kirke, som er bygget paa en anden grundbold end den, som var lagt af vore fædre i den gamle „Norske Synode“.

Fordi vi vilde ved Guds naade, fremdeles bygge paa den gamle grundbold, som var os kjendt og dhrebar, fordi den var grundet paa Guds ord alene, blev vi staende igjen og antog navnet Den Norske Synode af den Amerikanske Evangelist-Lutheriske Kirke. Vi hævder, at vi bærer dette navn med rette ogsaa, fordi vi er blevne tra imod den lære og de principper, som dette navn stod for. Det er jo den egentlige prævesten i bedømmelsen af berettigelsen til dette navn.

Vi gjør krav paa denne ret, fordi vi med fuldt alvor bekjender os til Guds ord alene som regel og rettesnor for tro, lære og liv, og den Lutheriske kirkes samtlige bekjendelsesskrifter, som en ret fortolkning af Guds ord i lighed med vores fædre i den gamle norske synode. Fremdeles gjør vi krav paa denne ret, fordi vi ved Guds naadige bistand vil forsvare disse sandheder mod alle vildfarelser og i lighed med den norske synodes grundlæggere ikke vil gaa paa aksord med nogen falsk lære.

Vi er grundig uenige med dem, som nu siger, at vores fædre lagde for meget vægt paa ren lære og øste gjorde sig fældige i at hævde smaaing i lærepørsmaal. Vi anerfjender netop heri deres trofæab som Evangelist-Lutheriske skriftnæ. Vi glæder os over og bekjender os selv hjertelig enige i følgende udtalelser af afdøde Dr. Koren: „Dette er det, den Norske Synode har villet og dette er det, den fremdeles vil: ubrødelig lydhed mod det, „som skrevet staar“, ogaabens bekjendelse i overensstemmelse dermed“, — „Den, som virkelig tror, d. e. er overbevist om, at Bibelen er Guds ord, efter hvilket vi skal dømmes, han kan ikke ville gaa iredt med Gud og tiltage sig at dømme over hans ord, beholde noget og forkaste noget. Han vil ikke sætte sin egen tanke eller fornuft eller „gode mening“ eller „samvittighed“ eller andre menneskers tanker eller lærdom eller viderfæab til dommer over Guds ord og beholde noget deraf og forkaste noget. Han vil indse, at det er nødvendigt for os at tage al vor tanke tilsfange under Kristi lydhed, 2 Kor. 10, 5. og at „lære ikke at være kluge over det, som skrevet er“. 1 Kor. 4, 6. Den, som virkelig tror, at Bibelen er Guds ord, det, som Gud „har sagt“, han kan ikke ville negte noget stykke af dette ord. Han vil indse, at dersom han sætter sig til dommer over endel af Guds ord, saa har han forkastet det alt; thi da har han gjort sig til herre over ordet. Har en ret til at bedømme og forkaste det ene stykke af det, „som Gud har sagt“, hvorför skalde han da ikke have ret til at forkasse et andet?

Den, som tror, siger Luther, „han dømmer ikke, men lader sig dømme og giver sig fangen i en andens dom og siger faktisk: jeg er heri en daare og fortaar det ikke; thi jeg har ikke set eller hørt eller erfaret noget deraf. Men fordi Gud siger det, saa vil jeg tro det, at det er saaledes og følge ordet og lade mine tanker og forstand være intet. Den, som ikke gjør dette, han har intet af troen eller af Gud, og hvad Guds er, men fører som en blind, der vil dømme om farven eller solens lys, hvorför han aldrig har set eller merket

noget". Og ligesom den, som tror Guds ord, ikke selv tør fornegte nogen Guds ords sandhed eller lære, saaledes kan han ikke gøre følles sag med dem, som negter eller forkaster nogen Guds ords sandhed eller lære. Heller ikke tør han sige: Det kan være det samme; viistnok tror jeg, d. e. er overbevidst om, at Gud har sagt dette, men det kan være det samme, det er ikke saa farligt; det kommer ikke saa noie an paa dette, naar vi bare er aandelige og fromme".

I disse udtalelser kender vi Karen igjen og mindes ham, som den mægtige Lutheriske lærer, der med Luther lod haade hjerte og sind tages tilfange af Guds ord.

Vi har antaget navnet **Evangelisk-Lutheriske Kirke**, fordi vi, med vores fædre, anser det for vort gudgivne maal, at bevare, befestre og fremme i dette land den sande **Evangelisk-Lutheriske Kirke**. Ordene **Evangelisk-Lutherisk** staar for bibelkristendom.

Ligesom vor kirkefader Luther blev ved Guds aand og naade greben og taget tilfange af Guds ord i sjæl og sind, saa at han ikke funde vige hverken for pave eller keiser eller djævel i hjertets tro og mundens bekjendelse, saa samles vi med glæde og tak til Gud, som trods vor store skræbelighed har lært os at statte Guds rene ord, som den ufeilbare regel og rettesnor for tro, lære og liv, og givet os med alle sande lutheranere, at erkjende **ordets guddommelige autoritet** i troessager, saa at vi ikke vil og ikke vober at vige fra det i noget stykke. Dette tror vi er det, som giver fuldmagt til at være et kirkesamfund og til at virke som et **Evangelisk-Lutherisk** kirkesamfund. Det var denne stilling syvendens grundlæggere indtog, og dette var det, som gav dem haade mod og visdom til at kæmpe mod alle afvigelser fra sandheden, og mod og kraft til at fremhæve de allerstørste offere for at bevare denne frelsens kilde ren iblandt os.

Følger vi nu i deres fodspor som evangeliske kristne, som sande lutheranere? Til dette spørgsmaal kan jeg, efter egne iagttagelser, svare uden bram, at det er meget isinefaldende, hvorledes ved Guds naade, haade vores prester og vores menigheder med alvor og flid, og tildels med store opoffrelser, lægger vind paa at staa faste i dette led af den lutheriske kirkes bekjendelse; bekjender og forkynder uden menneskefrygt og egenmyttige hensyn Guds hele raad til menneskenes frælse.

Dette er den allerstørste velsignelse, som Gud kan give et kirkesamfund. For dette skal vi takke Gud og bede, at han altid i naade vil beholde os i ordet og i troen. Da sler hans vilje, og da kan hverken djævelen eller verden eller vort eget fjød hindre hans rige fra at komme til os og mange andre fortalte syndere; thi da helliges hans navn iblandt os.

I denne fastholden af den bibelske sandhed ligger vort haab om seier i vor gjerning som menigheder og som samfund. Lad os komme ihu, at just denne stilling, paa Guds ord alene, gav Luther seier som den ene store kirkereformator. Den „lille plet“, han stod

paa, var Guds ord. Deraf blev han ogsaa uangribelig, uovervindelig af alle de magter, som sogte at styrte ham ned. Gud give os visdom og mod til ikke at lade os ansegte af de mange bestyldninger for „fariseisme“ og selvgodhed“ osv., som gaar i swang. Man spørger, hvorledes kan disse saa have ret og den store majoritet uret?

Til disse indvendinger, som ogsaa gjordes imod synodens grundlæggere, vil jeg citere fra Dr. Korens megete indlæg om „Hvad den norske synode har villet og fremdeles vil“, side 387. „Den, som tror at Bibelen er Guds ord, han tror ogsaa, at den hellige skrift og den alene skal være dommer over al lære og i alle stridigheder em læren. Han lader sig ikke ansegte af den indvending, som saa ofte gjøres derimod, idet der nemlig figes: Hvoraaf kan I vide, at eders fortolkning af skriften netop er den rette? Vil I være ufeilbare og skal eders fortolkning være ufeilbar? Denne indvending kommer af, at man ikke erkjender skriftenes tydelighed og tilstrækkelighed, og at man derfor har tabt tilliden til den, som om den trengte til menneskelig fortolknings kunst for at blive forstaet. De, som gjør denne indvending, merker ikke, at de selv røber, at de ikke har nogen fast tro og overbevisning om, hvad skriftenen figer. Thi, dersom de havde dette, saa maatte de jo selv gjøre netop den samme paastand, som de slager over, at vi gjør. De røber, at de istedetfor tro, d. e. fast overbevisning, har de kun en „inening“ en „ansfusse“, og da kan det jo vistnok ikke være saa magthællende om de har ret eller tager fejl. Det er den gamle twilens og ligegyldighedens paastand, at Guds ord kan forklares paa mange maader. Vi tror, hvad Skriften selv paa mange steder fordrer erkjendt, nemlig at den i alle troesartikler i sig selv er klar og tydelig og at den derfor ikke kan „forklares paa mange maader“ — ikke heller lader den, som virkelig tror, at den hellige skrift er Guds ord sig forvirre deraf, at han beskyldes for hovmod, naar han ved sig forvisset om, at han har sandheden og Guds ords lære ret i alle styrker. Det var ikke hovmod af Luther og af vore lutherske fædre, at de befjendte dette om sig, og det er det heller ikke, naar vi figer det, idet vi fører ganske den samme lære, som de første, og som er fremstillet i de lutherske befjendelses skrifter i Konkordiebogen. — „Opblæste,“ fordi vi har den rene lære, vil vi ikke være. Var vi det, da havde vi ikke den rene lære; thi vi ved af Guds ord, at dersom det var gaaet os efter fortjeneste, da havde vi faret vild i alle styrker. Opblæste vil vi heller ikke gjøre vores tilhængere. Men glade vil vi gjerne de skal være over den store og herlige Guds naade, at de kan være visse i sin tro, efterdi de ved, at det, som de tror, er det, som Gud selv har sagt. Kan vi faa dem til i oprigtighed af hjertet at holde fast ved det, som „skrevet staar“, saa at de dommer sig selv derefter i lære og levnet, da har vort vidnesbyrd haaret sin frugt. Deraf vil vi gjerne foreholde vores tilhørere og os selv haade den store glæde og det store ansvar, som ligger deri, at vi har den uroffelige og usvigelige sandhed klart og tydelig aaben-

baret for os i den hellige Skrift, saa at vi, idet vi holder os dertil, kan være visse paa ikke at fare vild. Gud har ikke spottet os, da han gav os sit ord og sagde: „Dersom I blive i mit ord, er I sandelig mine disciple“.

Dr. Køren opsummerer, hvad den norske synode har villet med henblik til det lutheriske skriftprincip i følgende ord: „I det foregaaende har jeg talt om vor synodes stilling til det lutheriske skriftprincip, d. e. at den hellige skrift skal være eneste „Filde og rettesnor for vor tro og vort liv“, hvoraaf følger, at vi ikke anerkjender fornuften for filde, regel eller dommer i troessager, heller ikke kirken eller nogen enkelt leser i kirken, eller nogen præstekonferens, eller nogen menighed eller nogen synode eller nogen majoritet, men alene det, „som skrevet staar“. Vi har nemlig den tillidsfulde overbevisning, at den hellige Skrift i alt, som er nødvendigt at vide til salighed er klar nok for den, som ret omgaes dermed, enten han er læg eller lerd. Thi „vor tro skal ikke være grundet i menneskers visdom, men i Guds kraft.“

Dette er det nu vi, som staar igjen, med tak til Gud kan sige, er hvad ihuoden fremdeles vil ligeoverfor det gamle lutheriske skriftprincip, nemlig, fastholdte det. Derfor staar vi, som vi staar. Derfor er det saakaldte „Opgjør“ forfattet 1912 og antaget, som basis for foreningen af de norske lutheranere, som sluttede sig sammen i 1917, en afdelighed for os, fordi den sideordner uforbeholdent med Guds ord's lære om naadevalget i dets første, grundlæggende paragraf, en lære, som ikke er grundet i den hellige skrift.

Den saakaldte „intuitu fidei“ lære, uforbeholdent fremstillet, som hvor paa spørsmålet: hvad lærer skriften om udvecelelsen? er en foriuftig lære, som er og har været et smuthul for synergisme og udtrykker en mistillid til den store Guds naade i Kristus Jesus, som vi ikke vil tale og ikke kan tale, langt mindre sideordne den med de i Guds ord grundede lutheriske bekjendelsesskrifter. Hermed har vi levist, at vi bærer vort samfunds navn med rette.

Men efterat vi har været vidner til, hvorledes vores fædre har befjendt sandheden og forsvarer den i så mange aar med trofast, og trods dette, at saamange lod sig forvirre i forenings beruselsen og ikke stod fast paa den gamle grundbold, maa vi spørge: hvad kunde vel være aarsag til dette? Hvor ligge feilen fra deres side og vor side for dette? Svarer maa være det, vi har ikke brugt sandheden som vi skulde. Vi har ikke bygget sikert med de gudgivne midler, naademidlerne. Her kommer vi uvilkaarlig til at tænke paa barneopdragelsen, som det grundlæggende arbeide ogsaa i kirken.

Zeg vil sæt løv at minde os om, hvad afdøde Dr. Køren udtalte ved synodens femtaarsfest i sin indberetning til synoden i denne sag. „Dersom der er nogen sag af vigtighed for os, en sag, som synoden nu ved begyndelsen af et nyt tidsrum med kraft og begejstring hør tage sig af, saa er det vor barneskole. Jo længere vi kommer bort fra vort fædrelands traditioner, des mere magtpaa-

liggende er denne sag. Det var i lang tid min trøst, at især mædrerne drog omsorg for, at deres børn lærte sin katekismus. Jeg er bange for at denne hjertetrang med dens velsignede følger er mere og mere traadt i baggrunden. Hvor den er tilstede, der er den en herlig grund til arbeidet for menigheds-skolen. Thi mødre med det find er de ibrigste, for at faa børnenes undervisning fortsat i menigheds-skolen. Formand Halvorsen har i det fejtskrift, som netop er udlømmet, paapeget som synodens største mangel den almindelige forsommelse af børnenes grundige og stadige undervisning i kristendommen. Tillad mig at glemte, hvad jeg ifjor efter foreholdt synoden: „Naar den kristelige undervisning (for børnene) forsommes eller indskrænkes til et gaafse uforvarsligt minimum, og hvor fader og moder endog tilsidesætter den gamle rigt velsignede arbejdet, at være sine børns første lærere i katekismus, og hvor kristendomsskole enten slet ikke oprettes eller indskrænkes til det mindst mulige, der kan jeg ikke indse, at de, som har skyld deri, forældre og andre voksne kristne, kan have nogen virkelig levende kristen tro.“

Denne sag vil vi ved dette møde gjøre til en hovedsag, og med Guds ord søge at rydde af veien alle de hindringer, som det er os mulig, for at vores menigheder kan faa mod til at handle i denne livssag med kraft og ivær.

Maaatte Herren velsigne vores forhandlinger om denne sag, saa at vi gjør den rette brug af ordet, der hvor det kan virke til størst velsignelse, nemlig i barnehjertet, saa at det, vi lærer dem at bede om i den vakte lille børn: „Gud bøie mit unge hjerte til en sand gudsfrugt og kundskab“, maatte virkeliggøres ved daglig undervisning i barndoms og ungdoms aarene i den sandhed, som alene giver vis til salighed ved troen paa Jesus Kristus.“

„Af stade bliver man flog“, figer et gammelt ordsprog. Dette er sandt ogsaa inden for Guds rige. Naar en kristen har synet, om end i skræbelighed, da ledes han af Guds aand til synsberkjendelse og anger og synsbesvindelse, og i sand bedrøvelse over synen gaar han ikke hen og begaar den samme syn med vidende og vilje. Han skylder den og beder om naade til aldrig mere at gjøre sig skyldig i den.

Det er denne klogslab vi maa bede Gud om ved dette møde lige overfor den livssag, vi skal drøfte i disse dage, naar vi gjør barne-skolen til hovedgjenstand for vores forhandlinger. Vi trenger til ogsaa at advares for at „tale denne sag ihjel“, som viistnok ofte var tilfældet i den „gamle norske synode“. Mange af vores fædre slægde over, at man i skolesagen bhggede taget først — nemlig de højere læreranstalter, og lod grundbolden sjætte sig selv. Nu har Herren gjort det mulig for os at ændre denne fremgangsmaade, idet han har taget fra os alle vores højere læreranstalter og viistnok dermed givet os en grund til at tænke paa, hvorledes vi sikrere kan bhgge op vores skoler. Faar vi gjennemført den plan, at faa op-

rettet menigheds-skoler i vore menigheder, da har vi løst mange vanskeligheder.

En fremragende lægmænd i Madison, Wis., skrev til mig nylig: „Dersom vi ikke saar indført en grundigere undervisning for vore børn i kristendom, da kan vi ikke vente, at beholde dem som tro lutheranere i vor kirke.“ Dette er sandt; og dersom vi alle bliver overbeviste om det samme, da har vi vundet store ting for Guds riges bevarelse iblandt os.

Tilliden til Guds ord's kraft, at slabe børn for Guds rige og bevare dem for hans rige, krever at vi heri viser større troskab. Vil vi bevare lærenes renhed og enhed, vil vi opelske den sande kristendoms dyder iblandt os, saa er dette den sikreste vej, hvorpaa vi kan opnæd vojt maal.

Naar vi betrægter det, som vore brødre i Missouri- og i Wisconsin synoden har oplevet med hensyn til dette, da kan det ikke andet end blive os baade til beskjæmmelse og til opmuntring. Til beskjæmmelse, naar vi ser paa hvad vi er og har i den norske Synode; men til opmuntring, naar vi ser paa fremtiden med den faste bestemmelserne, at ville følge deres eksempler i skolesagen. Hvad er hemmeligheden i deres store fremgang baade med hensyn til bevarelse af lærenes renhed og deres enhed i troen? Et det, fordi de har havt mere diplomatiske ledere eller saa meget klarere begreber om Guds ord's sandheder, eller saameget lærdere teologer end vi? Nei! men just fordi Gud har givet baade lægmænd og prester visdom og troskab og mod og arbejdslyst til at gaa i vei med det tunge, misnomme arbeide at undervise sine børn grundig i Guds ord i menigheds-skoler. Vil vi sikre vor fremtid som den norske synode, vil vi leve som et evangelisk luthersk kirkesamfund, da maa vi satte mod og bede Gud om naade til straks at begynde med denne simple hverdaglige gjerning at opdrage vore børn i Herrens tugt og formaning. Det gjøres ikke derved, at vi overlader dem til statens skoler! Det har vor tunge erfaring vist os.

Det naademiddel, som styrker og nærer troeslibet og binder hjerterne sammen i de ømmeste broderbaand, — alterens sakramente, — forsommels og tilskidesettes af alt for mange i vore menigheder. Det vil vi ogsaa gjøre til gjenstand for vore forhandlinger ved dette inøde. Maatte Gud ved sit ord rydde af veien de mange falske indbuhninger og den store sløvhed, som hindrer os fra at nyde den fulde velsignelse af dette dyrebare naademiddel.

Nationalismens kræse fornugtelse af Kristi guddom, saa vel som sandheden om en synders retfærdiggjørelse ved troen paa Kristus som Guds søn og menneskens søn, som er kommet saa sterk til lyd i de reformerte kirker, og som har været udbasuneret baade for unge og gamle ved landets presser saa vel som i kirkelige blade, gjør krab paa, at vi til vor befæstelse i vor kristen tro hører efter Guds ord's lære og mægtige vidnesbyrd om vor Frelsers evige guddom. Og fordi vi sylder saavidt mulig at hjælpe dem tilrette,

som er forvildede ved disse falske røster, derfor har vi anmodet en af vore brødre ved Concordia College, Prof. Wm. Moenemoeller, at lede forhandlingerne i denne vigtige sag. Gud velsigne da vores fælles forhandlinger for Jesu Skyld!

Indberetning.

De sager, som jeg særlig maa underrette samfundet om, er følgende:

A) Øpdsfald. Med sorg og dog med haab om seier for de henføvede, maa jeg minde om, at siden vores sidste synodemøde har vores samfund mistet en af dets mest betroede og højt elskede arbeidere, nemlig, pastor M. K. Bleken, prest for Saude og Zericco Ev. Luth. menigheder ved Saude, Iowa. Han døde efter et længere tids sygelse paa St. Pauls hospital, St. Paul, Minn., den 7de Dec. og blev begravet i Calmar, Ia.

Fremdeles maa jeg melde, at pastor Chr. Anderson, samfundets viceformand, har fristet den store sorg, at miste ved døden sin kjære hustru, Inger Elise Anderson født Wulfsberg. Hun døde 4de Dec. og blev begravet den 8de Dec. 1922.

Gud være lovet, som gav os dem, og som vi tror nu i naade har taget dem hjem til sig!

B) Resignation. Med sorg maa jeg berette, at pastor Sønder M. Olsen, prest for Vor Frelsers menighed, Madison, Wis., fandt det nødvendig at resignere fra sit kafd og gaa over i en anden livsgjerning. Det er dog haab, at det bliver midlertidigt. Han hilser brødrerne i den norske synode og ønsker os Guds velsignelse.

C) Forslyttelse af prester inden samfundet. Prof. dr. S. C. Moisaker, leerer ved Concordia College, St. Paul, Minn., har antaget kafd som prest for Vor Frelsers Menighed, Madison, Wis., og flytter til Madison nu efter skoleaarets slutning. Pastor Stephen Sande, prest ved Story City, Ia. har antaget kafd til Hartland og Manchester menigheder, Freeborn Co., Minn. og har siden 11te mars virket der. Pastor P. C. Forseth er forslyttet fra Saude, Ia. til missionsarbeide i Michigan, og pastor Chr. N. Peterson, som en tid har været uden kafd, har antaget kafd til Fertile og annexerede menigheder, Minn., og har siden mars maaned virket der. Pastor H. M. Tjernagel, som i flere aar var prest og bestyrer for Indianer skolen i Gresham, Wis., har antaget kafd til Saude og Zericco menigheder ved Saude, Ia.

D) Afsøgninger om optagelse i Synoden. Pastor H. M. Tjernagel begærer optagelse og Cand. theol. Harry Dinsen, fra Concordia Seminar, St. Louis, Mo., har erklæret som sit ønske at arbeide i den norske synode og har underrettet Missouri Synoden derom.

Følgende menigheder begærer optagelse i synoden: Rockwell Ev. Luth. menighed, pastor Chr. N. Petersens kafd. Saude og Zericco Ev. Luth. menigheder ved Saude, Ia. pastor H. M. Tjern-

nagels kald, ansøger om optagelse og har infendt de nødvendige dokumenter.

Med glæde kan det berettes, at Vestre Noshkonong menighed har besluttet at oprette en menigheds-skole i sin midte.

Fra Concordia College vil der vistnok indkomme rapport. Ved siden af dr. S. C. Ulvísáter har missionær C. H. Fahe virket som lærer i norsk i det forløbne år. Paa grund af at dr. Ulvísáter nu har antaget kald som prest for Vor Frelsers menighed Madison, Wis. maa en fast lærer ansættes i hans sted.

Judberetning. 2.

Paa grund af det meget arbeide i mit kald som prest og som formand i vort samfund maa jeg bede om at blive fritaget for ansvaret for redaktionen af „Lutheran Sentinel“. Det er min faste overbevisning, at tiden er inde for en forandring af nærværende plan og vil bede synoden om at betænke om en redaktør ikke bør velges iaa, som kan ofre al sin tid og kraft paa vores blades udgivelse.

Spørsmålet om oprettelse af et alderdomshjem burde ogsaa drøftes ved dette møde og tillige hjælpekasse for trængende, ældre prester og lærere.

Samfunds forstjellige staaende komiteer vil under mødet fremlegge rapporter fra de forstjellige virkefelt, som de repræsentører.

Lykønsninger fra formand F. Pfotenhauer, D. D. formand for Missouri synoden er modtaget. Tillige lykønsningsbrev fra Boston Norsk Ev. Luth. Menighed.

G. A. Gullixson.

Om Allierens Sakramente

(L. P. Jensen.)

Læren om Allierens Sakramente er et af hovedstykkerne i Kristen-dommen. Det indsees let, naar man betænker, 1) at Herren ved indtrædelsen af sin lidelse gjør sit testamente i dette maaltid, og apostelen Paulus roser sig af, at han havde faaet det ved en særegen aabenbaring. 2) Faa skriftlærdomme har været saa haardt angrebne, som just denne. Strafs Kristus talte om (Joh. 6, 66), at hans legeme og blod var den rette mad og drif til livet, gik flere af hans disciple fra ham. Saaledes er det gaat siden. Saaledes ogsaa da Luther etter havde bragt den rette lære om dette sakramente frem og stillet den i det rette Guds ords lys; befriet den fra papistiske vildfarelser og siden forsvaret den overfor Zwingli og hans tilhængere. Luther forstod allerede da, at her gjaldt det intet mindre end den hellige skrift (formal principet) og tillige den guddommelige naades øre, (material principet). Angribes et af

naademidserne, saa alle, og med naadens midler bortfalder ogsaa den frie naade selv. Luther siger: „Djævelen vil vedblive at angribe ogsaa andre artikler, som daab, arvesynd, Kristus etc. som var det ingenting.“ (Midl. Distr. 1888, p. 14.)

Selv licerer om alterens sakramente er ikke vanfæligh, men følgen af alle de stridigheder derom har ståbt en hel labryint af spørgsmaal og gjort den indviklet i høi grad. En kostelig frugt heraf er dog fremvobset, kommet for dagen, og efterladt os i dette stykke, nemlig, Kristi sande legemes og blods virkelige og sande nærværelse i den hellige nadverd. Sammenhængen mellem denne lære og alle andre er stillet i et saa klart lys, som neppe nogenanden. Den er rigtig blevsen lutret i prøvelsens ild.

Vor Bekjendelse, om alterens sakramente. Fortale til Konkordie-bogen side 7, Lisb. Udg.:

„Skjønt nogle theologer, ligesom og Luther selv under forhandlingerne om den hellige nadver mod sin vilje blev af modstanderne dragne ind i striden om begge naturers personlige forening i Kristo, saa erklærer dog vore theologer, som Konkordiebogen og den deri indeholdte troesregel viser, at det er vor og denne bog's bestandige mening, at naar der handles om Herrrens nadver, at de kristne ikke skulle henvises til nogen anden, end denne ene grundvold, nemlig de ord, hvormed Kristus har indstiftet sit Testamente, han, som er almægtig og sandt, og derfor ogsaa formaar at give, hvad han har anordnet og i sit ord forsettet, og da de uden at lade sig aufegte blive fast ved denne grundvold, agte de ikke at twiste om andre grunde, men holde sig i enfoldig tro til Kristi enfoldige ord, hvilket baade er det sikreste og for lægfolk ogsaa opbyggeligt, da disse ikke satte desslige tvivstemaal. Men naar modstanderne angribe denne vor enfoldige tro og forstaelse af Kristi indstiftelsesord og fjælde den ud for vantro, naar de forekaste os, at den strider mod vor kristelige troes artikler, fornemmelig dem om Guds sons manddomsannamme, himmelfart og sæde ved Guds almagts og majestæts høire haand, saa skal det ved en samvittighetsfuld udlægelse af vor kristelige troes artikler blive godtgjort og bevist, at hin vor enfoldige, ligefremme forstaelse af Kristi ord ikke staar i strid med disse artikler“.

Forstaar, agter og skatter vi denne lære, saa vi ikke ringeagter og lader den hellige ubenyttet? — Viistnok handles her ikke om forløsningen, Kristi fødsel, liv, lidelse, død og opstandelse — og dog er den ikke mindre viktig for os, end disse. Thi betenk, hvad vilde det nytte den faldne slægt, at Kristus har forhvervet den Guds naade, hvis der ikke tillige sandtes naademidler, hvori og hvorved den fyrbte naade blev tilbudt, rakt, tillegnet og beseglet? — Vor Frøsler er opfaren til himmels, sidder ved Faderens høire haand, var der nu intet middel, hvorved han ligesom udtrakte sine hænder og rakte os her paa jorden sine naades skatte fra himmelen, hvorledes kunde da et menneske saa dem? — Ja, var der intet guddommeligt

give og skønkenimdel forordnet, blev aldrig noget menueffe vis paa, at den almindelige forsoning for alle ogsaa gjaldt ham. Den indvending, at et menneske kan jo bede Gud derom og ved den Helligaand blive vis derpaa, gjelder ikke. Thi han maa altid frygte for, at han bliver skuffet og tager hjertets følelser for Mandens vidnesbyrd. Eller naar han ikke følte naaden mere i anfægtselsen, maatte han tro, at naaden var tabt for ham. Derfor held os! Kristus har ei blot forhvervet af verden Guds naade, men ogsaa indsat tre hellige naademidler, hvorved frelsen tilbades, rækkes, tillegges og besegles: *evangeliet, daaben og nadverden.* „De er ligesom tre statkamre, hvor Kristus har deponeret naadens statte; tre trin paa himmelstigen, hvorpaa naaden stiger ned til os; tre brønde grave paa jorden og syldt til randen med Guds naade, hvormed alle, som tørster derefter kan og skal slukke sin sjæletørst; den treenige Guds tre hænder, hvorved han rækker os den saa dyrt forhvervede naade; tre guddommelige vidnesbyrd hørbare og synlige paa jorden, om hvad Gud gader, Guds Son og Gud den Helligaand, uhorbart og ujlystigt i himmelen, vidner angaaende hænderes frelse; de tre himmelnøgler af guld, som ligger op for den af Kristus beredte evige salighed og hærlighed i himmelen; de er stigen og veien hvorpaa naaden kommer til mennesket og mennesket til naaden. Ordet er det guddommelige naadebrev; daaben og nadverden er det ubrydelsige, evig-gjældende guddommelige segl.“ (Dr. Walther, Ep. Post.)

I.

Hvad er østerens sakramente?

Vi lærer det af indstiftelsesordene, Mat. 26, 26—28, Mark. 14, 22—24, Luk. 22, 19—20. og Kor. 11, 23—25. Her er fire hellige stribenter, som beretter os den hellige nadvers indstiftelse; ordlyden er ikke ens hos dem, men meningen hos alle er just den samme; de stemmer alle nosigtig overens, hvad angaaer den ene, rette forstaelse. Dette er en vældig grund, hvorfor indstiftelsesordene maa tages, som de lyder i sin oprindelige, virkelige mening og betydning eller i egentlig forstand. Jesus sagde: „Dette er mit legeme.“ Dette er alle enige i sine beretninger. Her er Kristi sande virkelige legeme tilstede. Ligesaas angaaende hans sande blod. Det findes irgen tvingende, gyldige grunde, hvorfor de skulle maatte forstaaes billedlig. Det er det legeme, som han gav i døden og det blod, som flød paa korset; det siges saa klart og tydeligt, at et barn forstaar det. Men nu kommer den blinde, formørkfede fornuft og gjør alle mulige og umulige indvendinger.

De reformerte svarer mere. Disse gjør den påstand, at ordene maa tages billedlig, figurlig, i uegentlig forstand. Og det er jo viist, at i de menneskelige sprog forekommer billedlig og figurlig tale, hvor ordene ikke har sin oprindelige egentlige betydning. Dette finder vi ogsaa brugt i den hellige Skrift. Men detgaard aldrig

en vilkaarlig at tage hvilket som helst ord, man vil, hillesdigt; thi da blev intet staende fast, og man havde ingen vished i nogen ting i det menneskelige sprog. Især gjælder dette Skriften, thi da stod intet fast der og var sikkert og at lide paa, dersom man kunde gaa fra ordene uden videre tyde, sno og vende dem, som man lyhede. Bibelen blev da en løs sandgrund at bygge paa, en bog-næse, der lod sig dreie efter alles sind. Ingen troesartikel kunde da bevises af Skriften, og ingen lære var saa vansindig, der ikke lod sig fremstille af Bibelen. Saaledes beviste paben, at han staar over keiseren ved at skrive: „Du maa have læst, at Gud skabte 2 store lys. Solen, det er paben og maanen, det er keiseren. Saalige storre nu solen er end maanen, saa vidt overgaar paben keiseren.“ — Af 1 Kong. 17 beviser papisterne, at lægfolket maa ernære og forsørge munkenes; thi Elias ved hoefken Kristi, er munkenes og ravnene er lægfolket; kjødet er alt, der trænges til underhold. — Luther latterliggjør denne maade at benytte ordene paa og siger: „Sæt at jeg negtede, Gud skabte himmel og jord, ligesom mange hedninger gjør; saa kommer en til mig med 1 Mos. 1, og siger, „I begyndelsen skabte Gud himmel og jord“, og jeg saa tog denne tekst slig: „Gud, er det samme som gjøgen; skabt er aad; himmel og jord er græsflue eller myg med hud og haer; det vilde altsaa komme til at hede: I begyndelsen aad gjøgen myggen med alt tilbehør!“ — Og dette er ikke, hvad der staar hos Moses“ (20, 779.) Altsaa det bør være klart, uden twingende, gyldige grunde tør man ikke gaa fra ordenes egentlige betydning. Den gjældende regel er: **Skriften maa udlægge sig selv.** Dette maa fastholdes. Hvad kan være mere paafaldende end dette, Kristus taler om sit legeme, som han gav i døden og om sit blod, som han lod flyde paa forset, og skulle saa mene noget andet, end hans sande, virkelige legeme og blod!

Men hør nu disse sværmere. Kristus siger: „Dette gjører til min ihukommelse!“ Men da maa han jo være fraværende. — Dette holder ikke stik. Andetsteds siger Herren ogsaa: „Paa hvert sted hvor jeg lader mit navn ihukomme, vil jeg komme til dig og velsigne dig“. (2 Mos. 20, 24.) Ja, men Paulus siger, vi skal „forkynne hans død indtil han kommer“. (1 Kor. 11, 26.) Men da er han jo ikke der tilstede! — Dette er ligesaa naragtig. — Det komme af Herren, som apostelen taler om, er hans synlige gjenkomst til dom, som englene sagde til apostlerne ved himmelfarten. (Ap. Gj. 1, 11.) — Men saa siger de videre: „Er da ikke himmelfarten og sædet ved Guds høire haand twingende grunde til ikke at tage ordene bogstavelig? Hvorledes kan hans legeme være paa jorden, naar det er i himmelen?“ — Men sagen er, de ved hverken havde himmelfarten eller sædet ved Guds høire haand er. Kristus sidder jo ikke i øjle Skriften indelukket i himmelen paa et vist sted eller rum, som i et fængsel; men ved himmelfarten indtager han alle himle, er opfaren over alle himle og fylder alle ting. (Ap. Gj. 3, 21.) Ef. 4, 6. staar: „En Gud og alle3 fader, som er over eder alle, gjennem

eder alle og i eder alle.“ Sædet ved Guds høire er, at han med uendelig kraft, evig magt og majestæt hersker over alle skæbninger, ylder og virker alt. Dette viser ogsaa Ef. 1, 20. 22. „Som han udøvede i Kristus, da han opreste ham fra det døde og satte ham hos sin høire haand i himmelen, og lagde alt under hans fødder; og satte ham til hoved over altting for menigheden“.

Det er tydelig nok. Himmelarten og sædet er ikke forandring af hans opholdssted, men af hans tilstedebeværelsес maade. Efter sin menneskelige natur er han nu ikke i forniedrelsesstanden, men i ophørselstanden i fuldt brug af den meddelte guddommelige majestæt. Ja, just fordi Kristus er opfaren til himmelen, er han allesteds nærværende og kan derfor ogsaa være i nadveren. Luther siger (XX, 810): „Som David tog Goliat's sverd og hug hjæmpens hoved af, saa vil vi med dette sprog om himmelarten og sædet bevise, at han maa være tilstede i nadveren. Hør og se! Det er bekjent, Kristi legeme er ved Guds høire haand; Guds høire haand er allevegne, som I maa medgive. Men da er han visselig ogsaa i brødet og vinen ved nadverbordet. Hvor Guds høire haand er, der maa Kristi legeme og blod være; thi Guds høire haand kan ikke deles i mange stykker, men det er et eneste ligefremt væsen. Artikelen siger ikke, at Kristus er paa en del af Guds haand, en finger eller en negl, men ret og slet ved Guds høire haand; saa at, hvad og hvor den er og kaldes, der er ogsaa Kristus, menneskens son“.

Saa kommer de med den indvending, „Kristus siger: „Hattige have I altid, men mig have I ikke altid hos eder!“ og „Jeg forlader verden“, følgelig kan han ikke være allested.“ Som enhver af os ifølger, er det en falsf slutning. — Wel er han ikke længer synlig, stedlig og haandgribelig i verden som før; men nu er han allevegne paa en anden, fuldkommere maade. Vi løser jo, at han sagde til disciplene efter opstandelsen: „Dette er de ord, som jeg sagde til eder, da jeg endnu var hos eder“ (Luk. 24, 44.) Men han var jo da hos dem blot paa en anden maade end før. — ikke i den naturlige og forniedrede, men i den ophørsede og forklarede tilkælfelse. Saaledes siger han ogsaa: „Jeg forlader verden — mig har I ikke altid“; men efter siger han: „Se, jeg er med eder alle dage, indtil verdens ende“ (Mat. 28, 20.)

Men bliver nu ikke herved Kristi sande manndom forneget, naar der figes at hans menneskelige legeme er allested? Et menneskeligt legeme er dog ikke allestedsværende, men blot paa et sted. Dette er ganske rigtig. Men hviskaa, Kristus er ikke blot menneske; i ham bor hele guddommens ynde legemlig. Ved den personlige forening, er i Kristus den guddommelige og menneskelige natur per sonlig, uadskillelig forenet, og hans legeme har del i den guddommelige naturs egenkababer og er derfor allested. Dette er ubegrigeligt for fornuften; men den man tages fangen under Kristus og hans ord, foreholder Luther dem naar han siger: „En, den størkeste grund, som de mener det alvorlig med, har de, og jeg holder den for at

være sand; det er: Saadan artikel besvære folket. Thi det er haardt at tro, at et legeme kan være i himmelen og i nadveren paa en og samme tid. For dette roser jeg sværmerne, at de frit ud befjender den rette grund, der driver dem; thi af den grund flyder alle de andre grunde. Der er det, at det klemmer; naar noget er haardt at tro, saa sige og tro han blot: det er ikke sandt, saa det er visselig heller ikke sandt, saa som den grund slutter og bewiser. Hølgelig er det ei heller sandt, at Kristus er Gud og mand; thi det er ogsaa haardt at tro, ja umulig uden for de hellige, for hvem det ikke blot er let, men en lyft og glæde; ja, liv og salighed at tro alle Guds ord og gjerninger. Dette angaar ikke os —. Af sværmernes egen befjendelse ser vi, at de er fiender af sakramenteret; optændt af had, væmmelse, lede og affshelighed i sit hjerte derimod" (XX, 220 f.).

Det er et kneb af sværmerne at bringe ind læren om Kristi person, hvor læren om alterens sakramente omtales og behandles. Ikke af den lære, men af indstiftelsesordene alene maa nadver-læren bevises. Som befjendant anfører de blandt andet Joh. 6; men der handles ikke om alterens sakramente. Indstiftelsesordene kommer i anden linie, siger Zwingli.

De vigtigste grunde for vor fastholden ved indstiftelsesordenes flare, sande mening og egentlige forstand er: 1) Alterens sakramente er Kristi testamente. Han talder det selv saa, hos tre af dem, som har nedtegnet, hvad han sagde ved indstiftelsen. Nemlig Mathæus, Lukas og St. Paulus. Men naar et menneske gjør sit testamente og nedtegner sin sidste vilje, da bruger han flare, bestemte ord, tydelige ord, saa det ingen strid og twist skal blive om forstaelsen, efter hans død. Skal vi da nu handle anderledes med Kristi testamente end med et menneskes? Aldeles ikke. Paulus siger os det ogsaa i Gal. 3, 15.

„Brødre! Jeg taler efter menneskelig vis: Ingen gjør dog et menneskes testament, som er stadfæstet, til intet eller sætter noget dertil.“

Kristus, som indsætter det, er Gud og menneske, sanddru, albi-dende og almægtig. Skal da nu mennesket med sin skarpsindighed afgjøre, hvorledes han egentlig burde have talt? Rette paa Kristus? Det er gudsbespottelse! I Salm. 94, 9. læser vi: „Mon han, som planter øret, ikke skalde høre? Mon han, som donner øjet, ikke skalde se?“ Det samme gjælder om mund, alle sprog, — og han skulle ikke forstaa, ikke kunde tale rigtig? Nabenhære os sin vilje, tanker raad for at vise os blinde, taabelige mennesker dette, som intet ved i guddommelige ting af os selv. Gud trænger ingen raad-giver, hos ham er visdom og forstand. Eller giver han ikke, hvad han siger og lover, sig legem og blod? Det er ogsaa gudsbespotteligt at tænke. Holder han ikke sine forjættelser? Sværmerne sige: „Om Kristus vilde, kunde han ikke give sit legeme og blod i nadveren.“ Men Ps. 33, 9. siger om ham: „Han talte og det skede; han bød og det

stod der". Selv siger han: „Mig er given al magt i himmelen og paa jorden". Mat. 28, 18.

Kont. bog f. 390, §12 og 13.: „Denne sande almægtige Herre, vor Skaber og gjenløser, Jesu Kristus har nu efter det sidste aftensmaaltid, da han netop gif til sin bitre lidelse og død for vores synder, i den sidste sørgetid med velberaad hu og stort alvor ved indstiftelsen af dette høiværddige sakrament, som indtil verdens ende skalde bruges med stor cerefrygt og lydighed og være en stadig ihukommelse af hans bitre lidelse og død og alle hans velsigninger, en besegling af det nye Testament, en trøst for alle bedrøvede hjerter og et baand, der stedse skalde forene de kristne med deres hoved Kristus og med hverandre indbyrdes, ved indstiftelsen altsaa og anordningen af den hellige nadver talt disse ord om del velsignede og meddelte brød: „Tager dette hen og eder det; det er mit legeme, som gives for eder", og om kalken eller vinen: „Dette er det nye Testamente kalk i mit blod, som udgydes for eder til syndernes forladelse." Er dette nu saa, da ere vi jo skyldige til ikke at tyde og udlægge disse Guds evige sanddrue og almægtige Søns, vor Herres, skabers og gjenløzers Jesu Kristi ord som forblommet, billede-
lig, fremmed tale, saaledes som det synes stemmende med vor fornuft, men at opfatte ordene, som de lyde, i deres egentlige, klare mening, med enfoldig tro og skyldig lydighed, og ikke lade os føre bort derfra ved nogen indbending eller menneskelig modsigelse, udspunden af menneskelig fornuft, hvor tiltalende den end funde synes at være for fornuften.

Saaledes finde Abraham, da han hørte Guds ord om sin sons ofring, vistnok havt grund til at spørge, om ordene, da de ikke aleine aabenbart stred mod al fornuft og mod guddommelig og naturlig lov, men ogsaa mod troens høje artikel om den forjettede sæd Kristus, som skalde fødes af Isak, skalde være at forståa efter bogstaven eller efter en lempelig og formildende udtydning. Men alligevel gjør han ikke saa, men ligesom han tilforn, da forjettelsen om den velsignede sæd i Isak blev ham given, uagtet det syntes umuligt for hans fornuft, dog gav Gud æren for at være sanddrue og paa det allerviseste sluttede hos sig selv og troede, at Gud ogsaa kan gjøre, hvad han har lovet, saaledes forstaar og tror han ogsaa Guds ord enfoldigt og ligefrem, som det bogstavelig lyder, og lader det være overladt til Guds almagt og visdom, som han ved har flere maader og veie til at opfylde forjettelsen i Isak, end han med sin blinde fornuft kan begribe. Saaledes skalde da ogsaa vi med al ydmyghed og lydighed enfoldig tro vor skabers og gjenløzers thodelige, bestenite, klare og alvorlige ord og befaling, uden al twil og betenkning, hvorledes det monne rime sig med vor fornuft eller kan være muligt. Thi disse ord har den Herre talt, som er den uendelige visdom og sandhed selv og visstelig ogsaa kan iværksætte og fuldbringe alt, hvad han forjetter".

2) Ogsaa af den grund maa indstiftelsesordene tages i bogstave,

sig forstand, at nadveren er et ny testamentlig sakrament. — „Denne kalk er det nye testament, eller pagt i mit blod.“ — Udlægges dette saa, at det blot betyder, er et tegn og billede, saa vender vi tilbage til det gamle testamente. Der var sakramenterne blot forbilleder og skygger, Hebr. 10, 1. Ikke væsenet, goderne selv var der tilstede. Paaskelammet var et tegn og billede paa Kristus. Dette havde nu Jesus netop for sidste gang spist med disciplene. Istedet sætter han da det nye testamente og pagt, som var afbildet i det gamle. Nu trængtes ikke skygger eller billeder længer; thi Kristus var jo selv der. Derfor maa han i nadveren give sit sande, virkelige legeme og blod. Han siger: „Dette er mit blod“. Som sagde han, dette er mit eget blod, meget bedre end blodet af paaskelammet i det gamle testamente, som blot var en afbildung af mit blod. Sa, var det ikke saa, da havde det gamle testamente mere end det nye; thi kjødet og blodet af et lam er tydeligere billeder paa Jesu legeme og blod end brød og vin.

3) Indstiftelsesordene maa ogsaa forstaas egentlig, fordi Skriften intetstede angiver, at de maa tages ugentlig eller i billedlig forstand. Hvis, dette er en troesartikel, men der gives ingen troesartikel, som i Skriften læres anderledes end med ligefremme ord, tydeligt og uden billeder. Er der noget dunkelt og uklart i troeslærdomme, saa kan og maa det klargjøres af andre klare og tydelige steder. Skriften maa altid udlægge sig selv. Saaledes her.

Når Jesus f. eks. Joh. 2, 19. kalder sit legeme et tempel, saa viser evangelisten straks til v. 21, at han mente sit legeme. Saaledes ogsaa Mat. 16, 6—12., hvor omtales, at han advarede disciplene for fariseernes surdeig; men de forstod snart, at han talte om deres sacerdoni.

4) Det er juist ombendt, Skriften bekræfter indstiftelsesordenes egentlige betydning og forstand. 1 Kor. 10, 16. siger apostelen: „Belsignelsens kalk, som vi velsigne, er den ikke Kristi blods samfund? Den brød, som vi bryde, er det ikke Kristi legemes samfund?“ — Hertil siger fader Luther: „Denne tesft har jeg roft og priser den endnu, som mit hjertes glæde og krone. Den er saa klar og ren, at selv sværmerne ikke kan ønske eller forlange den bedre“. (XX, 1082) „Dette sprog, mener jeg er en hynstraale paa dr. Carlstadts hoved og hele hans parti. Det har været mit hjertes virksomme medicin i alle anfægtelser angaaende dette sakramente. Og havde vi intet andet sprog end dette, var det nok til at styrke alle samvittigheder og slaa alle modstandere af marken“. (XX, 235) Sa, her siger apostelen tydelig, at det er Kristi blods og legems samfund og ikke blot billede eller tegn; — ikke betyder, men er samfund. Men samfund finder blot sted, hvor to ting er sammen og forenet. Ogsaa 1 Kor. 11, 27. 29. stadfæster det. „Hvo, som æder dette brød eller drifffer Herrens kalk ubørdig, skal være skyldig i Herrens legeme og blod. — Thi hvo, som æder og drifffer ubørdig, æder og drifffer sig selv til dom, idet han ikke gjør forskjel paa Herrens

legeme". Kunde vel apostelen sige, at den var skyldig i Herrens legeme og blod som blot aad brød og vin og ikke virkelig hans legeme og blod. Ligesaa, at han ikke skjerner mellem Herrens legeme og blod og anden mad, naar det ikke var tilstede?

Saa siger videre apostelen Johannes, 1 Joh. 5, 8: „De ere tre, som vidne paa jorden: Manden og vandet og blodet, og disse tre udgjør et“. Hvis Kristi blod er blandt vidnerne paa jorden, saa maa de selvfoelgiligt vaere her paa jorden. Var de blot i himmelen, som de reformerte sige, saa maatte jo apostelen have sat dem blandt tegnene i himmelen. Men nu hører vi, at ligesom Manden vidner paa jorden i ordet og vandet i daaben, saa Kristi blod i nadveren.

5) Hvis ikke indstiftelsesordene maa tages ordlydende, har vi ingen tilforladelig og sikker lære om nadveren. Ikke paa noget andet sted i skriften tales der om den hellige nadver med klarere ord. Alle, som forlader den bogstavelige mening af indstiftelsesordene er ikke enige og bliver aldrig enige i, hvad Kristus egentlig mener. Det er de enige i, at hans sande, virkelige legeme og blod ikke er tilstede, men uenige i, hvad Kristus siger eller mener, naar han siger: „Dette er mit legem og blod.“ Luther nævner otte forskellige udlæggelser af disse aander, (XX, 177.) i „Kort beskæftelse om nadveren:“ Hørst blev de advaret af den Helligaand fra først af, da de havde delt sig i syv aander over tafsten, den ene forskellig fra den anden. Den første, Carlsstad, tog tafsten stig: „Dette er mit legeme“, skal være; her sidder mit legeme. Og tafsten lyde: han tog brødet taffede og brød det, gav sine disciple og sagde: her sidder mit legeme, som gives for eder! Og det var saa viist, at ei alene den Helligaand, men den himmelfste fader havde aabenbaret ham det. Angaaende dette har jeg frebet nok mod de himmelfste profeter. — Den anden, Zwingli, sagde: saadant var ikke rigtigt, uanset den himmelfste fader havde selv aabenbaret det. Nu gjorde han da med sin, en anden Helligaand, tafsten stig: „tager eder“, dette betyder mit legeme, som gives for eder. „Er“ — maa her være „betyder.“ — Den tredie, Decolampad, bragte den tredie Helligaand for dagen. Han lavede tafsten stig: tager eder, dette er mit legems tegn. — Den fjerde, Steukefeld, tykkedes, at hans stanf var theser for al verden og kom, af en fjerde Helligaand, med den regel: man maa lade ordene „dette er mit legeme“ gaanske ude af betragtning; thi de hindre den aandelige forstand. Denne regel maa du vel mærke dig, vil du ellers blive theolog; nemlig, hvor de flare Guds ord hindre din mening, saa sog en anden, som behager dig. Og sig saa, det er den Helligaand og udlæg saa og sæt ordene, som du selv tykkes bedst. Saaledes maa du her forud fatte den høje aandelige mening, at brød er brød og vin er vin, hvilket hverken paven eller Luther nogensinde har forstaet, heller ingen bager eller vinbrugger (Kretzmaier). Og derefter behandle tafsten saa, at det bagerste settes først; nemlig: tag hen og ød, dette legeme, som gives for eder, er det (en fornem, en aandelig spise). Der har du

det, gaa nu hen og sig, at ikke Stenkefeld har den Helligaand i langt større grad end de tre Helligaander, som Carlstad, Zwingli og Decolampad har. — Den femte Helligaand er hans udskud og utsøi, som gjør det sleg: tager øder, hvad der gives øder, dette er mit legeme. — Den sjette Helligaand saar det sleg til: tager hen, øder, det er mit legeme til ihukommelse, der gives for øder etc. — Den syvende Helligaand, Campanus, gjør det saa: tager hen, øder, det er mit legeme til ihukommelse; skal være saa meget som: tager, øder, det legeme, (corpus scilicet paneum) som er: dette brød, som jeg giver øder er et legeme eller en krop for sig selv, ikke mit levende, naturlige legeme, men et dødt, livløst legeme, lig et legeme af sten, træ, er et legeme. Men, fordi det er mit creatur, er det ogsaa mit legeime, som jeg har skabt. — Dette er den allerøverste Helligaand mod og over alle de andre, blot dette, at den tager øren fra bageren, som dog har haft med brødet at gjøre. Gud har vistnok skabt kornet, men ikke lavet brødet. — Nu, over alle disse hvævede nok en Helligaand (thi djævelen er hellig og en stor aand). Han siger saa: her er ingen troesartikel, derfor skal man ikke kives derom, enhver tro her, hvad han vil. Denne Helligaand forekommer mig ung imod den, som Senkenfeld har udklæffet; thi den følger hans aands regel og sætter ei blot tæksten ud af betragtning, men kafter den aldeles bort tilligemed troen og alt, som en ormcædt nød, der intet duer." (XX, 1771.)

De reformerte samfund er denne aand desværre endnu virksom og stærkt. Ja, saa gaar det, naar man afgiver fra Skriften; intet er da mere vist og sikkert. Den lutheriske kirke, hvor man endnu gjør alvor af at fastholde Guds ord, er det anderledes; der bliver man ensfoldig ved de klare skriftord i tro, lære og liv. Og der er den lære vis, nemlig: *Altereus sakramente bestaar deri, at Kristi sande legeme og blod der virkelig og væsentlig er tilstede i med og under det velsignede brød og vin og nydes mundtlig af alle kommunikanter i kraft af Kristi indstiftelse.*

Hør er jem ting som bør mærkes.

1) *Nadveren er Kristi virkelige, væsentlige, sande legeme og blod tilstede.* Hvad vil det sige? Dette: Kristi sande, naturlige, menneskelige legeme, som af jomfru Maria optoges i Guds søns person og blev givet hen i døden for os. Vigesaa det sande, naturlige blod, som blev udgydt paa forst til vores hñders forladelse. Dette udfiger tydelig Herrens ord. Dette Kristi legeme og blod er virkelig nærværende i den hellige nadver. Indstiftelsesordene viser det. 1 Kor. 10, 16. — 11, 27, 29. — Men hermed lærer vi ikke en begribelig, stedlig (rummelig) nærværelse, som de reformerte fælleslig tillægger os. De fjærder selv ingen arden tilstedeværelse end en hot menneskelig og holder for, at Kristus blot paa en maade, ligesom vi mennesker, kan være paa et sted. Saaledes om Kristi himmelfart.

Konf. bog §. 396, §26 og 27.: „*Thi at vi ikke ved nogenom-*

hølft menneskelige kloge tanke, hvad for skin og udseende de end maatte have, ville, kunne, eller skulle lade os føre bort fra den enfoldige, tydelige og klare mening af Kristi ord og Testamente og tillegge samme en fremmed mening, som ikke stemmer overens med ordlyden, men derimod enfoldig forstaa og tro dem, som vi hører dem, dertil ere vores grunde, hvorpaa vi i denne sag, efter at strid er vakt om denne artikel, altid have staet, de selv samme, som Dr. Luther (i sin „store bekjendelse om den hellige nadver“) straks i begyndelsen har opstillet mod sakramenterne i følgende ord: „Mine grunde, hvorpaa jeg i dette stykke staar, ere disse: 1. Den første er denne vor troesartikel: Jesus Kristus er væsentlig, naturlig, sand fuldkommen Gud og menneske i een person, udeelt og udeleslig. 2. Den anden, at Guds høire haand er allevegne. 3. Den tredie, at Guds ord er ikke falskt eller lyver. 4. Den fjerde, at Gud har og ved mangehaande maader at være paa et sted, og ikke blot den ene, som sværmerne gjøgle om, som filosoferne kalde den lokale eller rumlige.“

Fremdeles: „Kristi ene legeme har tre maader at være paa. For det første den sandelige, legemlige maade, saaledes som han legemligt vandrede paa jorden, idet han indtog et vist rum efter sin størrelse. Denne maade kan han endnu bruge, naar han vil, ligesom han gjorde efter opstandelsen og vil gjøre paa den yderste dag, som Paulus figer 1 Tim. 6, 15: „som den salige Gud skal vise i sin tid,“ og Kol. 3, 4. „Naar Kristus, eders liv, aabenbares“. Paa denne maade er han ikke i Gud eller hos Faderen eller i himmelen, som den vanvittige aand drømmer om, thi Gud er ikke et legemligt rum eller sted. Og herom hardle de bibelsprog, som sværmerne ansjere, at Kristus forlader verden og gaar til Faderen. For det andet, den oversanselige, aandelige maade, hvorefter han ikke indtager noget vist rum, men farer gjennem hele ståbningen, som han vil, ligesom mit syn (forat jeg skal tage en grov signelse) farer gjennem lyset og vandet og er i disse ting og dog ikke indtager noget vist rum, eller ligesom lyden eller tonen farer gjennem luften eller vandet eller planken og væggen og er i disse ting og dog heller ikke indtager noget vist rum, eller ligesom lyset og varmen farer gjennem luften, vandet, glasset, krystallen og deslige ting og er i dem og dog heller ikke indtager noget vist rum, og meget saadant. Paa saadan maade var det, han gif frem af den tillukkede grav og kom gjennem de tillukkede døre; paa samme maade er han og tilstede i brødet og vinen i nadveren og, eftersom man tror, er han ogsaa paa den maade blevet født af sin moder. For det tredie den guddommelige, himmelske maade, efter hvilken han er en person med Gud. Efter denne maade maa viistnok alle ståbninger være meget mere gjennemtrængelige eg nærværende for ham, end efter den anden maade. Thi kan han efter den anden maade være saaledes i og hos ståbningerne, at de ikke føle, berøre, maale eller omfatte ham, hvormeget mere forunderlig vil da denne høie tredie maade

være, hvorpaa han er i alle skabninger, saa at de ikke maale eller omfatte ham, men han tvertimod har dem nærværende for sig, maaler og omfatter dem. Thi dette Kristi væsen, at han er en person med Gud, maa du sætte langt, langt udenfor skabningerne, saa langt, som Gud er fra dem, men tillige saa dybt og nær i alle skabninger, som Gud er i dem. Thi han er en fra Gud uadfillelig person; hvor Gud er, maa han ogsaa være, ellers vor tro er falsk. Men hvo vil uudsigelige eller tenke, hvorledes dette gaar til? Vi vide vel, at det er saa, at han er Gud, udenfor alle skabninger og en person med Gud; men hvorledes det gaar til, vide vi ikke; det er over al natur og fornuft, ogsaa alle engles i himmelen, Gud alene bevidst og bekjendt. Saasom det nu er os ubekjendt og dog sandt, saa skulle vi ikke negte hans ord, førend vi kunne skaffe sikkert bevis for, at Kristi legeme niet ikke kan være, hvor Gud er, og at denne maade at være paa er falsk; dette skulle sværmerne bevise, men det ville de nok lade være. Om nu Gud har og ved om flere maader, hvorpaa Kristi legeme kan være paa et sted, det vil jeg hermed ikke have beНЕgetet, men kun have arithdet, hvilke grobe og dumme mennesker vore sværmerere ere, at de ikke indermønne Kristi legeme mere end den første sandelige maade at være paa; i hvorvel de heller ikke om denne kunne bevise, at den er mod vor opfattelse (af nadveren). Thi jeg vil bag ingen maade negte at Guds magt skulde formaa saa meget, at et legeme kunde ogsaa paa legemlig, sandelig maade være paa mange steder paa en gang. Thi hvo vil bevise, at Gud ikke formaar saadant? Sværmerne tenke vel saa, at Gud ikke formaar det; men hvo vil tro deres tanke? Hvorned bevise de saadanne tanke?"

Side 297, §29: "Saaledes er i denne artikel vor tro paa Kristi legemes og blods sande nærværelse i den hellige nadver bygget paa den sande almoegtige Guds, vor Herres og Frelsers Jesu Kristi sandhed og almagt, hvilke grunde ere sterke og faste nok til i alle anfægtelser angaaende denne artikel at styrke og befeste vor tro og til paa den anden side at omstøde og gjendrive alle sakramenterernes indbindinger og indsigelser, hvor antagelige og sluffende de end kunne være for fornuften; paa disse grunde kan ogsaa et kristeligt hjerte sikkert og fast sisstte og forlade sig." Saaledes ogsaa vor tro om nærværelsen af hans legeme og blod i den hellige nadver. Non. form. forkaster følgende vranglære.

§. 299, §41. f.: „Fremdeles, naar der leres, at Kristus paa grund af sin himmelfart med sit legeme er saaledes indesluttet og indelukket paa et vist sted i himmelen, at han ikke med det samme kan ellers vil være virkelig og væsentlig tilstede hos os i nadveren, naar den her paa jorden bliver forrettet efter Kristi indstiftelse, men er langt eller fjernt derfra, som himmel eller jord ere borte fra hinanden, ligesom nogle sakramenterere forsætlig og ondsæbsfuldt til bestyrkelse for vildfarelse have forfalsket teksten Ap. Gj. 3. 21: „Det bør Kristus at indtage himmelen" og istedet derfor sat: Det bør Kristus at indtages eller begrænses og indesluttes af eller

i himmelen, at han paa ingen maade kan eller vil være med sin menneskelige natur hos os paa jorden.

Fremdeles, at Kristus hverken har forjettet, ei heller funnet eller villet virkeligjøre sit legemes og blods sande væsentlige nærværelse i sin nadver, fordi hans paatagne menneskelige naturs væsen og egenstæber ikke kunne taale eller tilstede saadant.

Fremdeles, naar der leres, at ikke Kristi ord og almagt alene, men troen virker Kristi legemes nærværelse i den hellige nadver."

Følge disse vildfarelser vilde vor tro være kraftigere end Kristus selv. Han kunde ikke være her med sit legeme og blod, men vor tro kunde svinge sig op til ham i himmelen og der nyde det. Calvin ajør det samme paa en finere maade og siger: „Du modtager Kristi legeme og blod, men du modtager det med troen“. Mange steds i den lutheriske kirke i Europa leres ligedan. Man har gjort den indvending, ved nadverdens indstiftelse var jo Kristi legeme endnu ikke forklaret, og det gjør en stor forskjel. Hertil maa vi sige, Kristi forklarede legeme er intet andet end det, som blev givet i døden for os. Og hvad sagde han til Thomas? „Stæk din finger hid og se mine hænder, og ræk din haand hid og stik den i min side, og vær ikke vantro, men troende! Joh. 20. 27. Han har ogsaa efter forklarelserne sit virkelige, væsentlige legeme, ikke et legeme af aand. Han siger jo selv, „En aand har ikke kjaed og ben“. Luk. 24, 39.

2) Virkelig nærværelse finder sted, i, med og under det velsignede brød og vin. Kristus tog brødet, takkede, brød det og sagde: „Dette er mit legeme“. Ligesaa falsten, som vi ser af sammenhængen hos Mat. 26, 29. — Vinretrets frugt, vin, og Diftas 22. 20. — Salaten — bægeret med vin. Brød og vin er de synlige, jordiske dele, elementer, i nadveren. Det maa være brød af mel og vand. Om det er fyret eller usyret, er uden forskjel; rug- bryg, hvede-brød eller af anden sed; rundt, firkantet, stort, lidet, ligesaa. Herren siger intet herom. Vi har her kristelig frihed. De reformerte har imod hostien, men vi staar fast paa dens brug. Den er virkelig brød: det er en ældgammel sif, og den er særligst bekvem til uddeling. Men saa den indvending: det maa brydes. Dette stede for uddelingens skyld og hører ikke til væsenet af nadverens forvaltning. Ligesaaldt som salen, hvori Kristus sad eller laa, var plastret eller hævet af bord. Nei, grunden er en hel anden. „Med brydelsen vil de klæffe af veien, som de siger, den afgudiske bane, at Kristi legeme nydes ned munden; thi hvad der er istykker i hundrede dele, ja tusinde, kan ikke være Kristi legeme“. (Gunthers Symb. 2den Aufl. 288).

Vin i nadveren maa være af vinstokkens druer, som har den egenstæb, at saften gjærer, waar den er udpresset, og det bliver vin efter al menneskelig tale og Skriftens vidnesbyrd. Vi lader os ikke forbryde, hvad Herren har besalet os at bruge, og vil ikke bruge saadant, som er imod Guds natur=ordning. f. eks. kogt saft etc. Endnu mindre rosin=affog, eller koloret vand. Derimod om vinen er rød eller hvid, sjød eller sur, det har Kristus hverken besalet eller forbudt. Alter

kommer de reformerte med en indbending, angaaende maaden at tage det paa. De paafstaar, en maa selv tage det. — Ja, Joh. 19, 30. Læser vi, Jesus tog eddiken med munden; det er en maade at tage det paa.

Brødet og vinen maa velsignes. Paulus Skriver: „Velsignalens falk, som vi velsigne, er den ikke Kristi blods samfund? Det brød, som vi bryde, er det ikke Kristi legemes samfund?“ 1 Kor. 10, 16. Med denne velsignelse er intet andet at forstaa end gjen>tagelse af indstiftelsesordene og bøn. Her udtales, at nadveren feires, ifølge Kristi befaling, at brød og vin assondres fra almindeligt brug, og vi forsikres om, at hvad frelseren har lovet i sakramentet virkelig finder sted.

Angaaende Kristi sande nærværelse i brødet og vineu siger Luther: „Vi arme hundre er vel ikke saa gale, at vi tror Kristi legeme er i brødet paa en grov, synlig maade, som brød i en kurv og vin i et bæger, som sværmerne gjerne tillægger os, for at gotte sig over vor taqselighed; men vi tror ligstil, at hans legeme er der som hans ord lyder og siger: „Dette er mit legeme etc.“ Men at sædrene og vi undertiden sige, Kristi legeme er i brødet, isker ensoldig i den forstand, at vor tro befjender, at Kristi legeme er der; ellers kan man tillade, at der siges: han er i brødet, han er brødet, han er der, hvor brødet er eller som man vil. Om ord vil vi ikke stride, naar blot meningens fastholdes, at det ikke er blot og hart brød, vi æder i den hellige nadver, men Kristi legeme.“ (XX, 811.) Et andet sted siger han: „Hvorledes Kristi legeme er i brødet, ved vi ikke og skal ikke vide det. Guds ord skal vi tro og ikke foreskrive ham maade og middel. Brødet ser vi med øjnene; med ørene hører vi, at legemet er der“. — Johan Gerhard skriver: „Vi befjender ikke en fraværelse, ikke en indelukfelse, ikke en sammenblanding, ikke en forvandling, men en tilstedeværelse af Kristi legeme og blod i alterens sakramente“. (Locus XXI, kap. X.) Her omtales ogsaa papisternes forvandlingslære eller transubstantiation. De paafstaar, at elementernes egenkaber, som form, farve, lugt og smag forblive, men er nu ikke længer brød og vin. Intet saadant siges i indstiftelsesordene. Tag et eks. En rækker et glas vand og siger: det er vand! — Eller: Gud er menneske; Gud er ikke forvandlet til menneske, men begge naturer er forenede; ikke sammenblandet og dog forenet; just saa her. Skriften falder det ogsaa efter indvielsen, brød og vin 1. Kor. 10, 16. Bor bekjendelse siger: §. 206, Schmäl. Art. 6: „Hvad transubstantiationen (væsens-forvandling) angaaer, bekymre vi os slet intet om det spidsfindige sofisteri, at de lære, at brød og vin forlade eller tæbe sit naturlige væsen, og at kun brødets skikkelse og farve og intet virkligt brød bliver tilbage. Thi det stemmer højperlig med skriften, at brødet er og bliver der, som St. Paulus selv falder det: „Brødet, som vi bryde“ og „Saaledes æde han af brødet“. (1 Kor. 16, 16. 11, 29.) og Konf. Form. side 388, §10: „Thi at vi ved siden af Kristi og St. Paulus's ord, at

brødet i nadveren er Kristi legeme eller Kristi legemes samfund, ogsaa bruge de udtryk: „under brødet“, „med brødet“, „i brødet“, dertil er grunden den, at derved skal den papistiske transubstantiation forlæstes og den sakramentalige forening mellem brødets uforvandlede væsen og Kristi legeme betegnes, paa samme maade, som dette ord: „Verbum caro factum est“, det er: „Ordet blev kjød“, gjetages og forklares ved ensbetydende ord: „Ordet bor i os“, ligesaa: „i Kristo bor Gudsdommens hylde legemlig“, ligesaa, „Gud var med ham“; ligesaa: „Gud var i Kristo“ og deslige, hvorved udsiges, at ikke det guddommelige væsen er forvandlet til den menneskelige natur, men begge naturer uden forvandling personligt forenedes.“

„Papisterne siger, at presten frembringer et nyt legeme ved forvandlingen og roser sig af, at de er skaberens skaber og skaber en ny Kristus hver dag. Det er mere end Maria gjorde, hun fødte ham blot en gang. Om hærmerernes impanation, som de tillægge os er talt ovenfor, ligeledes om consubstantiationen, saa at af to forskellige blev en tredie. Nei, vi lærer en sand, virkelig forening, men formaster os ikke til at forklare hvorledes det går til. Med ordene i, med og under vil vi ikke forklare, paa hvad maade og af hvilken art foreningen er; men vi befjender over for de reformerte den sande nærværelse og afviser papisternes forvandlingslære. Det er her, som der staar 1 Kor. 5, 19: „Gud var i Kristo“, og Ap. Gj. 10, 30: „Gud var med Kristo“. En personlig forening af guddom og manddom. I, med og under vil vi se, det er en sakramentalig forening. Det skal angive den store hemmelighed, som her findes. Kristus giver os sit legeme og blod paa en ubegribelig, hemmelighedsfuld maade.

3) Kristi legeme og blod skal ødes og drifkes. Dette er et væsentligt styrke ved denne handling, forordnet af Kristus. Han giver ikke sit legeme og blod til noget andet brug i den hellige nadver. Uden dette er det ingen nadver og sakramente; thi et sakramente maa have Guds besaling og den forordnede brug. Her kommer atter papisterne med sine lagne eg siger: „sakramentet bliver et sakrament, selv om det ikke bruges“. Saa opbevarer man den indbiede hostie i et skrin (monstrans) og viser den frem, for at folket skal tilbede det. Saa er deres messe en gudsbespottelig fordrejelse af sakramentet. Paben gjør en offerhandling deraf og ofrer daglig Kristus for lebendes og dødes synder paa en ublodig maade ved presten. Dette er en vedersthyggelighed og forsmædelse af Kristi fuldkomne forsoningsoffer og overgaar alt. Hebr. 9, 25—28 og 10, 12, 14. Men dette er ikke nok for paben, han vil atter og atter skaffe de arme syndere hyldestgjørelse, forat bedrage dem for deres penge. Et ublodigt offer er en uthing! Hebr. 9, 22: „Uden blods udgydelse sfer ikke forladelse“.

„Kristus fandt engang en evig forløsning“, b. 12, Se Schmal. Art. 193, art. II. „Messen maa i pavelømmet være den største og grueligste vedersthyggelighed, da den ligefrem og veldig strider mod denne hovedartikel, og dog over og fremfor alle øvrige pavelige af-

guderier har været det højeste og prægtigste. Thi man har holdt for, at saadant messens offer eller gjerning, endog forrettet af en ugodelig knegt, friede mennesket fra synder baade her i livet og hisset i skjærsilden, hvilket dog alene det Guds lam skal og maa gjøre, som ovenfor er sagt".

Luther siger et andet steds: „Den rette hovedvederhøgsgelighed og grunden til al gudsbespottelse i pavæddømmet er messen“. Det strider stif imod Kristi ord: „dette gjører o. s. v.“ Og nadveren skal vi cede og drifke. Saa siger papisterne: „Lægfolket maa ikke faa falken!“ Utter en af deres vederhøgghedder. De kommer med det paaskud, at de har allerede saat blodet med legemet. Sofisteri, det er alt, det er. Lad os høre, hvad Luther siger om denne deres lære: „Det højeste er biskoppenes seddel (af Meisen, for at myde det under en ny stikkelse), at presten skal lære folket, hvorledes hele Kristus, Guds søn, Gud og mand, i en stikkelse, med legeme og blod cedes og drifkes af lægfolket. Her rammer nu følgen concomitants (Samværen af Kristi legeime og blod.) Fordi Kristi legeime ikke er uden blod, saa følger deraf, at hans blod ikke er uden sjel; deraf følger, at sjelen ikke er uden guddom; deraf følger, at hans guddom ikke er uden faderen og den Helligaand; deraf følger, at i sakramentet og under en stikkelse, Kristi sjel, den hele treenighed cedes og drifkes tilligemed hans legeime og blod; deraf følger, at messepresten ved hver messe ofrer og følger den hellige treenighed; deraf følger, da guddommen ikke er uden ståbningerne, saa maa himmel og jord være i sakramentet; deraf følger, at djeævelen og helvede ogsaa er i sakramentet; deraf følger, at enhver, som nyder sakramentet under en stikkelse, han ceder biskoppen af Meisen med samt hans mandat og seddel; deraf følger, at en meisenst messeprest ved enhver messe fortærer og sluger sin biskop to gange; deraf følger, at biskoppen i Meisen maa have et større legeime end himmel og jord, og hvem kan vel opregne alle følger? Men til sidst følger deraf, at alle, som gjør ilige slutninger, er æsser, narre, blinde, gale, vanfindige, rænde, daarer og vilde; denne slutning er vis..“ (XIX, 1387. f.)

Ta. Kristus siger: „drifker alle“; men paven siger: „nei ikke alle, men kun presterne“. Se saa videre, hvad Paulus siger, 1 Kor. 25. 26. Papisterne foregive det før af hellig cerefryst; men den egentlige grund er, at forherlige prestestanden. Aug. Conf. 153, § 3.

„Gabriel anfører blandt andre grunde, hvorfor man ikke giver begge dele, at man har maattet gjøre en forstjel mellem lægfolk og prester. Og det er troligt at dette er den fornemste grund, hvormed unddragelsen af den ene del bliver forsvaret, at prestestandens værdighed skalde blive mere frenthevet ved et vist religiøst fortrin. Dette er, forat vi ikke skulle bruge et haardere udtryk, et menneskeligt paafund, og hvorhen dette fører kan man set ffjonne“.

4) Denne øeden og driften, som skal foretages, er med munden for alle kommunikanters vedkommende. Dette fastholder vi overfor de reformerte. De taler blot om en aandelig øeden og driften; det

er, billede og uegennytlig; thi Kristus er jo ikke der, efter deres foregivende. Skriften taler visstnok om en aandelig æden, Joh. 6, 53—56; men det er egentlig og virkelig, at **tro** paa ham. Dette er sikkert af den grund, Kristus siger, den bringer syudsforladelse og evigt liv, og det gjør just troen. Derimod frakjendes de saligheden, som ikke nyder ham saaledes. Men de reformerte henfører den til nadveren, og vil bevise, at denne blot er aandelig. Ikke som vi med Luther siger; en legemlig æden med munden. Men anderledes kan ikke Herrens ord forstaas. Luther siger herom: „Derfor er det ganske rigtig sagt, at idet man peger paa brødet, siger: „Det er Kristi legeme“, og den der ser brødet, ser hans legeme; ligesom Johannes, at han saa den Helligaand, da han saa duen, saa som vi hører. Saaledes er det sagt, hvo, som tager brødet, tager Kristi legeme, og den, der øder det, øder hans legeme, den der trækker paa det med tænderne eller tungen, trækker paa hans legeme med tænderne og tungen. Og dog er det stedse sandhed, at ingen ser Kristi legeme, tager, øder eller trækker det paa den maade, som man synlig ser paa og rykker andet fjød; thi hvad man gjør med brødet tillægges vel og rigtig Kristi legeme paa grund af den sakramentlige forening“ (XX, 1032.) Et andet sted siger han: „Det er umulig, at Kristi fjød kan udstrykkes, deles, spaderlides, fordærves eller gaa i forraadnesse, thi det er et saligt, guddommeligt, uforvreneligt fjød, som Skriften tydelig siger. Ap. Gj. 2, 27 og 16, 10. — Joh. 19, 36. (2 Mos. 12, 46.) Dø kunde haus legeme en gang, men udstrykkes, deles, brydes, thgges, fordøies og henraadne er umuligt“. (XX, 872) Videre: „Derpaa staar vi fast, troer og lærer ogsaa, at man i nadveren i sandhed og legemlig tager til sig og øder Kristi legeme. Men hvorsledes det foregaar, eller hvorledes han er i brødet ved vi ikke og ikke skal vi vide det. Guds ord skal vi tro og ikke sætte ham nuaal, midler eller maade“. (XX, 777.) Men da denne æden sfer med munden, tager alle kommunikanter del deri, som allerede paavist. Ogsaa de ubørelige; dette er klart! men hos dem blot mundtlig, ikke til frelse; men til dom. Altsaa ikke aandelig i tro.

5) Kraft af Kristi indstiftelse øder alle kommunikanter med mund u Kristi sande, virkelige legeme og driften hans blod. Det sfer, som han siger! Ingen tro, fromhed, gjerning eller ord af mennesker kan gjøre et sakramente; ei heller kan vanTro, ugodelighed ophæve det. Kon. Bog. 394, §22.

„At Kristi legeme og blods sande nærværelse i nadveren ikke virkes ved noget menneskets ord eller gjerning, det være nu ved den forvaltende tjeners fortjeneste eller ord eller ved kommunikanternes æden eller driften eller tro, men at alt dette maac alene tilskrives den almægtige Guds kraft og vor Herres Jesu Kristi ord, indstiftelse og anordning. Thi hine Jesu Kristi sande almægtige ord, som han ved den første indstiftelse udtalte, vare ikke alene kraftige ved den første nadver, men vedbliver endnu at gjeelde og virke og ere eyndnu kraftige, saa at paa alle de steder, hvor nadveren forrettes efter

Kristi indstiftelse og hans ord bruges, der bliver ifølge det ords kraft og evne, som Kristus talte ved den første nadver, Kristi legeme og blod som virkelig nærværende uddeles og modtaget. Thi hvor man holder Kristi indstiftelse og udtales hans ord over brødet og kalken og uddeles det velsignede brød og kalken, der er ved det saaledes udtalte ord, i kraft af den første indstiftelse, Kristus selv formedelst sit ord, som han der vil have gjentaget, endnu virksom, ligesom Chrysostomus figer (i sin prædiken over lidelsen): „Kristus dækker selv dette bord og velsigner det; thi intet menneske gør det fremsatte brød og vin til Kristi legeme og blod, men Kristus selv, som er forsæt for os. Ordene blive udtalte gennem prestens mund, men formedes Guds kraft og naade ved det ord, som han figer: „Dette er mit legeme“, blive de fremsatte elementer i nadveren velsignede. Og ligesom dette ord: „Vorder frugtbare og formerer eder og opfølder jorden (1 Mose. 1, 28.) kun er talt en gang, men stedje er kraftig i naturen, saa den vokser og formerer sig, saaledes er ogsaa dette ord en gang talt, men ligetil denne dag og ligetil hans tilkommelse er det kraftigt og virker, at hans sande legeme og blod er tilstede i kirken nadver.“ Og Luther figer: „Denne hans befaling og indstiftelse formaar og virker, at det ikke er brød og vin alene, men hans legeme og blod, som vi røkke og aniamme, ligesom hans erd lyde: „Dette er mit legeme o. s. v. Det er mit blod“. Ikke vor gjerning eller vort ord, men Kristi befaling og anordning gjør brødet til Kristi legeme og vinen til Kristi blod fra den første nadvers begyndelse af indtil verdens ende, men ved vor tjeneste og vort embede bliver det daglig røffet“. Ligesaa et andet sted: „Saaledes egzaa her, om jeg over alle bord sagde: „Dette er Kristi legeme, saa vilde deraf vistnu intet følge, men naar vi efter haars indstiftelse og anordning i nadveren sige: „det er mit legeme“, saa er det hans legeme, ikke for vor tales eller snak's skyld, men for hans anordnings skyld, at han har besalet os at tale og gjøre saa, og har bundet sin anordning og gjerning til vor talen“. Kristi indstiftelse og ordning maa overholdes, skal dette se. *Agn. Form.* 388, 86.“

„Derfor er det nu let at svare paa allehaande spørgsmaal, hvormed man bekymre sig, som dette, om ogsaa en uguadelig prest kan forvalte og meddele sakramentet, og flere deslige. Thi her slutter vi og sige: Om end en skjelm tager eller giver sakramentet, saa tager han dog det rette sakrament, det er, Kristi legeme og blod, ligesaavel som de, der omgaaes dermed paa det allerværdigste. Thi det er ikke grundet paa menneskers hellighed, men paa Guds ord, og ligesom ingen hellig paa jorden, ja ingen engel i himmelen kan gjøre brødet og vinen til Kristi legeme og blod, saaledes kan heller ingen forandre eller forvandle det, om det end misbruges. Thi for personens eller vantroens skyld bliver ikke det ord falsk, hvorved det er blevet et sakrament og indstiftet. Thi han figer ikke: „Dersom I tro eller ere værdige, saa have I mit legeme og blod, men: „Tager, ceder og driller, det er mit legeme og blod“. Ligesaaledes: „Sacrament

gjører", nemlig, hvad jeg nu gjør, indstifter, giver eder og befaler eder at tage. Det er saa meget som saa: Enten du er værdig eller uværdig, saa har du her hans legeme og blod i kraft af disse ord, som komme i brødet og vinen. Saadan skal du mærke og vel beholde; thi i disse ord ligger al vor grundbold, vort forsvar og værn mod al vildfarelse og forførelse, som nogenfinde er kommen eller endnu kan komme." Dg. Kon. Form. s. 388.

"Paa samme maade (siger Luther) taler og befjender jeg om alterens sakrament, at Kristi legeme og blod der virkelig ødes og drifves med munnen, omend de prester, som meddelle det, eller de, som modtager det, ikke troede eller paa anden maade misbrugte det. Thi det beror ikke paa menneskers tro eller vantro, men paa Guds ord og anordning: det skulde da være, at de i forveien forandre Guds ord og anordning og tyde det anderledes, saaledes som de nuværende sakramentsfiender gjører, hvilke rigtignok kun have brød og vin; thi de have heller ikke Guds ord og indstiftelse, men have efter sit eget tykke forvendt og forandret samme."

"Om de reformerte siger Luther: „Naar svermerne tro, at der er blot brød og vin, saa er det virkelig, saasom de tror, og saaledes har de sakramentet; de øder bare brød og driffer vin og beholder blot dette at øde og drifve — dermed tjener de ikke Gud, eller vor tro hjælpes, men der er blevet en tjeneste deraf for bugen og et ret og slet maaltid. River man ordet bort og beholder bare brød og vin, saa er det ligegyldigt, om de falder det indviet, eller mellemmad. Lad os se til ikke at tage del med dem i deres maaltid.“ (XX, 874. 883 884. D&W. 21 aarg.) — Vi ser heraf, at disse har ligesaadigt nadveren, som antitrinitarierne har daaben, selv om de fremfige ordene; men gjør dem til løgn og mener det modsatte. — Indvending: Ja, men jeg tror ordene, og faar hos dem Kristi legeme og blod! — Kan da din tro gjøre sakramentet, ligesaabel som Herrens indstiftelse gjør det? Nei! Giver nogen mig noget, saa faar jeg ikke, hvad jeg tror, men hvad der gives og rækkes mig.

Indsætt englisk

THE DIVINITY OF JESUS CHRIST

PROF. WM. MOENKEMOELLER

During the past months no doubt many a serious-minded Christian has been greatly disturbed by the agitation going on both in the religious and in the secular press on the question of the Divinity of Jesus. Prominence has been given to the discussion by the public utterances, widely circulated by the daily press, of such men as Dr. Fosdick, the Baptist preacher in a New York Presbyterian church, and the Rev. Percy Stickney Grant, a New York Episcopal Rector.

It is needless for us to go into the details of the controversy.

What concerns us is this: Is there any real cause for alarm? Does the fact that the Divinity of Jesus is questioned, that it is denied by men reputed for their learning, indicate perhaps that after all we have been mistaken in our belief that Jesus Christ is true God, begotten of the Father from eternity? I answer most emphatically: Not in the least. Why? Because in the first place it isn't at all surprising that this doctrine is assailed. We must rather expect it.

Let us for a moment consider the position of this doctrine in our Christian faith, and we shall quickly see that it is quite natural that it should be selected as the principal point of attack by the foe of man's salvation.

The Doctrine of the Divinity of Jesus is fundamental in the Christian religion; on it rests the article with which the Christian Church stands and falls: *the Article of Justification by Faith*. Wherever the scriptural teaching of justification by faith is upheld there we have the chief essential of the Christian religion as to the way of salvation. When this doctrine falls then there is no longer an essential difference between the Christian religion and Judaism, Mohammedanism, Buddhism or any of the other so-called religions; then there is at best only a difference of degree, but not of kind. For all religions would then be the same in the basic principle that man must find his salvation in himself, in his own deeds of one sort or another. And in that case there would be no hope of salvation for man. For the one great trouble with man is that he cannot gain God's favor by anything that he may do himself. Man's work, no matter how good they may appear, do not meet the requirements of the Holy One. "All our righteousnesses are as filthy rags in His sight." Is. 64, 6. The human race is steeped in sin, which is at the bottom of all the misery that makes this world a vale of tears. No reasonings of mind can argue sin away; no flights of oratory can sweep it aside. It is a condition, not a theory. There are in other respects many and often great differences among the children of men; differences of personal appearance, differences of race, differences of intelligence, differences of social standing, etc. But in one respect "there is no difference, for all have sinned and come short of the glory of God." Rom. 3, 22. To be sure, sin manifests itself in various ways in different people, and in varying degrees, but the verdict of God stands: "there is not a just man upon earth that doeth good and sinneth not." Eccl. 7, 20.

Therefore the apostle is so emphatic in his oft repeated declaration that "by the deeds of the law shall no flesh be justified in His sight." Rom. 3, 20.

But Jesus Christ is the Savior of the sin-sick world because He is "the lamb of God which taketh away the sin of the

world." John 1, 29. He was "made under the law, to redeem them that were under the law that we might receive the adoption of sons." 1. John 2, 2. "His blood cleanses us from all sins." 1. John 1, 7. That is what is meant when we read Eph. 2, 8. 9. "By grace are ye saved through faith, and that not of yourselves, it is the gift of God; not of works, lest any man should boast." That is the import of the words of Jesus, when He says: "I am the Way, the Truth, and the Life; no man cometh unto the Father but by Me." John 14, 6. In this sense the apostle says: "This is the stone which was set at naught of you builders, which is become the head of the corner. Neither is there salvation in any other; for there is no other name given among men, whereby we must be saved." Act. 4, 12.

Yes, the Christian religion enjoys the glorious distinction of being the only true religion, the only saving religion because it holds up before the eyes of sinful man the Savior he needs, "whom God has set forth to be a propitiation through faith in His blood to declare His righteousness for the remission of sins." Rom. 3, 25. As a beacon-light bringing cheer to the sin-tossed souls of men this Gospel of Jesus Christ must forever shine forth in all its heavenly brightness; else there is no hope for man. As the very heart it must pulsate with life throughout the whole system of the Christian religion.

However, salvation by grace through faith in Christ Jesus falls the moment the Divinity of Jesus is surrendered. If Jesus is not in the literal sense of the term true God begotten of the Father from eternity, if He is only man—albeit the first of men, the noblest type of manhood that ever walked upon earth—He cannot be the Savior in the sense that faith in Him justifies in the sight of God. At best He can then be only a teacher—the most sublime teacher, if you will, yet only a teacher; or a model—the most perfect model ever set before man, if you please, yet a model. In that case His importance for us will be only as a guide to be followed, but never as the one who has made reconciliation between God and man. Let no one be deceived when these who deny the Divinity of Jesus speak with glowing words about Christ's charming personality, about His lofty teachings, and His inspiring example. What comfort is there in that when man's conscience is racked by the law of God which convicts him of sin and threatens him with Divine wrath? What good does it do to set before the sinner's eye an ideal which he knows he cannot reach, which recedes farther and farther the harder he tries to reach it? Yet nothing more can Jesus be to us if He is only human.

A being only human which met all the requirements of God's law would certainly be accounted just before God for itself, but never for others, never for the entire human race. The right-

eousness of a mere man would not have the weight, the requisite value to balance the transgressions of the entire human family. But that is what is needed, someone who is qualified to stand before the judge in Heaven as the representative of all; who can fulfill the law's demands not only for himself, but for all; whose righteousness the justice of God will accept as a full and sufficient equivalent for the unrighteousness of all the rest. Again, if a mere human being seals his testimony with a violent death at the hands of his persecutors, though it be the ignominious and painful death of the cross, such a death is a sublime martyrdom, but it cannot pay the accumulated debt heaped up by the countless millions of sinners throughout the ages. There is absolutely no proportion between the death of a mere human being and this tremendous load. But just that is what we must have: someone who can act as our substitute to pay the debt for us, someone whose suffering and death will be a full equivalent for the penalty incurred by man through his sins, someone by whose sacrifice for us the justice of God is satisfied and His wrath is appeased. As the Psalmist says: "None of them—i. e. men—can by any means redeem his brother, nor give to God a ransom for him, for the redemption of their souls is precious." Ps. 49, 7, 8. If Jesus is not the Son of God, there is no truth in the apostle's declaration, "This is a faithful saying and worthy of all acceptance that Christ Jesus is come into the world to save sinners," 1. Tim. 1, 15. Nor in those favorite words of the Prophet: "Surely He has borne our griefs and carried our sorrows; yet we did esteem Him stricken, smitten of God and afflicted. But He was wounded for our transgressions, He was bruised for our iniquities; the chastisement of our peace was upon Him; and with His stripes are we healed." Is. 53, 4, 5. In fact the whole structure of the gospel collapses, if Jesus is not in very truth the Son of God made man. It is on this basis only that He is what the Scriptures claim for Him.

For surely, if the Son of the Most High Himself descends from His heavenly throne and is made flesh to take our place before the law of God, there can be no doubt but that His fulfillment of the law in our stead, as our representative, outweighs our delinquencies; and His holy precious blood, immeasurably more valuable than all the silver and gold of the world is a price accepted by the Father in full payment for all our sins.

Thus the Divinity of Jesus is indeed a question of life or death for the Christian religion and for man's hope of eternal salvation. As St. John puts it: "These—signs which Jesus did—are written that ye might believe that Jesus is the Christ, the Son of God, and that believing ye might have life through His name," John 20, 31.

Now when we view the case in this light—and it is the only

true perspective consistent with the facts—is it great wonder that the Divinity of Jesus should be assailed? Must we not rather expect an attack at this point? Is it not quite natural that the foe of man's salvation should aim at the very foundation of the Christian faith? Ah yes, the foe of man's salvation, Satan. To mention him explains all. Luther says of him: "Much guile and great might are his dread arms in fight; on earth is not his equal." So it is.

The men and women who lend the influence of their voice and their pen to cast doubts and aspersions on the Godhead of Jesus may not realize what they are doing. They may imagine that they are serving the cause of more enlightened knowledge; they may be laboring under the delusion that the position of Jesus as man's savior is not at all affected by the question of His Divinity. But Satan knows what he is after. He is quite willing to let people hold and express lofty sentiments about the good man Jesus—he even permits Mohammed to do that—if only they do not believe Him God. For even so he has gained his point; he has robbed man of his Savior, and man does not know that he has been robbed. The wily deceiver seems to take particular delight in attacking the Christian religion along these lines, because it is so easy for him to cover up his real purpose here, and then also because the doctrine of the person of Jesus as God and man is the great mystery of the Christian religion far transcending the comprehension of any created mind, about which questions and doubts will most readily be entertained by men.

The observation just made is amply borne out by the events in the life of the Christian church. If we turn over the pages of history from the days of Christ down to the present time we shall find that the great doctrinal controversies centered almost always around the person of Christ, in particular around the question of His Divinity. Let us take a brief survey of the history of Christian doctrine. It will prove most interesting and at the same time highly instructive for our present purpose.

At the outset it may be well to remember that when Jesus entered upon His public ministry He was led up of the Spirit into the wilderness to be tempted of the devil. Matt. 4, 1. And what thought was uppermost in the devil's mind as he set out on his temptations? "If thou be the Son of God" he begins, and again "If thou be the Son of God," he continues. He knew quite well that Jesus was the Son of God, and he also knew that because of this fact Jesus was his dangerous antagonist. But perhaps he entertained the vain hope that he might sow the seeds of dissension between the Son and the Father, that he might bring about an estrangement between the two, and that perhaps the Father would disown the Son and refuse to accept

his work. Or it may be that he imagined he could implant doubt as to His divine Sonship into the heart of Jesus and thus turn Him from His course. At any rate we cannot fail to see that the Divinity of Jesus was the thorn in the devil's side from the very beginning.

You are also aware of the fact that the one claim of Jesus most obnoxious to the leaders of the Jews was His claim to be the Son of God. Passing over the many other instances where this was plainly evident let me for the present recall to your mind that memorable scene in the palace of Caiphas during the awful night from Maundy-Thursday to Good-Friday. Jesus is on trial for His life before the highest court of Israel. All attempts to fasten a charge upon Him have failed lamentably. Then the Highpriest rises in all the dignity of his office, puts Jesus under oath and says: "I adjure thee before the living God that thou tell us whether thou be the Christ, the Son of God." And when Jesus solemnly avers, "Thou hast said," the Highpriest rent his clothes saying, He hath spoken blasphemy; what further need have we of witnesses? Behold now ye have heard His blasphemy; what think ye? They answered and said, "He is guilty of death." Matth. 26, 63-66. They knew not what they were doing. But the devil knew; or rather he knew what he wanted. He would forever silence this testimony that Jesus is the Son of God, hoping that in that way he might frustrate the work of salvation. It is beside our present question to show how the devil made his great mistake here. Our purpose now is to show what he was aiming at.

The machinations of the evil one did not cease, when he saw that in spite of all opposition the Church of Christ with its life-giving gospel was being firmly established upon earth. Indeed we have unmistakable evidence in the writings of the apostles that even among the early Christians voices were already heard casting doubt on the Divinity of Jesus. For obviously that is what John must have had in mind when he wrote "Whosoever shall confess that Jesus is the Son of God, God dwelleth in him and he in God." 1. John 4. 15; and "Who is a liar but he that denieth the Father and the Son. Whosoever denieth the Son, denieth that Jesus is the Christ? He is Antichrist who denieth the Father and the Son. Whosoever denieth the Son, the same hath not the Father. . . . These things have I written unto you concerning them that seduce you." 1 John 2, 22. 23. 26. And "For many deceivers are entering into the world who confess not that Jesus Christ is come in the flesh. This is a deceiver and an antichrist. . . . If there come any unto you and bring not this doctrine receive him not into your house, neither bid him God speed, for he that biddeth him God speed is partaker of his evil deeds." 2 John 7, 10. 11. We may repeat here

that the avowed purpose of this apostle in writing his gospel is to show that Jesus is the Christ, the Son of God. We know from the testimony of the early Christian writers that Cerinthus who was a contemporary of St. John in his later years claimed to be a Christian, but among other false doctrines he held views concerning the person of Christ which clearly denied the Divinity. Thus early was the devil beginning to bore from within.

It is quite natural that we hear little of doctrinal controversies during the second and third centuries, when the bloody persecutions were going on under the heathen Roman Emperors. It was the time when the life of the infant Christian church was to be crushed out by physical force. Besides, only very few literary documents springing from Christian sources have come down to us from these times.

But when Christianity had successfully weathered these storms and the Roman Emperor Constantine had himself embraced the faith so violently attacked by his predecessors, the attempt to effect the ruin of the Church by insidious propaganda from within was renewed. And it is noteworthy that the person of Jesus, His Divinity became the subject of a most intense and long-drawn-out controversy. In fact, the first great General Council of the Church, which met at Nicea in Bithynia A. D. 325, was called by Emperor Constantine primarily for the purpose of settling the question of the Divinity of Jesus. The fires of debate had been kindled by Arius, a Presbyter of Alexandria, who taught that Jesus is a created being. He conceded that Jesus was the first of creatures and the being by which all other creaturely beings are made, that He was not created in time, since time began with creation. Yet Jesus was only a created being, not God, co-eternal with the Father. His slogan was "Once He was not." Arius was deposed by his Bishop; but influential ecclesiastics befriended him, took sides with him, and his doctrine spread far and wide. The Church was agitated to its very center, and so the Emperor called that famous Council which was made up of representatives from all Christendom. The results of the deliberations of this body were laid down in that well-known document, the Nicene Creed, which is the second of the fundamental confessions of the Church. As you are well aware it follows the lines of the Apostles' Creed; in fact it is an amplification of it. The second article begins thus: "And—I believe—in one Lord Jesus Christ, the only-begotten Son of God, begotten of the Father before all worlds, God of God, Light of Light, very God of very God, begotten, not made, being of one Substance with the Father, by whom all things are made; who for us men and for our salvation came down from heaven and was made man. . . ."

But such was the upheaval that had been caused in the Church

by the controversy that the formulation and adoption of this straightforward and clearcut declaration did not end the strife. The debate went on with changing fortunes. At times it seemed as though Arianism, which ever and again raised its head, would yet become dominant in the Church. Athanasius, Bishop of Alexandria, the champion of truth, the intrepid defender of the Divinity of Jesus, was four times driven into exile. True, the Nicene Theology finally established its ascendancy, particularly when in 381 it was reaffirmed in the Council of Constantinople (where the words; "God of God" were added), but it was after more than half a century of hard-fought struggles. And then Arianism was by no means dead. It lived on. Time after time it re-asserted itself, not infrequently in a most menacing way. And we know it isn't dead to-day. But it was stigmatized by the Church at large as a heresy.

For a time the main charge of Satan was now shifted to another quarter. Though he did not altogether cease his attacks upon the Divinity of Jesus, yet when his first terrific onslaught in that direction had failed he changed his tactics. But ever was his evil eye on the person of Christ as his target. For four centuries the controversies raged about the person of Jesus in connection with the question of the Trinity, about His human nature, about the relation of the two natures, whether there is in Christ but one will or two wills etc. It is not within our scope now to go into details concerning the false doctrines held and defended by Eutychus, by the Monophysites and the Monotheletes and many others. Our interest in this discussion is merely to point out that for nearly five centuries the Church was violently torn by debates on the person of the Savior. If Satan could not succeed in destroying belief in the Divinity of Jesus he would attack from another side, showing that he was very conscious of the importance of the question, that it is indeed a question of life or death for the Church. By the grace of God Truth triumphed over all attempts at its subversion. It found able expression in that forceful document named for Athanasius The Athanasian Creed, which however was composed in all probability sometime during the 6th century. Let me quote the words pertaining especially to the person of Christ. "Furthermore it is necessary to everlasting salvation that he also believe faithfully the incarnation of our Lord Jesus Christ. For the right faith is what we believe and confess that our Lord Jesus Christ, Son of God, is God and Man; God of the Substance of the Father, begotten before the worlds; and Man of the substance of His mother, born in the world; perfect God and perfect Man of a reasonable soul and human flesh subsisting; equal to the Father as touching His Godhead, and inferior to the Father as touching His Manhood; who, although He be God

and Man, yet He is not two but one Christ; one not by conversion of the Godhead into flesh, but by taking the Manhood into God; one altogether; not by confusion of Substance, but by unity of person. For as the reasonable soul and flesh is one man, so God and Man is one Christ. . . ." Conc. Trigl. p. 33.

Now these Christological controversies had been carried on for the most part in the East, where people were given in a larger measure to speculative thought. In passing it may be said that in the more practical West, i. e. in the Latin Church, the offensive followed another course, since it was directed mainly at the question of sin and its extent, and the measure of God's grace, in the Pelagian and attendant heresies.

Then came the rise and development and ascendancy of Popery, which gradually but effectually laid its baneful blight on Christendom. It is not surprising that we hear little of doctrinal discussion, either on the person of the Savior or on the relation of sin to grace, in that age. Why should the foe exert himself along these lines when he had succeeded in submerging the Church in formalism, superstition, and, above all, workrighteousness? He had with consummate craftiness again changed his policy and was accomplishing his fell purpose of keeping men from the only saving way, which is by faith in Christ's redeeming blood. However, though these centuries were the most barren in theological thought of any period in the history of the Church, yet there were times when doctrinal disputes did claim the attention at least of parts of Christendom. And it is worthy of note that these turned in one form or another on the questions which had been fought out in the stirring controversies of earlier days. Satan had not juked his old weapons, He knew what they meant for him, so he adapted them to the changed conditions and again and again brought them into action. I refer to the Adoptionist Controversy, to the pantheistic system of Scotus, and to the dispute of the Scholastics.

But when the gospel truth once more flashed upon the world in all its original purity by the Reformation wrought under God by His chosen instrument Dr. Martin Luther there was consternation in the camp of darkness, and all the imps of Hell seem to have been let loose in a desperate onslaught along the whole line of Christian doctrine. And not of doctrine alone. Every conceivable weapon, even persecution by fire and sword was enlisted into service to stay if possible the victorious progress of the saving word. But, after all, the attacks were not new, they were the same as of old, only modified here and there to suit the changed condition of the world. This is particularly true of the contentions that arose in the course of time on the person of Christ. For indeed the person of Christ again became the center of fiercest strife.

In the very days of Luther Caspar Schwenkfeld, a devout man no doubt, held that "the human nature of Christ, though truly human, is the offspring of God as well as of the virgin, and hence differs from the nature of man generally." The inevitable consequence of this view is a surrender of Christ as Savior in the biblical sense. "It is the glorified Christ—says Schwenkfeld—dealing within us, who is the source of true righteousness and of a life which includes a participation in the divine perfections." Fisher 426-427. And the rejection by the Swiss Reformers and others of the real presence of the body and blood of Christ in the Sacrament led to or rather sprang from an erroneous conception about the person of Christ and furnished the occasion for debate even among the Lutheran theologians. Conc. Trigl. p. 1015.

But scarcely had Luther closed his eyes in death when that iniquitous system of so-called Christian doctrine was developed—not in the heart of Christendom, but on its Eastern outskirts, in Poland—which was to eat its way through the length and breadth of the Christian world, and which today is dominant in a large part of what is called the Church of Christ, being subscribed to by entire denominations, as the Unitarians, Universalists and others, but extending its insidious influence into many other denominations, which still are considered more or less orthodox, at least so far as their official declarations go. I am speaking of Socinianism, which takes its name from Laelius, but more especially from his nephew, Faustus Socinus. These men were Italians, but their principal sphere of operation was Poland. It is a most elaborate System which they worked out, and the cardinal point of it is the doctrine about the person of Christ, in particular everything centers about the denial of Christ's Divinity, and hence of the satisfaction or the vicarious atonement of Christ. Christ's office is that of teacher and legislator, nothing more.

The craftiness of Satan is seen especially in this that Socinianism does not seek to perpetuate itself as a distinct sect. To many even of those who take the Socinian view the very name of Socinianism is unknown. It spreads as a view, as an opinion. And as such it has indeed made sad havoc of the Church. We have the results round about us on every hand in the modern pulpit, on the lecture-platform, and in the press, both the secular and the religious.

But let us not forget, it is nothing new. Socinianism is Arianism revived, but elaborated into a complete doctrinal system with its logical consequences eliminating Christ as the Savior in the biblical sense clearly seen and boldly drawn. The Devil has become more desperate knowing that he has but little time left. And if we did not have the straight-forward promise of Christ

that the gates of hell shall not prevail against His Church, we would have cause to fear—not that the gospel as given in the sacred Book should ever be proven a deception, no indeed—but that the Church might eventually be torn from its foundation and be utterly destroyed. For the inroads that Socinianism had made during the last hundred years or more and is making to-day in the visible Church are in truth frightful.

Of course there are many other distressing factors entering into the deplorable situation as we have it in our time. In the wake of Socinianism followed other destructive tendencies, developing at a high rate of speed and threatening entirely to subvert everything that formerly was held most sacred and inviolable. Satan is working more strenuously than ever and displaying more cunning than ever before in the history of the world. No wonder, he now has an experience of more than 6000 years to back him. Once the weapons of human criticism having been levelled against the very citadel of the Christian faith and having scored such a success as the building up of the Socinian system, it was to be expected that these same weapons should be employed in other directions as well. With an astounding display of learning Spinoza, the converted Jew entered into an examination of the Scriptures and became the precursor of the rationalistic critics of Europe as also the founder of modern Pantheism. And to-day biblical criticism of every conceivable shade is rampant, aided and abetted at every step by the wild claims of science falsely so called, especially by the fad of our day—evolution.

But enough of this. In taking you thus hurriedly over the battlefields of the Christian Church for this hasty survey of the doctrinal struggles it has been our endeavor to show that from the very outset the main target for the foe's attack has been the person of Christ, in particular His Divinity, and this for the very evident reason that Christ is in the most eminent sense the center of the Christian religion in whom rests man's only hope for salvation through His vicarious atonement for the sins of the world—a hope which is without substance if Christ is not true God and true Man.

And it was furthermore our endeavor to reassure the believer that he need not feel any alarm at the situation as it presents itself to-day when the voice of doubt and denial is raised high and ever higher against the person of our blessed Savior. Why should we be alarmed at something which in the very nature of things must be expected and which, moreover, is not new but merely appearing in new and bolder garb to suit the last days of which the Master Himself said "there shall arise false Christs and false prophets and shall show great signs and wonders, insomuch that if it were possible they shall deceive the very elect.

Behold I have told you before!" Math. 24, 24. 25. No indeed, the believer need not fear that the foundation on which his faith stands might be taken from under his feet. It cannot, it is too firmly and securely laid by God Almighty Himself. All the powers of darkness, though training their most formidable battering-rams on it time and again have not been able to shake it, nor shall they ever be.

With this assurance to support us we shall all the more earnestly contend for the faith once delivered unto the saints. Jude 3.

I confess it is a keen delight to present the testimony of the Scriptures on the Divinity of our Lord Jesus Christ. This testimony is so clear, so decisive, so overwhelming. You cannot resist its convincing power if you consider it with an unbiased mind and accept it as it stands. I do not intend to enlarge upon it. Let us once more hear it much in the same order though somewhat extended in scope as we have often heard it in the catechetical instruction of our childhood days and since then in one way or the other from the pulpit. Under the guidance of the Spirit its inherent force will make its own appeal.

In the first place we have that imposing array of passages in which the Savior is unequivocally and unqualifiedly *called God*.

Rom. 9, 5: "...the fathers of whom as concerning the flesh Christ came *who is over all God blessed forever.*"

Tit. 2, 13: "...looking for that blessed hope and the glorious appearing of the *great God and our Savior Jesus Christ.*"

1. John 5, 20: "And we know that the *Son of God* is come and has given us an understanding, that we may know Him that is true, even in His *Son Jesus Christ.* *This is the true God and eternal life.*"

Acts 20, 28: "Take heed therefore unto yourselves and to all the flock over the which the Holy Ghost hath made you overseers, to feed the Church of *God which He hath purchased with His own blood.*"

1. Tim. 3, 16: "And without controversy great is the mystery of Godliness: *God was manifest in the flesh.*"

John 20, 28: "Thomas answered and said unto Him: *My Lord and my God.*"

Col. 2, 8. 9: "Beware lest any man spoil you through philosophy and vain deceit after the tradition of men, after the rudiments of the world and not after *Christ. for in Him dwelleth all the fullness of the Godhead bodily.*"

John 1, 1: "In the beginning was the word and the word was with God, *and the word was God.*" (v. 14; and the word was made flesh).

2. Cor. 5, 19: "*God was in Christ reconciling the world unto Himself.*"

Matth. 1, 22, 23: (quoting Is. 7, 14) "Behold a virgin shall be with child and shall bring forth a son and they shall call His name *Emmanuel*, which being interpreted is God with us."

Is. 9, 6: "For unto us a child is born, unto us a son is given; and the government shall be upon His shoulder; and His name shall be called Wonderful, Counsellor, *The mighty God*, *The everlasting Father*, *The Prince of Peace*."

Num. 21, 5, 6: "And the people spake against God...and the Lord sent fiery serpents" is applied to Jesus 1 Cor. 10, 9: "Neither let us tempt Christ as some of them also tempted and were destroyed of the serpents."

Is. 6, 8, 9, 10: "I heard the voice of the Lord saying, whom shall I send etc....And He said: go and tell these people, hear ye indeed but understand not etc." is quoted by John 12, 42, 43—as applying to Jesus. "These things said Esaias when he saw His—Christ's—glory."

Jerem. 23, 6: "And this is His name whereby He shall be called: *The Lord our Righteousness*."

Hebr. 1, 8 (quoting Ps. 45, 7.) "But unto the Son He saith, Thy throne, o God, is forever and ever, a scepter of righteousness is the scepter of Thy kingdom. Thou hast loved righteousness and hated iniquity, therefore God, even Thy God hath anointed Thee with the oil of gladness above Thy fellows."

Are not these passages sufficient to establish the fact that the Scriptures, both of the Old and of the New Testament stand four-square on the proposition that Christ is God?

But this is not all the evidence. We have in the second place a veritable mass of statements to the effect that Jesus is the Son of God, the Son of God not in a figurative sense as others also are called the sons of God, but in the native, the literal sense of the term. The faithful address Him as the Son of God, the Father calls Him His beloved Son, Jesus Himself speaks to and of God as His Father, even the devils confess that He is the Son of God.

Acts 3, 13: "The God of Abraham and of Isaak and of Jacob, the God of our fathers hath glorified *His Son* Jesus."

1. Tess. 1, 10: "And to wait for *His Son* from heaven."

2. Cor. 1, 19: "For *the Son of God*, Jesus."

Rom. 8, 32: "God spared not *His own Son* but delivered Him up for all."

Matth. 16, 16: "And Simon answered and said: Thou art the Christ, *the Son of God*."

John 1, 39: "Nathanael answered and said unto Him: Rabbi, Thou art *the Son of God*, Thou art the king of Israel."

John 11, 27: "She (Martha) saith unto Him: Yea, Lord, I believe that Thou art the Christ, *the Son of God*, which shall come into the world."

John 6, 68, 69: "Then Simon Peter answered Him, Lord, to whom shall we go? Thou hast the words of eternal life, and we believe and are sure that Thou art the Christ, *the Son of the living God.*"

1. John 1, 7: "And the blood of Jesus Christ, *His Son,* cleanseth us from all sin."

John 1, 14: "And we beheld His glory, the glory as of *the only begotten* of the Father."

Gal. 4, 4: "But when the fulness of time was come *God sent forth His Son,* made of a woman, made under the law."

Hebr. 1, 2: "God...hath in these last days spoken to us by *His Son,* whom He hath appointed heir of all things, by whom also He made the worlds, who being the brightness of His glory and the express *image of His person....*" (entire chapter).

Matth. 27, 54: "Truly, this was *the Son of God.*"

Acts 8, 37: "And he (the eunuch) said: I believe that Jesus Christ is *the Son of God.*"

1. John 3, 8: "For this purpose the *Son of God* was manifested that He might destroy the works of the devil."

1. John 4, 15: "Whosoever shall confess that Jesus is the *Son of God* God dwelleth in him and he in God."

1. John 5, 5: "Who is he that overcometh the world, but he that believeth that Jesus is the *Son of God?*"

1. John 5, 12: "He that hath the Son hath life and he that hath not *the Son of God* hath not life."

Hebr. 5, 8: "Though He were a *Son* yet learned He obedience by the things which He suffered."

John 1, 18: "No man hath seen God at any time, *the only begotten Son* which is in the bosom of the Father He hath declared Him."

Ps. 2, 7 (quoted Acts 4, 25 and oftener): "*Thou art my Son,* this day have I begotten Thee. V, 12 "Kiss *the Son* lest He be angry."

Math. 3, 17 and oftener: "This is *My beloved Son,* in whom I am well pleased."

Math. 2, 15: "Out of Egypt have I called *My Son.*"

Luke 1, 32: "He shall be great and shall be called the *Son of the Highest.*"

35: "Therefore also that Holy thing which shall be born of thee shall be called *the Son of God.*"

Luke 8, 49: "Wist ye not that I must be about *My Fathers Business?*"

John 3, 16: "God so loved the world that He gave *His only begotten Son....*"

17: "For God sent not *His Son* into the world to condemn the world, but that the world through Him might be saved. He that believeth on Him is not condemned, but he that believeth

not is condemned already because he hath not believed in the name of the only *begotten Son of God.*"

35: "The *Father loveth the Son* and hath given all things into His hand."

Matth. 11, 27: "All things are delivered unto me of *my Father* and no man knoweth *the Son but the Father*, neither knoweth any man the Father save *the Son* and he to whomsoever *the Son* will reveal Him."

John 3, 36: "He that believeth on the *Son* hath everlasting life, and he that believeth not *the Son* shall not see life."

John 5, 17-27: (entire passage).

John 8, 36: "If *the Son* therefore shall make you free ye shall be free indeed."

— 14, 13: "And whatsoever ye shall ask in my name that will I do, that the Father may be glorified in *the Son.*"

— 15, 33: "He that hateth me hateth *my Father* also."

— 17, 1: "*Father*, the hour is come, glorify *Thy Son*, that *Thy Son* also may glorify *Thee.*"

— 5: "And now, *Father*, glorify Thou me with Thine own self with the glory which I had with Thee before the world was."

Reference has already been made to the fact that the claim of Christ to be the Son of God as the one most vehemently opposed by His enemies.

Matth. 22, 42-46 (the last argument of Jesus with His adversaries): "What think ye of Christ? whose Son is He? They say unto Him: The Son of David. He saith unto them: How then doth David in Spirit call Him Lord, saying, the Lord said unto My Lord, sit Thou on My right hand till I make Thine enemies Thy footstool? If David then call Him Lord, how is He His Son?"

Matth. 8, 29 (and oftener): "And behold they (the devils) cried out saying: What have we to do with Thee, Jesus, *Thou Son of God?* Art Thou come hither to torment us before the time?"

Can anyone who hears or reads these expressions avoid the conviction that the Scriptures treat the Divinity of Jesus as a matter of course, as an axiom? It is inconceivable. And then the conclusion is irresistible that if Jesus is not Divine the sacred writers and above all Jesus Himself labored under the hugest delusion that ever beclouded any mind. It is dreadful even to think such a thought, let alone to consider its direful consequences.

We could afford to rest our case here, but there is yet more evidence in the Good Book for our edification on this subject so vital to our faith. Attributes that are characteristic of the Deity are given to Jesus; works that can be performed only by

the Deity are ascribed to Jesus; honors due only Deity are accorded Jesus.

John 1, 1, 2: "In the beginning was the word, and the Word was with God, and the word was God; the same was *in the beginning with God.*"

Hebr. 13, 8: "Jesus Christ, the *same yesterday and to-day and forever.*"

Rev. 1, 8: "I am Alpha and Omega, the beginning and the ending, saith the Lord, which *is and which was and which is to come, the Almighty.*"

John 21, 17: "Lord, Thou *knowest all things.*"

Matth. 28, 20: "Lo, I am *with you alway, even unto the end of the world.*"

John 2, 24: "But Jesus did not commit Himself unto them, because He *knew all men.*"

1. Cor. 8, 6: "And one Lord *Jesus Christ, by Whom are all things* and we in Him."

John 8, 58: "Jesus saith unto them, Verily, verily I say unto you, *before Abraham was I am.*"

Hebr. 1, 8: "But unto the Son He saith, Thy throne, o God, is *forever and ever.*"

John 1, 3, 4: "*All things were made by Him,* and without Him was not anything made that was made. *In Him was life...;*
(10) He was in the world and *the world was made by Him.*"

Col. 1, 13, 16: "His dear Son . . . who is *the image of the invisible God,* the firstborn of every creature. For *by Him were all things created* that are in heaven and that are in earth, visible and invisible, whether they be thrones or dominions or principalities or powers; *all things were created by Him,* and *He is before all things, and by Him all things exist.*"

2. Cor. 4, 4: "Christ who is *the image of God.*"

Hebr. 1, 2, 3, 10: "His Son . . . *by Whom also He made the world . . .* And, Thou, Lord, in the beginning hast laid the foundation of the world, and the heavens are the work of Thy hands. They shall perish, but *Thou remainest.*"

John 5, 23: "For all men shall *honor the Son even as they honor the Father;* he that honoreth not the Son honoreth not the Father which has sent Him."

Phil. 2, 10: "That at *the name of Jesus every knee shall bow* of things in heaven and things in earth and things under the earth, and that every tongue shall confess that *Jesus Christ is Lord to the glory of God the Father.*"

In addition to these passages which by no means exhaust the testimony on this point I need only refer to the numberless miracles performed by Christ in His own name and with His own power, and to the many miracles recorded of His apostles as performed in the name and by the power of Jesus, and he

who runs may read the significance of it all, viz. that according to the Scriptures Jesus Christ is without modification or qualification in very truth *almighty, omniscient, eternal God.*

We may as well pause here. We have not covered the whole ground. Everyone familiar with the Bible knows that more might be said, if it were necessary. But why should it be necessary? The evidence presented is conclusive, admitting of only one verdict, to wit: The Scriptures teach unanimously and unquestionably that Jesus Christ is true God begotten from the Father from eternity. There cannot be any doubt about that. And this doctrine has been before the world for thousands of years. It has stood the acid test of time. It has been the faith of untold numbers of the children of men brightening their path through life with the radiant light of an heavenborn hope and giving them solid comfort in the hours of death to appear without fear before the judgment-seat of the Most High because they knew that the blood of Jesus Christ, His Son, cleanses them from all sin.

True, this doctrine has been the chief target for the foe's attacks throughout the ages, and is to-day more than ever. But how could it be otherwise? Because it is so vital to saving faith it must bear the brunt of the assaults. If it were unimportant there would be little concern about it in the enemy's camp.

Praise be to God, who thus far has kept also us steadfast in the faith. Yes, praise be to God for this. For it is not our work, but His, as St. Paul says, 1 Cor. 12, 3: No man can say that Jesus is the Lord, but by the Holy Ghost. And be our prayer always that we may hold that fast which we have that no man take our crown. The opinions of the carnal mind are but shifting sand. Then and then only shall we be standing on solid ground, which cannot give way, no matter how turbulent may be the world about us, when by the grace of God our stand is that which Peter took when he said to Christ: Lord, to whom shall we go? Thou hast the words of eternal life; and we believe and are sure that Thou art the Christ, the Son of the living God.

Menigheds-skolen

(H. Ingebritson.)

Opdragelsen af børn er nærmest paalagt forældrene. Til dem taler Gud i sit ord og siger: „**Opføder dem i Herrrens tugt og formaning**“ Ef. 6, 4. „**Og disse ord, som jeg byder dig idag, skal være paa dit hjerte.** Og du skal indfjærpe dine børn dem o. s. v. 5 Mos. 6, 6. „**Du skal slaa ham med riset og fri hans sjæl fra helvede**“ Ordspr. 23, 14. Forældre kan ikke let unddrage sig denne pligt og komme bort fra det ansvar, som staar forbundet dermed.

Ingen staar barnet saa nær, som forældre. Det naturlige er at forældre omgaes barnet mere end andre. — De har den største indflydelse over barnet. De er villige til at opofre sig for barnet mere end nogen anden. De giver gjerne afkald paa alt for at give sit barn den bedste pleie og opdragelse. I skolen behandles børnene, nødvendigvis, mere i grupper og klasser. I hjemmet derimod kan børnene behandles mere som individer efter det enkelte barns særlige eiendommeligheder.

Til den opdragelse, som Gud krever af forældre, hører hele barnets udvikling paa legeme og sjæl. Det skal opdrages saa, at det forstaar sin stilling som en nyttig borger i staten, et medlem af samfundet og et lem af Guds rige paa jorden. Dertil trænges undervisning i verdslige fag saavelsom i kristendom. Dersom forældre kunde udrette dette i hjemmet, var skoler for børn overflødige. Men de fleste forældre finder lidens tid og anledning til at være sine børns lærere. Til hjælp for forældrene i barneopdragelsen har Gud oprettet lærerembedet i kirken. Menigheden har derfor ogsaa sin pligt at udføre ligeoverfor børnene. Dette forstaaes klart nok af Jesu befaling til sine disciple: „Gaar ud i al verden og gjører alle folk til mine disciple, idet i døber dem i Faderens og Sønnens og den Helligaands navn og lærer dem at holde alt det, som jeg har befalet eder“ Matt. 28, 18. „I er en udvalgt slægt, et kongeligt prestedømme, forat I skulle forkynde hans dyder, som kaldte eder“. 1 Pet. 2, 9. „Lader de smaa børn komme til mig“ Mark. 10, 14. „Røgt mine lam“ Joh. 26, 15. Efter Herrrens ord og formaning skal altsaa menigheden staa forældrene bi i opdragelsen af deres børn. Intet menighedslem kan med rette unddrage sig denne pligt. Den som siger at de, som har børn i menigheden faar selv sørge for dem, gjør sig skyldig med Rain, som sagde: „Er jeg min broders vogter?“ Mange giver gjerne og rigelig til at støtte kristelig opdragelse for børn paa hedningemissionsmarken, medens børnene hjemme i menigheden forsømmes. Hedningernes nød bør gaa os til hjerte; men vores egne børn, som Gud har anbetroet menigheden, bør først ihukommes. Ogsaa børnene trænger stadig Guds ord til føde for sin sjæl og lys paa sinsti.

Forbundelse mellem kirke og skole.

Kirke og skole hører sammen. Vi kan ikke tænke os en blomstrende kirke uden kirkelige skoler, og det ikke blot høiere skoler, men først og fremst børnesskoler. Vor kirkereformator Luther sjænte straks at kirken kunde bygges ret lun da, naar børnenes opdragelse ikke forsømtes. Han udførte et stort arbeide som en kirkens tjener ved at sørge for kristelig opdragelse for børnene. I vort lands tidligere historie var det ogsaa kirken, som tog sig af børneopdragelsen. Det, som dannede grundlaget for al undervisning i disse skoler, var altid religion. Nu har derimod staten ikke blot trængt sig ind mellem skolen og kirken; men den truer i vor tid med at fylle kirken og børnesskolerne.

Dog føler og erkjender man, at undervisning i religion er en nødvendig og uundværlig bestanddel af opdragelsen i skolerne. Derfor gjøres der forsøg paa at indføre religionsundervisning i stats-skolerne. Men ikke følgen vil blive oprettelsen af en monotheistisk religion i lighed med den, som benyttes i de saakaldte hemmelige fælleskaber til brug i statens skoler. Rette kristelige skoler er en sterk modvægt mod en saadan religion. Derfor figer det sig selv, at hemmelige fælleskaber staar i spidsen for at faa saadanne kirkeskoler ødelagt. Her er en del citater fra Frimurerlogen, som viser, hvorledes den agiterer mod kirkens skoler:

"We much prefer the elimination of the private and parochial schools, since the one makes for class and the other for religious intolerance." Grand Lodge of North Dakota, The Builder, August, 1920. "Wherever a dollar is given to the support of a parochial school, it is a distinct slap at the public school." Grand Lodge of South Dakota, Proceedings Grand Lodge of Iowa, 1920, p. 202. "I believe the time is coming when we should take a stand against the narrow bigotry of the parochial school." G. A. Pettigrew, Grand Master, South Dakota, Proceedings Grand Lodge of Iowa, 1920, p. 203.

Vi hører dog ogsaa røster fra en anden leir i vort land, nemlig fra skolemænd, som gjennem en lang erfaring har lært, at kirken har det rette opdragelsess middel. Her er en del citater fra skolemænd i vort land:

"Those who believe that the religious elements are an essential part of the education of a child should certainly not be interfered with in the exercise of this belief, especially, if they are willing to pay for it out of their own private expenses." K. Miller, Dean, Harvard University. "I consider a law which would abolish private schools as un-American, illiberal, and contrary to the best interest of the children and parents." Howard L. Hodgkins, Pres., George Washington University. "I should greatly regret any legislation by any state in the Union which would tend to interfere with the right of individuals to conduct

schools of any or all grades. Of course, such right should be subject to any restrictions in the interest of education towards American citizenship. Aside from that, freedom of education should be unlimited. Harry P. Judson, Pres., University of Chicago. "The State should not set up a monopoly or interfere with complete freedom of education. The interests of the public schools require free competition, free experiment, and free criticism." Dr. Edward T. Devine, Associate Editor, *The Survey*.

Disse mænd er sig bevidst, at opdragelsen af børnene hører med under det, som vort land kalder „inalienable rights“ (Gudgivne rettigheder) som vort lands forfatning garanterer os, og som derfor ingen lovgivende forsamling hverken i stat eller nation har ret at frarøve forældrene. Den kjendelse, som vort lands høieste-ret afgab mylig med hensyn til brugen af fremmede sprog i børneskoler, vil kanskje tjene til at dæmpe den fanatiske agitation og heftige forfølgelse, som kristelige menigheds-skoler har døjet i de sidste aar. Vi vil haabe det.

Vi negter ikke, at staten har ret og pligt til at oprette skoler for børn. Der, hvor opdragelsen af børn forstås i hjem og kirke, maa staten træ støttende til. Den kan ikke tale, at dens borgere børger op i ubidenhed. Aller-mindst burde det tales i et laud med demokratistiske styrre, hvor borgernes stemme afgjør enhver vigtig sag. Men kun, naar forældre og kirke ikke kan eller vil udføre sin pligt som opdragere, bør staten tage sig af børneopdragelsen. Baade forældre og kirke har ofte forsømt at gjøre sin pligt i dette stykke. De har villigt overgivet til staten det, som Gud kræver af dem. Derfor er stats-skolerne blevne saa almindelige, som de nu er.

Spørsmaalet blir nu, hvorledes vi som kristne paa den bedste maade kan opfylde de krav, som Gud stiller til os ligesommer vores børn. Vi tør ikke opfordre staten til at indføre undervisning af religion i dens skoler. Vi kan heller ikke hverken som kristne eller borgere opfordre staten til at nedlægge sine skoler. Det eneste vi kan gjøre er at støtte statens skoler med raad og daad og saa sørge for vores børns opdragelse som kristne fødre og lemmer af Kristi Kirke og menighed. Vor bestrebelse maa være helt ud at „opføde vores børn i tugt og Herrrens formaning“. Det kan vi gjøre blot da, naar al tugt, formaning og undervisning føres i en kristelig aand med Guds ord som eneste veileder, regel og rettesnor. Kun en, som selv underkaster sig denne regel, kan tjene som lærer. Kun man holde huslærer, saa er det en løsning. Eller flere familier kan benytte en lærer i en privat skole. Men den rette løsning er, at menigheden opretter skole for sine børn og benytter lærerembedet, som Gud har oprettet til dens opbyggelse. Det maa være indlysende, at man ikke kan opnaa saadant i de offentlige stats-skoler. Staten har ikke ret til at forde negen „religious test“ af sine lærere. Den kræver blot, at en lærer skal have dygtighed i at undervise i de verds-

lige fag, som foreskrives. Der er intet, som hindrer en lærer i stats-skolen fra (ialfald paa en fin maade) at opdrage barnet til verdslighed, fritænkeri og Guds had. **Før staten staar fritænkeren og den kristne paa lige fod.** Den almindelige opfatning er alligevel, at staten skal sørge for verdslig uddannelse, og kirken for den religiøse uddannelse. Sæt nu, at det var den rette og heldige maade. Hvor megen tid og anledning gives der saa foreldrene og kirken under vore forholde til at udføre det, som vi erkjender udgjør det øejentligste i opdragelsen? Tre fjerdedele af aaret fræber i almindelighed statens skoler barnets bedste tid og kraft. Barnets tanke og sind er saa aldeles optaget af det verdslige, som det indaander og lever i i den bedste del af dagen, at om der levnes en lidet stund eller time bliaaadt, for undervisning i kristendomssandheder, saa vil det vanskelig fåeste rod. Følgen er at undervisningen i hjemmet forsømmes. Børnene er trætte og sløse i sommer-ferierne; helst kan ikke fordi de har den opfatning, at kristendomsundervisning er en ekstra hvrde, som kirken paalegger dem. Øste sører det, at foreldre hvir sig for at benytte religionsskole om sommeren, fordi barnet blie træt af at gaa paa skole hele aaret. Konfirmantundervisningen fortrenge ogsaa mere og mere (især i byerne og, hvor man har „consolidated schools“ paa landet) paa grund af mangel paa tid. En stor del af den forte tid, som kan benyttes til undervisning for konfirmanter, maa for manges vedkommende benyttes til at lære lelsen. Børn, som har let for at lære, gør til trods for alt ofte næsten undere. Paagrund af foreldres hjælp i hjemmet lærer de sine høger udeniad, og læser saa, at det er en lyst at høre dem. Og dog er det ofte et svært måal om ikke det, som kan udrettes paa en saadan maade, er som sæden paa klippegrund. Det havde ikke rod og derfor visnede det. Saal synes det ialfald at gaa med mange, som paa denne maade synes at være vel forberedte konfirmanter.

Ogsaa paagrund af det slædig voksende krav fra de verdslige skolers side twinges vi som kristne mere og mere til alvorlig at trenke paa oprettelsen og vedligeholdelsen af fuldstændige menigheds-skoler.

Hvad mener vi med menigheds-skoler? Det fremgaar af det, som allerede er sagt, at med menigheds-skole forstaaes en skole, som sørger for barnets hele opdragelse. Det er en skole, som staar fuldstændig under menighedens opsyn. Den oprettes af menigheden og drives af den. Menigheden ordner alt efter de krav, som Gud stiller til foreldrene og menigheden med hensyn til opdragelsen af børnene. De verdslige fag og undervisning i religion gaar sammen. Guds ords visdom besølges ligesaavel i undervisning af historie, geografi og andre verdslige fag som i religion. M undervisning, tugt og formaning sører i en kristelig aand. Guds ord er høieste dommer i alle ting. Lærer, saavel som elever, maa beslitte sig paa at underkaste sig dets visdom og tugt og øve sig i det daglig.

Nødvendigheden af den kristelige menigheds-skole.

Den er nødvendig for barnets skyld. Vi erkjender efter Guds ord, at vores børn er efter naturen fordærvet. Hverken verdslig visdom, magt, rigdom eller øre kan redde dem ud af denne for-dærvelse. Gud alene kan udrette det. Ved daaben gjenfødes de smaa børn, og ved Guds ord næres og styrkes det nye åndelige liv. Ved det svækkes den naturlige fordærvelse, og ved det frembringes det gode. Af alt det, som Gud har betroet os, er vores børn den dyrebareste skat. Der er saa forældre, som ikke er villige til at give afskald paa næsten alt, for at støtte sine børn det, som de mener bringer dem den største lykke. Alle forældre har visstnok ikke den samme mening om, hvad der er gavnligt. En kan anse en stor arb., som det bedste, en anden en grundig verdslig skoleuddannelse osv. Som kristne burde vi være enige i, at det bedste og velsigste, som vi kan gjøre for vores børn, er at lægge grundvorden for barnets liv og virke ret. Det kan ikke et barn gjøre selv; men en højere ud-dannelse kan det til nød støtte sig selv. Et eksempel paa hvilket grundlag menigheds-skolen giver til at bygge videre uddannelse paa, har vi i „Lutheran Sentinel“ for 6te juni 1923, No. 49, side 779, hvor Otto C. Rentner beretter om, hvorledes han, uden videre skoleuddannelse, optog lovstudiet. Han siger blandt andet:

"More and more after continuing my studies in the law classes, did I realize the great value of my training and education received in our Christian Day School, and I was able to graduate with my class in 1909, being one of the eight out of a class of forty-two, eligible for the office of valedictorian.".... "It is through the training received in my Youth in our Christian Day Schools that I have been able to fight off the many tempting inducements held out by various lodges to join their ranks, and after fourteen years of activity in public affairs, I see more and more the benefits that one receives from a Christian training." .... "I shall ever be thankful for having had the benefit of such a wonderful start in my early youth, and I have yet to meet the first person who attended our Christian Day School and has regretted the Christian training received in such institution." (Hele stykket i „Sentinel“ er vel værd at læses igjen i denne forbindelse).

Det er almindeligt erkjendt, at det, som barnet lærer i aarene op til 12 a 14 aar, bestemmer saa omtrent dets fremtid. Guds ord siger: „Undervis den unge, om den vei han skal vandre, og naar han blir gammel, skal han ikke vige fra den.“ Ordsp. 22, 6. Ligesom bagren er fødetiden, saa er barneaarene den rette tid til at forberede hjertebunden og saa føden, som skal volse og modne til høsten. Den farmer, som ikke forbereder sin mark omhyggelig om vaaren, og som ikke saar god fød i fødetiden, kan ikke vente meget om høsten. Høsten bringer ham blot flusselfse. Han taber meget. Meget mere taber

foreldre for sine børn, der som de forsømmer i barnecarene at legge den rette grundvold for en kristelig opdragelse. Den bedste betryg-gelse for det er menighedsstolen. Menighedsstolen er en nødvendig støtte for hjemmet. Ansvarer for opdragelsen hviler altsaa hovedsage-lig paa hjemmet. Og dog synes det mere og mere at komme dertil, at hjemmet blir for barnet for den største del af aaret et sted, hvor det loggerer og faar sin mad og klæder. Værst er det for saadanne, som bor paa udkanten af „the consolidated school districts“. Barnet forlader hjemmet tidlig om morgenen og er borte indtil sent paa kvelden. Og dog vil Gud kreve hjemmet til ansvar. Gjelder det derfor ikke, at hjemmet har den bedste og sikreste støtte, som kan gives? Synden ligger paa sur for døren ogsaa for hvert hjem. Enhver har nok at gjøre for at betrygge og forståse sig mod alle de onde magter, som truer med at ødelægge hjemmets lykke. Øste er det børnenes valg af kammerater, som volder den største nød. Her kommer skolelivet ikke mindst i betragtning. Børnenes famme-ratskab kan ingen have haab om at regulere i en skole, hvor alle elementer er samlet, og hvor der ingen tale kan være om kristelig tugt og formaning. Mæget kan dog gjøres i dette stukke der som hjemmet og menighedsstolen virkelig og med alvor benytter sig af kristelig tugt.

Menighedsstolen er en nødvendig støtte for kirken; og den er en nødvendig støtte for staten.

En saadan påstand høres taabelig ud for mange i vor tid. Man har jo netop i de sidste aar opdaget, at den kristelige menighedsstole er en forlig fiende for staten. Hemmelige jælskaber og andre for-eninger har ikke blot agiteret og sendt ud en flom af litteratur, som har til maal at ødelægge menighedsstolen, men de har faaet istrad en vel planet forfølgelse i mange stater ved at påvirke de lovgivende forsamlinger, og de har virkelig faaet antaget love, som har gjort menighedsstolen stor skade.

Vi gjør vel i at merke, at det er saadanne foreninger, som fri-murerlogen og Nu Kluz Klan, som staar i spidsen for saadanne be-vægelser. De har fundet, at det hemmelighedskræmeri og den falske gudsdyrkelse, som de selv driver, ikke finder videre indgang, hvor man driver menighedsstoler. Derimod ivrer frimurerlogen meget for at faa sin religion indført i statens skoler. Dersom det funde lykkes for dem, da var vort lands ungdom sitret dem for fremtiden. Nu, er saadanne angreb paa menighedsstolen berettiget? Visstelig ikke! Dersom menighedsstolen bærer sit navn „christelig“ med rette, saa maa det nødvendigtvis være statens bedste og sikreste støtte. En saadan skole lerer ikke blot barnet at kjenne sin pligt som borgers; men viser det af skriften, at disse pligter skal udføres med oprigtighed og flid; thi der er ikke „ørvighed uden af Gud“. Efter Guds ord skal en borgers elste cere og adlyde sin ørvighed, bede for den og altid læge dens bedste. Det er klart, at den borgers, som er sig bevidst, at

han tjener sin Gud ogsaa med at udføre sine pligter som borger, har en kraft til at udføre sine pligter som ingen anden. Hans kjærlighed til sit land flyder af den rette frygt og kjærlighed til Gud. Det tør hænde, at denne slags fædrelands-kjærlighed ikke bringer med sig saa megen krig og skraal paa 4de juli og andre patriotiske fester, som fremvises af mange saakaldte patrioter, men en saadan kjærlighed som Gud virker gjennem ordet, har sin rod i hjertet og børnes ikke blot i munden.

Staten vil viselig gjøre sig selv en daarlig tjeneste, om den mod vort lands forfatning vilde negte forældrene og menigheden den Gudgivne ret og pligt at give børnene en grundig kristelig opdragelse. Menigheds-skoleder er uødvendige, fordi vi alene ved deres hjælp kan tilfredsstille de krav, som Gud gør til os ligeoverfor vores børn. Verdens viseste skolemænd og opdragere har drøftet skolesagen i aarhundreder. Man har forsøgt alle tænkelige midler og maader. Mye systemer fortvænger fra tid til anden de gamle. Staten eksperimenterer intill denne dag med, om mulig at finde det ideale. Vi ved alle, hvorledes der stadig gjøres store forandringer i planen for opdragelsen i vores stats-skoler.

Saa fortreffelige som vores stats-skoler er, naar det gælder at meddele verdslige fundslaber, saa er de dog kun „experiment stations“, naar det gælder at opdraage børn som fornuftige skabninger med legeme og sjæl. Som kristne burde vi ikke gaa med paa eksperimenter i en saa betydelig og alvorlig sag som vores børns opdragelse. Vore børn har vi bragt til Gud i daaben og lovet at handle med dem efter hans vilje. Han krever trostlab i husholdningen ogsaa med hensyn til vore børn. Gud stiller aldrig krav til os uden at han ogsaa samtidig viser os, hvorledes disse krav kan opfyldes. Han giver os legemlige og aandelige goder og gaver og viser tillige, hvorledes vi skal benytte dem og bruge dem. Han giver os børn: „Se børn er en Herrens gave“ Sal. 127, 3. og dog hører de ham til. „Lader de smaa børn komme til mig og forhindrer dem ikke“. Mark. 10, 14. „Saa siger Herren, Israels Hellige, og han som dannede ham; spørger mig om de kommeude ting! Lader mig raade over mine børn og over mine hænders verk“. Es. 45, 11. Her har vi ikke lov til at prøve alt, eller eksperimentere, ligesom farmeren gjør med opdrættelsen af falske, grise og markens grøde. Herren vil, at vi skal spørge ham, og være villige til at følge hans raad: „Herre hvad vil Du, at jeg skal gjøre“. „Lader mig faa raade over mine børn“, siger han. Hovedopgaven er at bringe dem til ham. Spørger vi videre, hvorledes dette kan gjøres, saa finder vi, at hovedmidlet er Guds ord — Guds bud — Guds befalinger. Det skal gaa som en rød traad igjennem hele opdragelsen. Det burde vi heller ikke undres over, naar vi betænker at barnet har ikke blot et legeme, men en udødelig sjæl begabet med vilje, forstand og samvitighed. Legemet er blot en støvhytte, som tjener som et hosted for sjælen her i tiden. Sjælen er den fornemste del, den skal vi sørge

mest for. „Hvad gavnér det et menneske, om han vinder den gausle verden, men tager skade paa sin sjæl? eller hvad vil et menneske give til vederlag for sin sjæl? Mat. 16, 26. At dette er leveende erkjendt af forældre, og er sent og tidlig deres alvorlige omsorg, burde børn i kristne hjem saa saaledes ind i sin bevidsthed og følelse, at det aldrig kan udslettes. Skal det ske, saa maa vi som forældre ikke skulle vore børn fra Guds ords lys og veiledning derved, at vi sender dem til en verdslig statskole og lader den sørge for barnets opdragelse. Guds ord er den aandelige usorfalskede melk (1 Pet. 2, 2.), som skal give barnet sund velfst. Jesus siger ikke blot: „Lærer dem“, men han siger: „Lærer dem at holde alt det, jeg har befalet eder“! „Og disse ord, som jeg byder dig idag, skulle være paa dit hjerte. Og du skal gjentage dem for dine børn og tale om dem, naar du sidder i dit hus, og naar du gaar paa veien, og naar du lægger dig, og naar du opstaar.“ 5 Møsb. 6, 6—7. „Lægger alle de ord paa eders hjerte, som jeg vidner for eder idag, hvilke I skulle byde eders børn, for at tage vase paa at gjøre alle denne lovs ord.“ 5 Moseb. 32, 46.

Disse skriftsteder er klare nok. Det gjælder blot for os at lade Herren raade ogsaa i denne sag. Hvem tør gaa iredte med Herren og sige, at han har taget feil, og at vi bør have en anden grundvold end den, som han vil, at vi skal lægge for vores børns liv og virksomhed. Ingen vil sige det. Har vi begaægt feil i fortiden ved at se os blind paa høiere skoler, saa lad os nu lægge al tilbørlig vigt paa det væsentligste, barneskolen, den kristelige menighedsfole.

Sun ad den vej kan vi opdraage vores børn efter Herrens bud og befalinger.

Forretningsfager

Arbeidskomiteer under mødet.

Fuldmagtskomite: J. B. Unseth, S. Sande og L. J. Madsen.

Komite for formandens indberetning: B. Harstad, J. A. Moldstad og E. B. Ellingsen.

Program komite: C. N. Peterson, L. S. Guttebø og D. A. Simedal.

Komite for publikationer: H. Ingebritson, M. F. Mommsen og E. B. Ellingsen.

Indremissionskomite: G. Guldborg, A. J. Torgerson og T. C. Scetra.

Hedningemis. kom.: H. Nanestad, G. E. Møller og Nils Larsen.

Komite for høiere læreanstalter: J. A. Moldstad, D. B. Overn, J. Hendricks og Alf Baala.

Menighedsføleksomite: S. C. Nybøl, Chr. Andersen og J. G. Sime.

Komite for pengefager: J. J. Strand, H. A. Preus og G. E. Brunsvold.

Prestekonferenserne protokoller: G. B. Nesseth og M. Bryntesen.

Nominationskomite: D. M. Gullerud, J. A. Moldstad, H. M. Tjernagel, E. N. Edwards og Elias Pederson.

Ligelig fordeling af presternes reiseudgifter: P. C. Forseth.

Komite for alderdomshjem og Hjælpefæsse: Chr. Andersen, St. Stevens, Alf Baala, A. J. Torgerson og L. S. Guttebø.

Komite for Church Extension: A. J. Moldstad, J. J. Strand og G. E. Møller.

Staaende komiteer for det kommende år.

Hedningemission: H. M. Tjernagel, S. C. Nybøl og E. J. Onstad.

Indremission: H. Ingebritson, H. A. Preus, A. J. Torgerson, J. G. Sime og Arthur Nelson.

Indremissionsubkomite for Pacific-kysten: B. Harstad, E. B. Ellingsen og N. J. Hong.

Regermission: J. A. Moldstad.

Høiere skoler: S. C. Nybøl, M. F. Mommsen, D. M. Gullerud, J. G. Thoen og Albert Hansen.

Menighedsfølen: Laurits S. Guttebø, S. C. Nybøl og Alvin Drotning.

Church Extension: Emil Hansen, Nels J. Løberg og E. N. Edwards.

Forslagskomite: Chr. Anderson, G. A. Preus og John Hendricks.

Finanskomite: O. A. Smedal, J. B. Unseth og L. G. Mellem.

Redaktionskomite: J. A. Moldstad.

Railroad secretary: Chr. Anderson.

Embedsmænd valgte ved dette møde.

Formand, past. G. A. Gullixson; Viceform. Chr. Anderson; Sekretær, L. P. Jensen; Supleant, Emil Hansen; Kassører, A. J. Torgerson; Supleant, L. E. Ludvig; Revisorer, E. R. Thøsen og L. G. Mellem.

Medlem af Missourihynodens hedningemissionskomite, S. C. Ulvåsaker.

Trustee for 2 aar, Anders Graham; Trustees for 3 aar, Edward N. Edwards og G. A. Gullixson.

Judberetning fra de staaende komiteer.

1. Indremissionskomiteen.

1. Øgsaa kan komiteen med tak til Gud berette, at Gud i naade storligen har velsignet vort indremissionsarbeide. To faste prestekald, som før betjentes af vore indremissionærer, nemlig Feratile og anekterede menighed og Haraland, er, siden sidste synode-møde, blit dannet til faste prestekald.

Herren har skjænket begge disse kald faste bosiddende præster, som arbeider med iver, og visselig til stor velsignelse.

2. Menigheden i Nelsonville faar fremdeles sin betjening fra en af synodens indremissionærer. Det er at haabe, at ogsaa denne menighed snart kan falde fast bosiddende præst, saa at missionsmarken kan varetages af een missionær.

3. Efter paalæg af indremissionskomiteen har past. P. C. Forseth undersøgt forholdene i Detroit, Mich. for at finde ud om der muligens lunde være en aaben mark for vort missionsarbeide. Ligeledes har komiteen anmodet past. Hendricks om at foretage undersøgelser omkring den nye „Ford Plant“ i St. Paul og omkring Concordia College med henblik paa mulig fremtidig missionsarbeide paa disse steder. Baade past. Forseth og past. Hendricks vil muligens kunne rapportere til mødet angaaende disse undersøgelser. Komiteen vil overlade til Synoden at fatte videre bestemmelser vedrørende disse steder.

Paa komiteens vegne,

D. M. Gullerud.
Sekr.

2. Hedningemissionskomiteen.

De missionærer, som vi, i forbindelse med vore brødre i Missourihynoden, har, er som bekjendt missionærne i Kina og Indien. Det

Kan være af interesse at høre noget om arbeidets fremgang paa disse felter.

Indien: Her er der nu 20 mandslige missionærer, 1 lærer, 1 missionslæge, 5 ugifte kvindelige arbeidere, af hvilke 3 er sygepleierster. Endvidere 2 indfødte ordinerte præster, 2 evangelister, 41 kateketer. Der er 4967 sjæle, 1888 katekumer, 2595 døbte, 661 kommunikanter. Indbefattet bistrationer er der 90 stationer, 47 stykker land (113 acres), 11 missionærhjem, 28 firker (de fleste meget små), 29 skolebygninger, 35 huse for indfødte arbeidere, 77 skoler, 871 døbte skoleelever, 3295 udøbte elever.

Kina: 3 stationer, 14 missionærer, 1 lærerinde, 9 indfødte evangelister, 239 kommunikanter, 328 døbte, 12 skoler, 11 kapeller, 1073 skoleelever. Nu undervises 132 konfirmanter. Der er 41 børn i barnehjemmet i Shinanfu. 17 studerer ved den praktiske presteskole.

Paa begge felter brugtes \$133,661.51 i aaret 1922.

Missionen i Indien er ældre end den i Kina, og af den grund staar den sig paa en maade bedre. Der har man paa de forskellige steder baade land og huse, som tilhører missionen. I Indien har der i det sidste ogsaa været oprettet et hospital, som drives i forbindelse med missionen. I Kina er det kun i det aller sidste at missionen har begyndt at kjøbe land og at bygge egne bygninger. Missionærerne har maattet holde til udelukkende i lejede huse og lokaler. De værkseligheder, som dette foraarsager, vil vi let kunne forestille os. Man beregner at der trænges \$55,000 til kjøb af land og bygninger i Kina og Indien. Blandt vores brødre har man derfor ivrig drevet med indsamling til et byggefond, som skal komme missionerne til gode, saa at missionærerne ogsaa paa denne maade kan støttes i sine bestræbelser for virkelig at vinde fødsæste blandt folket. Maar vi betænker, at vor udsending — pastor G. O. Lillegaard er en af dem, som maa føle det hemmende i det at grundejendom mangler, skalde ikke ogsaa vi tage del i denne indsamling og saaledes gjøre, hvad vi kan, for at arbeidet kan gaa frem, som det burde?

I aarets løb er der indkommet og udbetalt som følger: Kina-missionen: \$244.25; Missionen i Indien: \$23.40; C. U. Hahe \$500.00, \$731.03.

Komiteen er af den mening at vort samfund burde sætte sig som maal, at samle saa meget (ca. \$3000 — \$4000) til hedningemissionen, sem trænges til at drive arbeidet ved en station.

I værdighed, L. S. Guttebø,
G. J. Onstad,
S. C. Myrsaker.

3. NEGERMISSIONEN: Our Negro Missions.

Our mission-work among the Colored people of the Southland was begun in 1877, pursuant to a resolution adopted at the Ft. Wayne convention of our Synodical Conference. The motion to begin this work was made by the Rev. H. A. Preus, for many years president of the Norwegian Synod. Rev. John Frederick Doescher was the first missionary sent out.

LABORERS. To-day our colored Missions have the following staff of laborers: White: 1 Director of Missions, 8 professors (one of these also serves a congregation at Greensboro, N. C., and nearly all do pulpit work), 7 pastors (one of the seven also is superintendent of the Alabama Field, but he also serves six congregations—Rev. George A. Schmidt), 1 parochial school teacher (Theodor Schröeder, Mt. Zion school, New Orleans, La.) Colored; 1 professor (Prof. Otho Lynn, Selma, Ala.), 18 pastors (9 of these also teach school five days a week), 19 male teachers, 2 lady teachers at college (Greensboro and Selma), 2 matrons (at the same colleges), 24 lady teachers. Total white laborers, 17. Total colored laborers, 66. Total laborers, 83.

Congregations, 49. Preaching-places 8. Total, 57. Total souls or baptized members, 3,825; of confirmed members, 2,200 (in the Black Belt of Alabama where we had nothing seven years ago, we have 959 souls or baptized members and 523 confirmed or communicant members).

Mission-schools, 29, which are attended by approximately 2,700 children (751 in Alabama). The 50 Sunday-schools have about 2,800 pupils enrolled.

Immanuel Lutheran College at Greensboro, N. C., had a total enrollment of 180 students (boys and girls) and closed with about 160 last month. Luther College at New Orleans, La., had a total enrollment of 49 students (boys and girls). The Teachers' training-school in Selma, Alabama, which was opened last year in November, had a total enrollment of 11 girls and closed with 10.

That the Lord is pleased with our work among the poor, despised Negroes appears, for example, from the fact that our colored Christians led all the Lutheran Synods of our Synodical Conference in average giving for church purposes. See the accompanying report, which is correct. However, they still need our assistance because of the mission-school in particular. The individual congregation is not able to support a pastor plus one, two, three, and even four teachers.

For salaries, traveling expenses, repairs, etc., approximately \$123,000 is needed this year. Of this sum the Missouri Synod has promised to furnish about \$100,000, the Wisconsin Synod

about \$20,000, leaving about \$4,000 to \$5,000 for the Norwegian Synod and the Slovac Synod.

In the budget of \$123,000 is not included the amount needed for buildings. The Mission Board requested about \$150,000 for the jubilee collection to carry out its building program. However, to its great disappointment, not even \$30,000 were raised, leaving a deficit of \$120,000. From all parts of the mission-field urgent letters of appeal are pouring in for needed chapels, schools, and college buildings, but your board is powerless to help, and under the circumstances feels "blue". Those appeals come in part from pastors who must preach or teach in log huts or in shanties that are indescribably wretched, worse than thousands of pig sties owned by our farmers. Luther college needs at least \$20,000 for new buildings. Listen, it is literally true: the one and only living room for the boys is a classroom. Here the boarding students live, sleep, study. This is their sick room. Here the girls must take their domestic science lessons, while a boy sick with the "flu" is in his bed. I saw this with my own eyes. If the Christians of the Synodical Conference will not soon come to our aid and give us proper, decent facilities, we ought to close our colleges and educate no more Colored preachers and teachers. The situation is intolerable, disgraceful. We simply cannot put up with it much longer. At Greensboro college conditions are just about as bad, in some respects even worse. Three years ago—not three months ago—no, three years ago, we temporarily! fixed up sleeping rooms for the boys in the third story, which was never intended for anything else than a store room for trunks. There are but few windows, and they are small. The ceiling is low. Can you imagine what sweat boxes those bed rooms must be in the Sunny South? The partition walls are of beaver boards. Just think of the fire danger! The girls are quartered in a former school building near the college. Three class rooms are partitioned into smaller sleeping and living rooms—beaver boards. Single beds are installed; but every single bed is to occupy two girls. Under the floor, which was only partly excavated, you will find the girls' laundry, bath room, toilets, etc. No hard floor, only the naked earth and some planks. You know this arrangement is "temporary" since A. D. 1920. We should have \$60,000 for two dormitories. To make the most necessary improvements; in order to tide us over for several years we need \$15,000. How much is at our disposal? Not half this amount, only \$7,000.

In Selma we must build, *must build*. Synodical Conference instructed the Mission Board at Cincinnati last August to go ahead and establish a Teachers Training-school. To-day I looked over the architects sketch of two modest buildings that are to

accommodate 26 girls and a matron. The building site is to cost \$5,000 and the two buildings \$10,000, a total of \$15,000.

At Holy Ark, Pine Hill, and Selma in Alabama our teachers and ministers are holding forth in shacks which had become too poor even for poor Negroes. Chapels and schools are needed, badly needed. In Atlanta, Ga., pastor John Alston and his good wife are teaching school in a rickety old shack out of which the bottom dropped one morning this spring. The church is too small. It should be converted into a school; a building site purchased and a new chapel erected. This calls for no less than \$8,000. Please read pastor Alston's appeal in our mission-papers. To date \$110, have been sent in for Atlanta, so Mr. Schuettnar, our Treasurer told me this afternoon. Our St. Louis mission has been waiting for a home of its own since the year 1912. The new home surely is needed. The Philadelphia mission is clamoring for a chapel.—A building site and a very modest chapel there will call for about \$10,000 to \$12,000. Rev. Jesse Hunt of Winston-Salem, the largest city in North Carl., mildly asks: "Is there a chance for us to get a church?"—The mission which was started there nearly ten years ago cannot prosper unless it has a chapel of its own. Plaquemine, where the Papists have tried to kill our work, is still without a Lutheran church and school. I wish, Brother Moldstad, some of our good Christians could be in my office for about a month and read and answer the letters I receive from our poor, pleading missionaries.

Being full of this subject, I have written more than I intended to write at the outset. I thought the first page would suffice. Please excuse my profuseness. Out of the abundance of the heart the mouth speaketh!

May God abundantly bless your synodical sessions! And may He in His grace also bless our Negro Missions.

Cordially and sincerely yours,

C. F. DREWES.

(Oplæst og forklaret for Synoden af past. J. A. Moldstad.)

4. HÖIERE SKOLER. "Report of the Board of Education".

The Board has held five meetings during the year.—Rev. C. U. Faye was in accordance with a resolution of the Synod called to Concordia College, St. Paul, to instruct in the Norwegian language and other branches. He has done this work faithfully and well and has been well liked by students and fellow teachers.

Dr. S. C. Ylvisaker received a call from the congregation at Madison, Wis. He sought the advice of the Board. Owing to the difficulty experienced by the congregation in getting a pastor, the Board did not feel that it could refuse to release him from his position at the college. Dr. Ylvisaker accepted the call to

Madison with the understanding, that he continue his work at the college to the end of the year. For this reason no one has been elected to fill the vacancy. The sincere gratitude of the Synod is due him for the excellent and conscientious service he has rendered our church during the past four years.

If the Synod desires to continue its work at the college it must elect a teacher to fill the vacancy. The Board recommends that the Synod continues its work at Concordia College, St. Paul and that a sufficient amount to support one teacher be appropriated.

Martin Luther College. Prof. Oscar Levorson was called jointly with the Wisconsin Synod to teach Norwegian and religion at Martin Luther College at New Ulm, Minn. The agreement was made that our Synod pay such a proportion of his salary of \$1,200 as the time used for the instruction of our pupils bears to the time used for the regular branches of the school. The result was that our Synod has contributed \$200 towards his salary the past year.

A subcommittee consisting of M. F. Mommsen and J. E. Thoen was elected by the Board to visit the school sometime during the year, and to see what arrangements can be made for the coming year. This committee visited the school on April the 6th, and reported that it found the conditions at the school satisfactory in every way, and that our teacher is doing excellent work. The Board of the Wisconsin Synod has re-elected Prof. Levorson, and the same arrangements will be continued during the coming year.

Support of Needy Students. The regulations for the support of needy students will remain the same as last year, unless the Synod wishes to make alterations. (Synodalb. p. 79.)

Concordia Seminary. The Synod adopted a resolution instructing the Board to open negotiations with the Missouri Synod for the privilege of placing a Norwegian professor at Concordia Seminary at St. Louis, Mo. The Board has forwarded such a request to the President of the Missouri Synod and asked him to lay the matter before its meeting at Ft. Wayne, Ind., this year. This request does not ask for permission to place a professor at once, but whenever our Synod may deem it necessary and practical.

L. S. GUTTEBÖ, Sec'y.

J. E. THOEN, M. F. MOMMSEN,
E. HANSEN, ALBERT HANSEN.

**6. REPORT FROM DR. MARTIN LUTHER COLLEGE,
New Ulm, Minnesota.**

Last summer the Synod assigned its school committee the task of making arrangements so that the Norwegian students of Dr. Martin Luther College, New Ulm, Minn., would have some instruction in Norse. When these arrangements were finally completed, only two days remained until the opening of the school. We did not expect any large number of Norwegian students, and the first semester we had only one such student while the second semester we had two. For these we have had a class in Norse. In all their other subjects they have been with the regular classes.

It is the aim of our Synod to establish, if possible, a parochial school in every congregation. It is not my purpose here to emphasize the importance of the parochial school, but permit me briefly to direct your attention to the training of teachers for the parochial school. For the training of our parochial school teachers we cannot look to our state schools because of their non-Christian character. Therefore the Lutherans have their own normal schools.

It takes time to train teachers. First they must have a general education, and then they ought to have a special training fitting them for the teaching profession.

The training of parochial school teachers is the chief aim of Dr. Martin Luther College. It offers a normal course of six years, of which the first four years are devoted to the obtaining of a general education and the last two years, to normal training.

In order not to have our work of establishing parochial schools in our congregations seriously hampered, if not made nearly impossible, young men and young women willing to enter parochial school work must be found.

Finally permit me to emphasize the need of training young men and young women for this work now so that new parochial schools may be established and so that those already established will not have to close in a few years because of a lack of teachers.

Respectfully,

OSCAR LEVORSON.

New Ulm, Minn., June 14, 1923.

5. Indberetning fra Concordia College.

I skoleaaret 1922—23 har 25 gutter af norsk herkomst været indstrevet ved stolen, i klæsser fordelt som følger: i Sophomore (College) 3, i Freshman (College) 2, i Senior (High School) 2, i Sophomore (High School) 5, i Freshman (High School) 10, En, Sophus Lee, har studert ved det theologiske seminar i St. Louis. 5 gutter ved Concordia College har nydt godt af hælp af studenter-

kasen — i alt \$401. 51. Flere menigheder har sendt gaver i form af madvarer og penge; saaledes fra past. Gulleruds menighed, Princeton, 2 cases æg; fra past. Ingebritsons kald 1 case æg, endel kjød og nedkogte fager, samt \$27.02 i penge; fra Somber menighed, past. Torgersons kald, 2 cases æg og \$20.50 i penge; fra past. Jensen, Marshfield, Oregon, 75 lb. chinook Salmon; fra past. Mommisen en kasse bier. Enkelte har betænkt vort vordende bibliotek med bøger. De kjære givere takkes herved paa det hjerteligste.

Norskundervisningen caar blev varetaget af past. Jøye, som kom til Amerika fra Bulusland. Han kom meget senere end først tenkt, og fikke tiltræde den stilling til hvilken han blev kaldt af vort samsfund, først i november maaned. Eleverne i de tre øverste klasser har nydt godt af denne undervisning i norsk. De norske elever i de to laveste klasser blev undervist i religion i en klasse, hvor både norsk og engelsk benyttedes. Saaledes kan vi sige at vi er kommet nogenlunde igjønge hvad norskundervisningen angår.

Det undertegnede ved afslutningen af dette skoleaar fratræder som samsundets lærer ved Concordia College, tillader jeg mig herved at takke for den tillid man har vist mig, for alle venlige raad og al opmuntring, for al overbærenhed og taalmodighed.

Erbødigst,

S. C. Nyvåker.

6. Rapport fra forlagskomiteen.

Forlagskomiteen mødte ses gange i det forløbne aar.

Vort blad, „Tidende“ har været trykt regelmæssig og været sendt til ca. 1600 abonnenter, omtrent det samme antal som ifjor. Vi anmoder alle om at gjøre sig flid for at faa bladet udbredt. Extra eksemplarer kan faaes ved at sende efter dem til redaktionen.

Folkekalenderen for 1923 i 2000 exemplarer blev udgivet ifjor høst og de fleste er solgt. Synodalberetningen for 1922 blev udgivet i 1000 exemplarer og omtrent halvdelen er solgt.

Man hør anstrengte sig for at faa disse to sidstnævnte skrifter, udgivet af Synoden, videre udbredt.

Da det viste sig at driftsen af vort trykkeri i Madison paaførte meningløse store udgifter, besluttede forlagskomiteen at stanse arbeidet der. Siden i vinter har det altsaa staat ledig, for at Synoden ikke skulle lide videre umødige tab.

Bogforretningen i Minneapolis har været drevet paa samme maade, som forrige aar med omtrent det samme resultat, som før, uden noget videre tab for samsundet. Man hør bestille sine bøger fra vor egen boghandel.

G. A. Preuss, Sekr.
Chr. Andersen,
John Hendricks,
G. M. Olsen,
G. H. Kilan.

7. Finanskomiteens Rapport.

Med tak til Gud, som har velsignet arbeidet, og til menigheder, prester og enkelt personer i og udenfor samfundet, som har gjort, hvad de kunde for at holde synoden gjældsfri, fremlægges denne rapport.

Finanskomiteen har gjennem aarets løb holdt to møder, for at drøfte sager vedrørende Synodens financer, og har to gange sendt ud overslag over, hvad der ifølge Synodens beslutninger trængtes. Første gang ved et cirkulere til præsterne og anden gang gjennem vort kirkeblad. Begge gange — ved forøgede bidrag — har svaret været velvilligt og prompt, saa Synodens regnskaber ogsaa nu, ved Guds velsignelse og naade, er afsluttet uden gjeld.

Komiteen vil dog gjøre opmærksom paa, at aarets indtægter til synodekassen og indremissioneskassen ikke svarer til udgifterne, saa at kassebeholdningen i disse kasser er mindre iaar end den var ifjor. Dette bør erindres, om vi ved synodemødet kommer til at forhandle om nye ordninger eller bevilgninger.

Da vort kirkeskifte er vant til at høje til lærerlønskassen, saa tror komiteen, at det vilde hjælpe paa indtægterne, om vi nu igjen opretter „lærerlønskassen“.

De to sager, flytning af synodens boghandel og kjøb og bestyrelse af „Amerikas“ trykkeri, som synodemødet henvisede til „forlagskomiteen“ i forbindelse med „finanskomiteen“, har finanskomiteen ikke funnet forhandle om, da forlagskomiteen ikke har underrettet finanskomiteen om, naar den skulle møde for at forhandle derom.

C. N. Petersen,

L. G. Melle m,

D. A. Smedal.

7. Kasseredens regnskaber.

Synodekassen.

Indtægt:

Kassebeholdning 1ste mai, 1922	\$1,212.39
Bidrag	3,904.02
Publikationer	1,665.48
Amerikas trykkeri	273.79
Synod Luth. Book Co.	500.00
Trængende studerende	1,214.25
Hans Plejen	113.45
Lærerløn	457.95
Renter	27.66
Missouri Syn. Bldg. Fund	20.00

Udgift:

Publikationer	\$3,692.80
Lærerløn	1,795.00
Trængende studerende	727.25

Margaret Kvittum, løn	500.00
„Amerikas“ trykkeri	500.00
Prof. S. C. Ivisaker, husleie	240.00
Hans Bleken	85.00
Mailing & expenses	97.95
Rev. F. Blækkan, renter, Mrs. L. Larson	80.00
Circulærer etc. Concordia College	33.68
Stationery, stamps, postalcards	32.03
Past. P. A. Widveh	27.50
Reiseudgifter for komiteer	18.39
Regnskabsbøker	.8.15
Mo. Synod Bldg Fund	20.00
Kassebeh. 5te mai 1923, Synodekassen	1,015.79
Erøgende stud.	487.00
Hans Bleken	28.45
	\$9,388.99
	\$9,388.99

Den Indre Mission.

Indtægt:

Kassebeholdning 1ste mai 1922	\$ 633.31
Bidrag	4,905.39

Udgift:

Rev. F. E. Thoen	\$1,358.98
Rev. John Hendrichs	1,321.60
Rev. Stephen Sande	250.00
Rev. L. P. Jensen	495.00
Rev. H. A. Preus	650.00
Rev. G. Guldberg	340.00
Rev. P. C. Forseth	100.00
Rev. F. B. Unseth	175.00
Rev. C. N. Peterson	46.00
Rev. P. A. Widveh, reiseudgifter	32.00
Rev. P. Krey	12.00
Kassebeholdning 5te mai 1923	540.00
Reiseudgifter, stationery	217.94
	\$5,538.70
	\$5,538.70

Hedningemissionen.

Indtægt:

Kassebeholdning 1ste mai 1922	\$ 688.10
Bidrag	1,782.09

Udgift:

Neger mission	\$ 721.40
Nina mission	244.25
Indianer mission	86.65

India mission	23.40
Barnehjem	10.00
Nødslidende	86.46
Wheat Ridge Bldg. Fund	52.00
Walther League Foreign Mission Fund	14.00
Deaconess Home	1.00
Missionær C. U. Faye	500.00
Kassebeholdning 5te mai, 1923	731.03
	\$2,470.19
	\$2,470.19

Church Extension.

Indtægt:

Kassebeholdning 1ste mai, 1922	\$ 210.00
Bidrag	905.36
Somber mgh. afbetalts paa laan	91.00
Zion mgh., Marshfield, afb. paa laan ..	80.00

Udgift:

Evanger N. E. L. synode mgh., Fertile	\$1,000.00
Kassebeholdning 5te mai, 1923	286.37
	\$1,286.37
	\$1,286.37

Menighedsstolekassen.

Indtægt:

Kassebeholdning 1ste mai, 1822	\$ 677.65
Bidrag	82.00

Udgift

Parkestrand menighed	\$ 55.00
Bor Grelsers mgh., Albert Lea, Minn... .	61.47
Somber menighed	33.00
Fairview mgh., Minneapolis	24.00
Kassebeholdning 5te mai, 1923	586.00
	\$ 759.65
	\$ 759.65

Alderdomshjem.

Indtægt:

Kassebeholdning 1ste mai, 1922	\$ 400.00
Kassebeholdning 5te mai, 1923	\$ 400.00
The Synod Book Co., Kassebeholdning 1ste mai, 1922	\$ 11.00
The Synod Book Co., Kassebeholdning 5te mai, 1923	\$ 11.00
Mortgage laan til Past. S. Blæffan.. \$1,000.00	
Renter og skat, betalt af synodekassen... 140.00	
Mortgage laan due from Rev. S. Blæffan	\$1,140.00

Synodens revisorer har gjennemgaat regissababerne for aaret fra 1ste mai 1922 til 5te mai 1923 og finder kassererens status som ovenfor er antydet.. Northwood, Iowa 5te mai, 1923.

E. K. Thiesen,
Past. E. Hansen.

8. Rapport fra komiteen valgt 1921 til at komme med et tillæg til synodalforfatningen og et udkast til en menighedsordning. (Se Beretning 1921, side 122.)

Komiteen indstiller følgende:

I.

1) Til paragraf 3, kap II, føjes denne sætning: „Medlemmer af hemmelige selskaber optages ikke som staaende medlemmer i synoden”.

2) Efter ordene: „godt rygte” i kap. III, paragraf 3 indstilles: „som ikke er medlemmer af noget hemmeligt selskab”.

Antaget!

II.

Som udkast til menighedsordningen indstilles følgende:

Menighedsordning

Jesu navn.

§ 1. Da efter Guds ord (1 Kor. 14, 40. Kol. 2, 5) i enhver kristelig menighed alt skal ske sommelig og med orden, saa har vi norske lutheranere i denne egn, som allerede i længere tid har udgjort en norsk-evang.-lutherisk menighed, besluttet og vedtaget nærværende menighedsordning, hvorefter menighedens indre og ydre anliggender skal forvaltes og afgøres.

§ 2. Vor menigheds navn skal som hidtil være:
..... norf.-evang.-luth.
menighed i .....

§ 3. Denne menighed anerkjender Guds hellige ord, aabenbaret i det gamle og nye testamente's kanoniske bøger, som eneste kilde og regel for tro lære og liv.

§ 4. Menigheden befjender sig til samtlige den lutheriske kirkes symboliske bøger, fordi disse giver en ren og uforfalsket fremstilling af den i Guds ord indeholdte lære.

Disse symboliske bøger er:

- 1) Den apostoliske trosbekjendelse.
- 2) Den nicæniske trosbekjendelse.
- 3) Den atanasiensiske trosbekjendelse.
- 4) Luthers lille katekismus.
- 5) Den uforandrede augsburgske konfession eller den trosbe-

fjendelæ, som blev overleveret keiser Karl den 5te paa rigsdagen i Augsburg aar 1530.

- 6) Konfessionens apologi.
- 7) Se Schmalkaldiske artikler.
- 8) Luthers store katekismus.
- 9) Konkordieformelen, kort begreb.
- 10) Konkordieformelen, grundig forklaring.

§ 5. Menigheden vil ikke kalde eller bruge nogen som præst og hjælpsøger, medmindre denne er rettelig prøvet, ordentlig kaldet og firtelig indviet til det geistlige embede, og medmindre han har forpligtet sig paa alle den hellige skrifts kanoniske bøger som Guds aabenbarede ord og paa de deraf afledede symboliske bøger, som er opregnede i § 4.

§ 6. De gudstjenstlige handlinger i menigheden skal udføres i overensstemmelse med den norske kirkes ritual af 1685 og alterbog af 1688, dog disse saaledes modificerede, som menigheden paa grund af omstændighederne maatte finde det højligt at bestemme.

§ 7. Forat en voksen person skal kunne optages som medlem af menigheden maa han

- a) være døbt;
- b) befjende sig til den hellige skrifts kanoniske bøger, som den eneste guddommelige kilde, regel og rettesnor for tro og levnet;
- c) have i det minste saa megen kristendomskundskab, som der fræbes af en konfirmand;
- d) ikke ligge i aabenbare kjædets gjerninger (Gal. 5, 19—21), men føre en kristelig vandel;
- e) antage og underkæfte sig denne menighedsordning samt de bestemmelser, som menigheden ifølge den maatte fatte, saafremt de ikke strider mod Guds ord, og lade sig i broderlig hjærlighed formane, naar han maatte have feilet.
- f) ikke være medlem af hemmelige selskaber.

§ 8. De, som vil optages i menigheden, skal melde sig hos menighedens præst, som undersøger, om vedkommende tilfredsstiller de i foregaaende paragraf gjorte fordringer. Naar dette er tilstrekkelig godtgjort, da skal præsten ved næste gudstjeneste eller menighedsmøde anmeldte vedkommendes ansøgning om optagelse, som da ved et senere menighedsmøde eller gudstjeneste behandles og afgjøres af menigheden i overensstemmelse med § 7.

§ 9. Ifølge statens love og paa den der forefrevne maade skal der hvert aar holdes et regelmæssigt aarsmøde til valg af trustees, hvilke skal forestaa menighedens økonomiske anliggender saaledes, som det af menigheden paalægges dem. De har derfor ingen anden mhtndighed end den, som menigheden overdrager dem, og de giæve instrukser kan til hver tid i lovligt menighedsmøde forandres eller ophæves.

§ 10. Foruden nævnte aarsmøde kan ogsaa menigheden beslutte

at afholde regelmæssige menighedsmøder hvert halvaar eller fjerdingaar eller oftere, eftersom den finder det tjenligt. Dernæst kan ogsaa menighedens præst sammenkalde menighedsmøde, naar han finder det tjenligt.

§ 11. Menighedsmøderne tilsiges af præsten ved foregaaende gudstjeneste eller menighedsmøde eller, hvis dette ikke kan ske, ved budstikke eller befjendtgørelse undertegnet af ham.

Hvis en majoritet af trustees eller 10 stemmeberettige menighedslemmer skriftlig til præsten begjører et menighedsmøde afholdt i en vis opgivne sag, da er præsten forpligtet til at sammenkalde mødet. Hvis præsten da undlader eller negter at sammenkalde mødet, kan en af trustee'erne paa saadant skriftligt forlangende sammenkalde mødet. Hvis i præstens fravær en sag, som ikke kan opfættes, kræver afholdelse af et menighedsmøde, da kan dette sammenkaldes af en majoritet af trustees.

§ 12. Menighedsmøderne ledes i regelen af præsten som formand. I præstens fravær, eller hvor særegne omstændigheder gjør det onskeligt, kan menigheden vælge en anden formand.

§ 13. Menigheden i dens helhed har den høieste magt i den indre og ydre forvaltning af alle kirkelige og menighedsansliggender; dog har ikke menigheden ret til at ordne eller bestemme noget som helst imod Guds ord og de symboliske bøger. Gjør den dette, da er alle saadanne anordninger og beslutninger ugyldige.

§ 14. Ret til at tale og stemme i menighedsmøder har kun de mandlige konfirmerede menighedslemmer, som

- er 21 aar gamle;
- bidrager aarlig til menighedens udgifter, forsaavidt de ikke ifølge § 21 er fritagne dertil;
- ikke er medlemmer af hemmelige selskaber;
- ikke af menigheden er tagne i kirketugt;
- ikke ifølge menighedsbeslutning af andre grunde er negtede saadan ret.

§ 15. Menigheden kan for enkelte tilfælde give saadanne ret til at tale i et menighedsmøde, som enten ifølge foregaaende paragraaf ikke har denne ret eller ikke tilhører menigheden.

§ 16. Det er menighedslemmernes pligt at deltag i menighedsmøderne. De, som ikke møder, kan ikke udøve sin stemmeret, men maa finde sig i de mødendes beslutninger.

§ 17. Lære- og sambittighedsspørsmaal kan ikke afgjøres ved stemmegivning, men alene efter Guds ord og vor Kirkes symboliske bøger. To tredjedeles stemmeslerhed udkræves:

- ved valg af præst og skolelærer, efterat menigheden først er blevet enig om kandidater for valget;
- ved negtelse eller indvilgelse af tale- og stemmeret for menighedslemmer;
- ved forandringer i eller tillæg til menighedsordningen.

I vanfæliger sager bør menigheden inden endelig afgjørelse følge raad hos fromme og erfarte trosvrødre. Forresten afgjøres andre med simpel stemmeflerhed, og hvis stemmerne er lige delte, efterat alle tillsigemed formanden har stemt, da gjør formandens stemme udsagnet.

§ 18. Til at bilstaa presten i hans embedsgjerning vælges et vist antal medhjælpere, hvis pligter bestemmes af menigheden.

§ 19. Til trustees, medhjælpere og andre kirkelige tillidsposter kan kun vælges saadanne stemmeberettige medlemmer (se § 14) som foruden at have den for embedet nødvendige praktiske dygtighed og kristelige erkjendelse har almindelig anerkjendelse som mænd, der viser iver og nidkærhed for Guds ord saavel ved at føre en kristelig vandel som ved flittig at høre ordets offentlige prædiken og bruge Herrens nadver.

§ 20. Alle menighedens embedsmænd kan i kristelig orden afsættes eller afskediges fra sit embede. Grundet aarsag til at afsætte prest og skolelærer er haardnakket og trods formaning fortsat fastholden ved falsk lære, forargeligt liv eller modvillig utroskab i embedsførfel.

§ 21. Det er ethvert konfirmeret menighedslems pligt efter evne at bidrage til oppholdelse af kirke og skole og til afabetaling af menighedens gjeld. Hvis nogen i et halvt aar intet bidrager til menighedens udgifter og ikke paa grund af fattigdom fritages af menigheden, da skal en saadan broderlig formane.

§ 22. Hvis et menighedslem overenstemmende med Guds ord udelukkes af menigheden, da har en saadan ingensomhelst rettigheder i menigheden og taber al ret til menighedens eiendom.

§ 23. Skulde, hvad Gud i naade forbyde, en splittelse opstå i denne menighed, da skal al menighedens løse eller faste eiendom tilhøre den del, som foruden at blive tro mod denne menighedsordning holder fast ved Guds ord og de symboliske bøger samt kræver, at prest og skolelærer forpligtes paa disse.

§ 24. Af disse paragrafer skal følgende være uforanderlige: §§ 3, 4, 5, 13, 20 og 22 samt nærværende paragraaf. De øvrige kan forandres eller nye gjøres; dog maa slige forandringer eller tillæg aldrig stride mod nogen af de uforanderlige paragrafer og heller ikke afgjøres uden alene paa det regelmæssige aarsmøde, efterat forslag derom er skriftlig fremlagt og op læst ved et mindst to maaneder forud afholdt menighedsmøde eller gudstjeneste. Stemmegivning derover sker paa den i § 17 angivne maade.

F a k o b E. T h o e n
J o h n S e n d r i c k s.

Komiteindstillinger behandlet og antaget.

1. Formandens indberetning:

1) Synoden tilstemer formandens udtalelser om, hvad vor synode vil og vor ret til at bære navnet „Den Norske Synode“, og den opmuntrer alle sine medlemmer til at ihukomme dette maal, hævde det under alt vort arbeide og beslutte os paa at naa det.

2) Synoden udtaler sin glæde over Bestre Køshkonongs beslutning, om at oprette en menigheds-skole og opmuntrer til, at ialsfald en menighed til, ihøft, opretter en menigheds-skole; og synoden lover at støtte en saadan skole saameget, som det er nødvendigt. Det henstilles til arbeidskomiteen for barneskolen, at fremkomme med forslag i denne sag.

3) Formandens udtalelser om Concordia College i St. Paul og om redaktionen af „Tidende“, henvises til de respektive komiteer.

4) (Dette punkt omhandler alderdomshjem og hjælpeklasse. Efter nogen drøftelse blev det overgivet til følgende komite: Chr. Andersen, St. Stevens, Alf Baala, A. F. Torgerson og L. S. Guttelsø.)

2. Fra komiteen for indre mission:

I.

Synoden glæder sig over og takker Gud for, at han i sin store naade har velsignet vort samsunds indremissionsvirksomhed i det forløbne år og at to prestekald er dannet af menigheder, som før var betjent af vore indremissionærer.

II.

Synoden henstiller til indremissionskomiteen at sørge for, at missionærerne faar menigheder organisert, og selv om menigheden er siden, bør komiteen opmunstre den til at kalde fast præst, som ogsaa kan tage sig af de omkringliggende missionsstrøg.

III.

Da alt maa se sommeligt og i orden efter Guds ord, saa bestemmer synoden, at de reisende missionærer blot betjener saadanne menigheder, som har bemyndiget synodens missionskomite til at sørge for betjening.

IV.

Da menighederne ifølge Guds ord skal „dele alt godt med den der underviser i ordet“, beder synoden menighederne at yde rigelig til indremissionen, fordi denne gren af vort kirkearbeide er af overmaade stor vigtighed for Guds riges fremtid her paa jorden.

G. Guldberg, sek.

3. Fra komiteen for hedningemission:

1) Synoden glæder sig over, at Gud har givet den anledning til at tage del i arbeidet paa hedningemissionsmarken.

2) Den opfordrer sine medlemmer til at ihukomme vore missionsarbeidet og til de nødvendige bygninger.

3) Bigeledes opfordrer synoden sine medlemmer til at støtte Synodalkonferensens Negermission og vor hedningemission sammen med Missouri-synoden.

G. Emil Müller, sekr.

4. Fra komiteen for menigheds-skoler:

1) Synoden erkjender med tak til Gud den iver for menigheds-skolen, som har vist sig i vort samfund både i ord og gjerning.

2) Den opmuntrer til fortsat ihærdig belærelse af vore menigheds-medlemmer angaaende denne vigtige gren af vort arbeide.

3) For at vort menigheds-skole-program kan fremhjælpes praktisk, lover synoden efter evne at træde støttende til der, hvor anledningen brydes, men midler mangler, til oprettelsen og vedligeholdelsen af menigheds-skolen.

4) Synoden opmuntrer til rigelige bidrag til denne kasse. Komiteen for menigheds-skolen skal forvalte disse bidrag efter bedste føjøn.

Chr. Underøson,

J. G. Sime,

S. C. Myrsaker.

5. Fra komiteen for høiere skoler:

I.

Concordia College, St. Paul.

Synoden paalægger komiteen for de høiere læreranstalter at ansette en lærer ved Concordia College for næste år som dr. Myrsakers eftermand. Denne lærer lønnes helt af Synoden, og lønnen bliver den samme, som for de andre lærere ved Colleget.

II.

Dr. Martin Luther College, New Ulm.

Synoden tilstemer den ordning, som komiteen for de høiere læreranstalter har truffet med Wisconsin Synoden med hensyn til en lærers ansættelse ved Dr. Martin Luther College.

III.

Understøttelse af trængende studenter.

Med hensyn til understøttelse af trængende studenter henvises til kap. V, side 79, og kap. VIII, side 89, Synodalsberetningen 1922.

IV.

Concordia Seminar.

Synoden paalægger komiteen for de høiere læreranstalter at

fortsætte det forberedende arbeide med hensyn til ansættelse af en lærer ved Concordia Seminar.

V.

Opmuntring til optagelse af det theologiske studium.

Synoden opmuntrer dertil forskede unge mænd, særlig college graduanter, til at optage det theologiske studium og uddanne sig til præstegjerningen, og lover at støtte dem med de nødvendige midler.

J. A. Moldstad,

D. B. Overn,

John Hendricks, sekr.

6. Fra komiteen til gjennemgang af præstekonferensens protokoller.

Komiteen gjennemgik den Almindelige præstekonferens protokol fra 11te til 17de oct. 1922, og fandt intet at rette. Den vil oplyse, at komiteen for tekskbøger anbefaler, at Synodens nye Forkläringer og Katekismus, og Vogts Bibelhistorie bruges ved skolerne i Synoden.

G. P. Nesseth,

M. Brynteson.

7. Fra komiteen for Church Extension:

1) Komiteen gjør opmærksom paa a) at der ikke foreligger nogen indberetning fra den staende komite for Church Extension; b) at der sidste aar indkom \$905.36 til dette fond. Der udlantes \$1000.00 til Fertile menighed. Kassebeholdningen ved aarets slutning var \$286.37.

2) Synoden beder menighederne at betænke vigtigheden af denne kasse, at støtte den med hønner og bidrag, og om muligt i aarets løb, at oplage et offer til den.

8. Fra komiteen for publikationer:

Komiteen henstiller 1) At „Tidende og Sentinel“ udgives i samme størrelse, form og til samme pris som nu. 2) Siden formand Gullixson paa grund af formandsembedet ikke kan fortsætte som redaktør for „Sentinel“, saa anbefaler vi, at past. J. A. Moldstad ansættes som redaktør for baade „Tidende“ og „Sentinel“ og at prof. C. U. Fahe og dr. S. C. Wiese vælges til hjælperedaktører, og S. A. Preus vedbliver som business manager. 3) At bladet fremdeles trykkes i Chicago. 4) At vi for nærværende ikke begynder med noget trykkeri i Minneapolis eller paa noget andet sted. 5) At sjældent bogforretningen drives med betydeligt tab, saa bør vi fortsætte med den og om muligt saa en anden ordning i stand med hensyn til sted og bestyrelse. 6) Komiteen anbefaler past. Chr. Anderson som bestyrer. 7) Den anbefaler at Synodalberetningen trykkes i det norske sprog i 600 eksemplarer. 8) At folketkalenderen trykkes i 2000 eksemplarer, samt at det henstilles til past. Fr. Wiese, om muligt, at sætte ind i dette aars folketkalender stykket af S. Aa. i

"Tidende" med overskriften: „Øgger merke til hvorledes det går øer". 9) Siden forlagskomiteen finder det upraktisk og at det vilde medføre store tab, at benytte vort blads trykkeri, saa disponerer komiteen over eiendommen efter bedste føjøn, sælger og beholder, hvad den synes bedst om. 10) Synodens præster og medlemmer opmuntres til at gjøre sit bedste, for at udbrede vore publikationer, og at man kjøber sine bøger i vor boghandel og betaler for dem.

M. F. Monmessen, sekr.

9. Fra komiteen for pengeføger:

- 1) Synoden takker Gud, at den ogsaa iaar kunde afslutte sine regnskaber uden underbalanse i nogen kasse.
- 2) Synoden opmuntrer sine præster, menigheder og venner, at iholde sig synodekassen og missioneskassen med rigelige bidrag.
- 3) Da vort kirkefolk er vant til at høje til lærerlønskassen og kassen for trængende studerende, saa beslutter Synoden, at oprette en lærerløns- og studenterkasse.
- 4) Synoden beslutter, at de staaende komiteer, før nye bevilgninger gjøres, hvad penge angaaer, saavidt mulig raadfører sig med den staaende finanskomite.

S. J. Strand,
S. E. Brunsbold,
S. A. Preuss, sekr.

10. Fra komiteen for alderdomshjem og hjælpeføsse:

- 1) En komite paa tre medlemmer vælges, som skal anstille undersøgelser inden Synodens menigheder, om der muligens kunde være hjem, hvor ældre folk, som ønsker det, mod betaling, kunde faa et midlertidigt hjem.
- 2) De, som ønsker at finde et sligt hjem, kan henbende sig til denne komite.
- 3) Synoden opretter en hjælpeføsse for trængende præster, lærere og deres efterladte og opfordrer sine medlemmer at betænke denne føsse med gaver.

Laurits S. Guttelsø, sekr.

Nam.: Paa beslutning af Synoden, udnevnte formanden følgende komite for denne sag: Chr. Andersen, J. V. Unseth og H. M. Tjernagel.

11. Resolutionskomiteen: (B. Garstad.)

I anledning følgende skrivelse: Chicago, Ill., May 29, 1923.
To the Ev. Luth. Norwegian Synod assembled at Princeton,
Minn.

Dear Brethren:—

The undersigned sends kind greetings to your venerable body in behalf of the Missouri Synod as an expression of the unity of

the Spirit, which by the grace of God has been established and preserved between us.

May the Holy Ghost be with you in all your deliberations, strengthening you that earnestly contend for the faith, which was once delivered unto the saints, and guiding you in your endeavors to further the Kingdom of God at home and abroad.

Fraternally and cordially yours,

F. PHOTENHAUER,

President of Missouri Synod.

*

Svaret sendt: Princeton, Minn., June 18th, 1923.

To The Rev. F. Photenhauer, D.D.,
President of the Ev. Luth. Synod of Missouri,
Ohio and other States, Ft. Wayne, Ind.

Dear brother in Christ:—Pursuant to a resolution passed, the Norwegian Synod in Convention assembled, hereby tender you, and through you, the Missouri Synod our sincere thanks for your letter with fraternal greetings, dated May 29th, 1923.

May the Lord of the church so enlighten and establish us in His Truth that we may, in the unity of the Spirit and in brotherly love, continue to build His church here and abroad.

Our prayer is that the Holy Ghost may be with you at your Convention and bless your labors with all heavenly blessing.

Fraternally and cordially,

G. A. GULLIXSON, President,
L. P. JENSEN, Secretary.

I anledning følgende brev:

Boston, Mass. 11te juni 1923.

Rev. G. A. Gullixson, Formand for den Norske Synode af den Ev. Luth. Kirke i Amerika.

Hjære pastor!

Foranlediget af derezs frivelse af mai d. a. og med tak for samme, besluttede Boston Norsk Luth. menighed at sende dem og den værige Norske Synode, samlet til møde i Princeton, Minn., en hjertelig broderhilsen ledsgaget med ønsket om Guds rige velsignelse og fremgang i alle deres forhandlinger.

Boston Norsk Luth. menighed, der siden sammenlægningen af det store samfund, har staet uafhængig, har følt og føler det fremdeles som en nødvendighed at maatte slutte sig til den Norske Synode, da menigheden deler de samme anfuerser og staar paa samme troesgrund som den Norske Synode. Vi har da det haab at menigheden i en nær fremtid vil tage denne sag op til behandling, og at resultatet derom vil blive, at den slutter sig til den Norske Synode.

Mac da Herren i sin naade ved sin Helligaand oplyse og veilede

den vær verdige församling til som vægttere paa Ziorns mure at blive sandheden tro i kjærlighed og udfolde virket i Herrens vingaard til mange sjæles frælse og salighed.

Kjærligt eders i Herren forbundne, Boston N. L. mgh.

Carl H. S. dahl, sekr.

Svaret sendt:

Princeton, Minn. 18de juni 1823.

Til Boston Norsk Lutheriske Menighed, Boston, Mass.

Naade og fred i Jesu navn!

Med tak erkjendes herved modtagelsen af eders kjærlige broderhilsen ledsgaget af ønsket om Guds rige velsignelse og fremgang under arbeidet for Guds rige.

Det samme inderlige ønske og kjærlige broderhilsen sender den Norske Skuode til Boston Norsk Lutheriske Menighed.

Vi tør forsikre, at menigheden neppe kan fuldt ud forestille sig, hvormeget det glæder og skylder os, naar en menighed lægger for dagen, at den vil staa paa den gamle grundvold og arbeide for det følles maal med usfrømtet tillid til og lydighed mod Guds uforfalskede ord.

Herren sjænke os alle bestandighed i vor tro til vor salige ende for Kristi skyld. Amen!

G. A. Gullixson, Formand L. P. Jensen, Sekr.

F anledning gaven fra Gregor O. Vaala efterladte:

Princeton, Minn. Den 19de juni 1923.

Til arvingerne efter salig afdøde Gregor O. Vaala, Saude menighed, (Little Turkey) Iowa.

Naade og fred!

F anledning af at eders sjælesørger, G. M. Ejernagel, har meddelt os noget om eders fædres standhaftige virke for Guds kirke, samt i forbindelse dermed ifølge eders faders vilje, tillige overrakte fra eder en vefsle paa \$1,000.00 til den Norske Skuode, frembæres herved vor inderligste tak først og fremst til Gud, som gav ham og eder erkjendelse og kraft til under vanskelige forhold at staa fast paa ordets urokkelige grundi og bekjendelse.

Dernæst er det vor inderlige bøn til Gud, som er kilden til al god og fuldkommen gave, at han selv for Kristi skyld fremdeles skal velsigne både eder selv og gaben, Herrens naade til pris, eder og eders børn samt den hele menighed til lykke og glæde for tid og evighed.

G. A. Gullixson, Formand; L. P. Jensen, Sekr.

F anledning af Past. M. A. Blekens og Mrs. Chr. Andersens død:

Gud har i sin visdom og naade det sidste aar hjemfaldt til den evige hvile pastor Martinus A. Bleken og Mrs. Christian Anderson.

Vi bøjer os i tro og hdmghed under Guds vilje og nedbedrer Herrens trøst og velsignelse over deres kjære efterladte.

Diverse.

Tiden for sessionerne fæsttes formiddag fra 9.30 til 12; og eftermiddag fra 2 til 4.30. Dinsdag eftermiddag forlængedes tiden 30 minutter og samme dags aften fra 7 til 9 drøftedes referatet om me-nighedsstolen. Mødet sluttede torsdag middag med forlængelse af 30 minutter.

Hver session blev aabnet med skriftlæsning og børn efter affyngelse af en salme, undtagen tirsdag eftermiddag da past. Gullerud forrettede en barnedaab ved aabningen af mødet; ligeledes sluttedes med andagt, enten affyngelse af et salmevers, eller Herrens børn bedt i for af forsamlingen, og formanden lyste Herrens velsignelse. Følgende prester aabnede sessionerne ved andagterne: Form. G. A. Gullixson, John Hendricks, A. J. Torgerson, Mr. J. Mommsen, P. E. Forseth, C. J. Quil, G. Guldborg, J. J. Strand og C. N. Petersen.

Gudstjenester. Aabningsprædiken holdtes af past. L. S. Guttebø. Søndag holdtes festgudstjeneste med altergang og offer til indremissionen i et stort telt ved kirken. Past. L. P. Jensen holdt skrifte-tale, Prof. Fr. Wahlers prædikede paa engelsk over Joh. 20, 20. 23. og past. C. J. Quill holdt norsk prædiken over Ef. 4, 15. Koret sang to korsange. Søndag eftermiddag sang det store kor mange koraler og korsange baade engelske og norske under ledelse af past. Chr. Anderson. Miss Abelyn Winden fra Minneapolis sang en solo og Miss Ruth Pearson fra St. Peter spillede violin. En dame-trio sang Dekovens Recessional. Past. G. A. Gullixson holdt en valker tale om Lutherst kirjemusik og dvælede særlig ved den blide og prøvede sanger Paul Gerhard. Mandag aften holdtes pastoral-prædiken af past. J. A. Moldstad over Ef. 4, 11. 12. Han paaviste „Hyrdeembedets hærlighed“, 1. Fordi hyrderne er Kristi gave til kirken; 2. Fordi hyrdeembedet har det hærligste maal; 3. Fordi maalet naaes ved de hærligste Gudgivne midler. En udmerket tale om Negermannissionen holdtes lørdag eftermiddag af prof. Fr. Wahlers, som tidligere har virket i denne misjon.

Indkomne gaver til Synoden. Fra Gregor O. Baala overrakk af hans børn ved past. Ejernagel paa \$1000.00; han redegjorde ogsaa for, hvorfor gaven først kom nu, da giveren allerede døde i 1915. \$100.00 var skjænket af en ubekendt. Af B. H. Liveit, Glenwood, Minn. \$25.00 og fra en ubekendt \$10.00.

Med tak ved reisning modtoges alle disse gaver.

Forskellige beslutninger.

Blot sadanne indføres som gjøster i Synodalberetningen, som overværer mødets sessioner.

Formanden sørger for, hvem der skal berette om mødet til de offentlige blade.

Angaaende valgmaade; ved valg af formand, viceformand, sekretær og kasserer nomineres ved valgsedler; nominationskomiteen nominerer kandidater til de øvrige embeder, men mødet har ret til at tilføje andre nye navne.

Hjælpesekretærer ved læreforhandlinger overgiver sine nedtegnelser til sekretæren i fort logisk sammenhæng.

Dr. S. C. Ulvsakers resignation fra menighedsstolekomiteen antoges og past. S. Sande valgtes i hans sted.

Finanskomiteen ordner det med Rail Road sekretærens afløsning.

Næste Synodemøde afdholdes, om Gud vil, i Ferico menighed efter indbydelse frembragt ved past. H. M. Ejernagel. Tiden bestemmes af formanden i forening med stedets præst.

Past. O. M. Gullerud anmodedes om snarest mulig, at bringe Vor Frelsers menighed Synodens hjertelige tak for al hygge nydt i dens midte under mødet.

Protokollen for sidste session justeres af formanden og viceformanden.

Alle komite-indstillinger og indberetninger til Synoden skrives herefter paa papir anfaffet af sekretæren.

Mødets Slutning.

Formanden udtalte tak til præstefolkene og menigheden for deres gjæstfrihed under mødet og ønskede dem Guds rige velsignelse.

Han udtalte ogsaa tak til Synoden for gjenvalg, og betragtede embedet som en tjeneste, til hvilken rette udførelse han havde om at ihåbomme ham i vores hænder. Han havde den tillid til Gud at til trods for fejl og skæbneligheder, vil han bane vei for os og lede os ved sit sandheds ord. Men, gaar vi bort fra ordet, har vi intet løfte om ledsgagelse og velsignelse.

Past. Gullerud udtalte paa egne og menighedens vegne tak for besøget, som havde været dem til stor glæde og ommuntring. Han ønskede at Gud maatte være med alle. Indbød derpaa hele Synoden til fri middag.

Past. B. Harstad holdt slutningsandagt. Han udtalte hvilken glæde det var for os at nyde disse kristnes gjæstfrihed og ejerlighed; det var et haandgrisligt bevis paa hvorledes det gaar med os, og alle maatte lægge mærke til det. Nu maa vi ikke glemme at vase Gud trofast og som samfund holde uroffelig fast ved hans ord. Vi vil derfor nu ved aftenen vende os til ordet af vor Herre og Frelser i hans højpræstelige bøn, Joh. 17, 14—20. Dette ord gjaldt ikke blot disciplene dengang; men alle hans disciple til alle tider: „Zeg har givet dem dit ord — dit ord — sandheden“. Et dette ord vil han hellige dem! Han sluttede med bøn og Herrens velsignelse.

Sandhed en passende afslutning paa et saa velsignet møde!

L. P. Jensen, Sejr.

Synodens embedsmænd.

Formand: G. A. Gullixson ..... 2219 W. North Ave. Chicago, Ill.
 Viceformand: Chr. Anderson ..... 916 — 31st Ave. N. Mpls., Minn.
 Sekretær: L. P. Jensen ..... Marshfield, Ore.
 Kasserer: A. J. Torgerson ..... R. 3, Northwood, Iowa.

Synodens prester.

Naberg, O. S. (Em)	..... Parkland, Wash.
Nanestad, S. (Em)	..... Sherman, S. Dak.
Anderson, Chr.	916 — 31st Ave. N. Minneapolis, Minn.
Hayne, C. H.	Concordie College, St. Paul, Minn.
Forseth, P. C.	..... Suttons Bay, Mich.
Guldberg, G.	..... Suttons Bay, Mich.
Gullerud, O. M.	..... R. 1, Princeton, Minn.
Gullixson, G. A.	..... 2219 W. North Ave., Chicago, Ill.
Guttebø, Lauritz S.	..... R. 2, Deerfield, Wis.
Guttebø, K. L.	..... Holton, Mich.
Hansen, Emil	..... Scarville, Iowa.
Harstad, B.	..... Parkland, Wash.
Harstad, O. prof.	..... Concordia College, St. Paul, Minn.
Hendricks, John	1101 — 14th Ave., S. E. Minneapolis, Minn.
Hovde, B.	..... R. 3, Glenwood, Minn.
Ingebritson, S.	..... R. 1, Lake Mills, Iowa.
Jensen, L. P.	..... Marshfield, Ore.
Johansen, S.	..... 204 Bay Street, Fresno, Calif.
Levorson, O. prof.	Dr. Martin Luther College, New Ulm, Minn.
Lillegaard, Geo. D.	..... 11 Milan Terrace, Harkow, China
Moldstad, C. A.	66 Orchard Street, Jamaica Plain, Boston, Mass.
Moldstad, S. A.	..... 1535 N. Keeler Ave., Chicago, Ill.
Momusen, M. F.	..... Belview, Minn.
Møller, G. E.	..... Kelliher, Minn.
Nesseth, G. P.	..... R. 1, Box 95, Clearbrook, Minn.
Overn, O. B. prof.	..... Concordia College, St. Paul, Minn.
Peterson, C. N.	..... Fertile, Minn.
Preus, S. A.	..... 5916 Rice Street, Chicago, Ill.
Quil, C. J.	..... Albert Lea, Minn.
Sande, Stephen	..... Hartland, Minn.
Strand, S. J.	..... R. 3, St. Peter, Minn.
Thoен, J. E.	..... Nelsonville, Wis.
Thorsen, S. A. (Em)	..... 315 W. 16th St., Minneapolis, Minn.
Tjernagel, S. M.	..... R. 2, Lawler, Iowa.
Torgerson, A. J.	..... R. 3, Northwood, Iowa
Unseth, Jos. B.	..... Waterville, Iowa
Widveh, P. A. (Em)	..... R. 3, Wheeler, Wis.
Wiese, M. Fr. (Em)	..... Cambridge, Wis.
Ylvisaker, S. C.	..... Madison, Wis.

Synodhold.

	Side
Synodens ordning og medlemmer.....	3—5
Næbningssprædiken (L. S. Guttbø).....	5—10
Formandens indberetning	11—19

Læreforhandlinger:

Altterens Sakramente (L. P. Jensen).....	19—37
The Divinity of Jesus Christ (Prof. Wm. Moenkemoeller)	37—53
Menighedsfølen (S. Ingebritson).....	54—61

Tørretningshager:

Komiteer under mødet.....	62
Staaende komiteer for næste aar	62—63
Valg af embedsmænd.....	63
Staaende komiteers indberetninger	63—71
Regnskaber for Synodens kasser	71—74
Komiteindstillinger behandlet og antagne	74—83
Diverse	84—85
Den Norske Synodes prester og professorer og deres adresser	86

I vor boghandel faaes:

Ev. Lutherst Holstefalender for 1919, 1920, 1921, 1922 @ . . .	10c
Synodalsberetninger for 1918, 1919, 1920, 1921, 1922 @ . . .	25c
Hvad gjelder det?	10c
Nedegjærelse	5c
Walthers Postille	\$1.75
Munkordiebogen	\$2.00
Luthers Udsæggelse over Kristi øpperstepræstelige Ørn	60c

---

Evangelisk Lutherst Tidende „and Sentinel“ udkommer ugentlig og kan bestilles hos præst. H. A. Preus, 5916 Rice St., Chicago, Ill. eller hos Synodens præster, og kostet \$1.00 året.

Hvilken som helst bog, som er for salg kan faaes ved at sende bestilling til vor boghandel:

The Lutheran Synod Book Co.

215 25th Avenue South
2307 Irving Avenue No.

Minneapolis, Minnesota